

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
ADMINISTRATION OF PUBLIC WELFARE OF SANGHA
ADMINISTRATORS IN PHOTHARAM DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโก (งามกालะ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโก (งามกาสะ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Administration of Public Welfare of Sangha
Administrators in Photharam District, Ratchaburi Province

PhrasamuDirek Atirekasubho (Ngamkala)

A Research paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง
“การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(พระสมุทรวิชโร,ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.อภัย สติมัน)

กรรมการ

(อ.ดร.มนตรี วรภัทรทรัพย์)

กรรมการ

(พระครูวาทีวรัณ,ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ธิดา หน้มน)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระครูวาทีวรัณ,ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.ธิดา หน้มน

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสมุห์ติเรก อดิเรกสุโข)

- ชื่อสารนิพนธ์** : การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
- ผู้วิจัย** : พระสมุห์ดิเรก อติเรกสุโภ (งามกาละ)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)
- กรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : พระครูวาทีวรัณณ, ดร., ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชน),
ค.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
 - : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา วัฒนภูมิ, พธ.บ.
(การสอนสังคม), พธ.ม. (ปรัชญา), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ โพธาราม จังหวัดราชบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ พระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๐๘,๑๔๗ คน ในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แต่กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๙๙ ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๗๑ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีที่มีตัวแปรสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน ๑๒ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา และจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อบายมุข การพนัน และเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การตักบาตรเทโวโรหน เป็นต้น และสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น รวบรวมศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุ ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน และช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ

เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงาน สาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ประชาชนที่เพศและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ พระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ประชาชนที่มีอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของ พระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมบุคลากรในด้านการบริหารจัดการ การฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อการปฏิบัติของคณะสงฆ์ต่อไป ด้านการประชาสัมพันธ์ควรมีการวางแผนงานที่ดีและมีการแบ่งงานกระจายงาน จัดหางบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน คณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน และเป็นศูนย์ประสานงานร่วมมือกันเพื่อการทำงานจะได้มีทิศทางเดียวกัน มีการติดตามประเมินผล จัดหาและรับบริจาคสิ่งของ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล อุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนกับชุมชนและควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผนชัดเจน, มั่นคง, ยั่งยืน

Research Paper Title : Administration of Public Welfare of Sangha
Administrators in Photharam District, Ratchaburi Province

Researcher : Phrasamu Direk Atirekasubho (Ngamkala)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phrakhruwateeworawat, Dr.,
B.A. (Development of Communities),
M.A. (Educational Administration),
Ph.D. (Buddhist Management)

: Asst. Prof. Dr.Thitiwut Manmee, B.A. (Social Teaching),
M.A. (Philosophy), Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation : March 15, 2018

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the administration of public welfare of Sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province, 2) to compare the opinions to administration of public welfare of Sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province classified by personal factors and 3) to present the suggestions about administration of public welfare of Sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province. This research was the mixed method research between the quantitative research that collected the data by using the questionnaires with 399 people which aged over 18 years old in Photharam district, Ratchaburi province which the total population was 108,147. The sample was used by Taro Yamane formula with 399 samples. The tool was used to collect the data that created by own researcher with reliance as 0.971. The statistics used the frequency, percentage, mean, standard deviation(S.D.) and tested hypothesis from the personal data of respondents of questionnaires such as gender, age, level of education careers, and income, T-test, F-test, One-way Analysis of Variance least Significant Difference : LSD and the qualitative research through in depth interview from 12 key informants of the tool of research as the structured interview and the data analysis was used by the content analysis technique and the data from interview was classified into importance of the issue from interview and then analyzed the data through the content analysis technique.

The findings of the research as follows:

Administration of public welfare of Sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province, for the welfare, monks supported and promoted the training and teaching the morality and ethics for mental development to students in the educational institution and set up the activities on important days of Buddhism like Makha Bucha Day, Visakha Puja Day, Asalha Puja Day etc. The welfare of others for the public domain, the monks announced to give the monastery as the place for free drug zone such as bad things and gambling and invited the people to participate in the Five Precepts Project. For the welfare for public domain places, the monks had the participation, supporting, helping for traditional activity and local culture such as Tak Bat Devo or merit making in the end of Buddhist Lent day etc. and to build the local museum to collect arts objects or ancient antiques. For the welfare for the general people, the monks had the participation, supporting, helping the scholarship, educational equipment to the students and helping the victims from natural disasters.

The opinions comparison of the people to administration of public welfare of Sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province, classified by personal data with significantly statistics at 0.05 and found that the people had the differences of gender and incomes, had the opinions to the administration of public welfare of Sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province indifferently. It rejected the hypothesis. The people had the differences of age, education, and career, had the opinions to the administration of public welfare of sangha administrators in Photharam district, Ratchaburi province differently. It accepted the hypothesis.

The ways to public welfare management, the Sangha organization should have the training for personnel, training management for quality work of Sangha works. For the public relations should have the well plan and distribution, should provide adequate budget and properly operational capital, and should collaborate with government agencies and private agencies. The monks must give the importance to promote and support as the coordinating center for working the same direction and follow up the evaluation, to find out and accept donations for helping natural disaster victims, medical supplies to the hospitals, educational equipment for students should create the activities and promote participation with the community and should continue to have a clear, stable and sustainable plan.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ได้รับความอนุเคราะห์จากคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านขออนุโมทนาขอบพระคุณพระอาจารย์ พระครูวาทีรววัฒน, ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี กรรมการควบคุม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้สมบูรณ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระสมุทพรวิชโรภณ,ดร., พระมหากังวาน ธีรธมโม,ดร., พระครูวิสุทธาณันทคุณ,ดร., พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ,ดร., พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ผศ.ดร., ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจตรา ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทั้งทางด้านภาษา และเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ขอกราบขอบพระคุณพระครูวิสุทธาณันทคุณ และพระมหาเถรานุเถระและข้าราชการในเขตปกครองอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อมูลเชิงลึกกับผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการจัดการเชิงพุทธ และเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษาคณะสังคมศาสตร์ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้ความเมตตาชี้แนะแนวทางในการศึกษาตลอดถึงในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ, พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ,ดร. ที่ได้มีเมตตาอนุเคราะห์สนับสนุนการศึกษาให้ข้อเสนอแนะและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ทั้งขอบคุนเพื่อนพระนิสิตคณะสังคมศาสตร์สาขาวิชาการบริหารจัดการเชิงพุทธทุกท่านที่เอื้อเพื่อข้อมูล ในการทำวิจัยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำและสนับสนุนด้วยดี

คุณงามความดีหรือคุณประโยชน์หรือสาระสำคัญในความรู้ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ขอโน้มมอบถวายบูชาคุณงามความดีเป็นพุทธานุชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา และขอน้อมบูชาถวายบูชาคุณแด่พระคุณอุปัชฌาย์อาจารย์ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย และบุพการีผู้ให้กำเนิด ผู้ให้ชีวิตให้ทุกสิ่งทุกอย่าง คอยเป็นที่พึ่งและให้กำลังใจ ตลอดจนเพื่อนสหธรรมิก และผู้มีพระคุณทุกท่านที่คอยให้ความเมตตาอนุเคราะห์อุปถัมภ์ดูแลผู้วิจัยมาโดยตลอด

พระสมุห์ติเรก อดิเรกสุโก

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ณ)
สารบัญตาราง	(ณ)
สารบัญแผนภาพ	(ณ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฐ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๖
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย	๘
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๑๑
๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ	๑๑
๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๑๖
๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๒๒
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๓
๒.๒.๑ ความหมายเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๔
๒.๒.๒ ความสำคัญเกี่ยวกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๓๘
๒.๒.๓ หลักธรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๔๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่วิจัย	๔๘
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘
๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ	๕๘
๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุขสงเคราะห์	๖๑
๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย	๖๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๗
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๒
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๒
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๗๕
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๖
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	๗๘
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสภาพส่วนบุคคล	๘๓
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	๑๐๓
๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	๑๐๗
๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย	๑๑๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๔
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๒๔
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	๑๒๔
บรรณานุกรม	๑๒๖
ภาคผนวก	๑๓๔
ภาคผนวก ก. ผลของการหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (ค่า IOC)	๑๓๕
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนา เครื่องมือการวิจัย (Try out)	๑๔๒
ภาคผนวก ค. ผลของการหาค่า Alpha	๑๔๔
ภาคผนวก ง. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๔๗
ภาคผนวก จ. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	๑๖๑
ภาคผนวก ฉ. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๖๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๗๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๐
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จากการสัมภาษณ์ (Interview)	๗๑
๔.๑ แสดงจำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	๗๖
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม	๗๘
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๗๙
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๘๐
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๘๑
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๘๒
๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ	๘๔
๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ	๘๕
๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ	๘๖
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จำแนกตามอายุ	๘๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา	๘๘
๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามวุฒิการศึกษา	๘๙
๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จำแนกตามวุฒิการศึกษา	๙๐
๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	๙๑
๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอาชีพ	๙๒
๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามอาชีพ	๙๓
๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จำแนกตามอาชีพ	๙๔
๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ	๙๕
๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จำแนกตามอาชีพ	๙๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป จำแนกตามอาชีพ	๙๗
๔.๒๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามรายได้	๙๘
๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จำแนกตามรายได้	๙๙
๔.๒๓ สรุปโดยภาพรวม การเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕	๑๐๐
๔.๒๔ สรุปการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล	๑๐๑
๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๑๐๓
๔.๒๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๑๐๔
๔.๒๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๑๐๕
๔.๒๘ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภोधราราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๑๐๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

๖๖

๔.๑ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

๑๐๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑.คำย่อชื่อคำภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่างเช่น วิ.มหา. (ไทย) /๑๘/๒๓. หมายถึง วินัยปิฎก มหาวิภังค์ ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๑๘ หน้า ๒๓ เรียงตามคัมภีร์ ดังนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ในการอ้างอิงจะระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า เช่น ม.ม (ไทย) ๑๓/๖๐๙/๕๕๔. หมายความว่า สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๓ ข้อที่ ๖๐๙ หน้าที่ ๕๕๔ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน ชัดเจนว่ามีความซับซ้อนกว่า เรื่องผู้คนเบื่อหน่ายไม่ยอมมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการรายงานของนักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปลายเดือนที่แล้วในวาระการปฏิรูปประเทศไทย ปัญหาสำคัญในระดับรากฐานของสังคมไทยที่ปะทุออกมาให้เห็นเป็นความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มในสังคมมีทั้งในเรื่อง คอรัปชั่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมขาดความยุติธรรม และการแบ่งขั้วทางสังคม ซึ่งบทบาทของสื่ออันน่าทึ่งเกี่ยวพันในทุกๆ ส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในแง่ของการเป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การเผยแพร่ความจริงสู่ประชาชน การสร้างวาระทางสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายสาธารณะ และ การไม่ใช้การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง^๑

การพัฒนาประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชนในสังคม เปลี่ยนไปเป็นคนต่างอยู่ เป็นสังคมบริโภคนิยม ความเสื่อมถอยทางศีลธรรม จริยธรรมมีมากขึ้น และขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยเริ่มห่างไกลจากวัดมากขึ้นทุกทีเป็นปัญหาสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ^๒

สภาพสังคมไทยจาก อดีตถึงปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การล่องละเมิดทางเพศ ปล้นฆ่า ค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรงจนถึงฆ่ากันตาย และอีกหลากหลายปัญหาที่นับวันยิ่งจะทวีความ รุนแรงมากขึ้น สวนดุสิตโพลจึงได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ ๑,๑๒๑ คน สรุปผลได้ ดังนี้ ๕ อันดับปัญหาสังคมไทยที่ประชาชนคิดว่าต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน อันดับ ๑ การหลอกลวง/ล่องละเมิดทางเพศ/ค้ามนุษย์ ๘๑.๕๓% อันดับ ๒ การทุจริตคอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่ในแวดวงราชการ/การเรียกรับสินบน ๘๐.๒๐% อันดับ ๓ ความ

^๑ ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต รมะนันท์, (๑๑ มี.ค. ๕๗), “มองสื่อสะท้อนสังคม : สื่อกับทางออกของสังคมไทย?”, กรุงเทพธุรกิจ, [ออนไลน์], ๑๐ ย่อหน้า, แหล่งที่มา : <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/567398> [๓ตุลาคม๒๕๖๐].

^๒ ประเวศ วะสี,ศ.นพ., “พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม”, หลักการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, ๒๕๕๕), หน้า ๓๒.

รุนแรงโหดร้ายในครอบครัว/ฆ่ายกร้าว/การทำร้ายกันในครอบครัว ๗๘.๓๒% อันดับ ๔ การปล้นฆ่า
ชิงทรัพย์/ลักทรัพย์ ๗๑.๘๑% อันดับ ๕ การหลอกลวงต้มตุ๋น/ฉ้อโกงทรัพย์สินเงินทอง ๖๑.๒๐%

แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของไทย ที่เป็นรูปธรรม ที่ประชาชนอยากให้ดำเนินการ
การหลอกลวง/ล่อลวงละเมิดทางเพศ/ค้ำมนุษย์ ควรแก้ไขคือ อันดับ ๑ จับกุมและดำเนินคดีอย่าง
รวดเร็ว ไม่ละเว้น ชุตราภอนโคณ ๖๗.๔๔% อันดับ ๒ รณรงค์ กระตุ้นให้สังคมตระหนักถึง
ความสำคัญของปัญหา ๖๖.๑๐% อันดับ ๓ ช่วยกันสอดส่องดูแล แจ้งเหตุ ให้รางวัลผู้ที่ชี้เบาะแส
๖๑.๑๑%

การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ในแวดวงราชการ เรียกรับสินบน ควรแก้ไขคือ อันดับ
๑ เอาผิดอย่างรุนแรง เช่น ยึดทรัพย์ ไล่ออก จำคุกทันที ๗๔.๑๓% อันดับ ๒ มีมาตรการตรวจสอบที่
เข้มงวด จริงจัง ๖๙.๙๔% อันดับ ๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จัก
พอเพียง ๕๓.๒๗%

ความรุนแรงโหดร้ายในครอบครัว/ฆ่ายกร้าว/การทำร้ายกันในครอบครัว ควรแก้ไขคือ
อันดับ ๑ ครอบครัวต้องให้ความรักความอบอุ่น ใช้สติในการแก้ปัญหา ไม่ใช่ความรุนแรง ๗๑.๖๓%
อันดับ ๒ เพิ่มบทลงโทษกับผู้กระทำผิดให้เป็นเยี่ยงอย่าง ไม่กล้าทำตาม ๖๓.๖๙% อันดับ ๓ หน่วย
งานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ
มั่นคง ของมนุษย์ ควรร่วมมือกันหาทางป้องกัน ๕๐.๔๙%

การปล้นฆ่า ชิงทรัพย์/ลักทรัพย์ ควรแก้ไขคือ อันดับ ๑ เร่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ค่าครอง
ชีพ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๖๓.๒๕% อันดับ ๒ สร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ไม่ให้สังคมเกิดความ
เหลื่อมล้ำ ๕๘.๐๗% อันดับ ๓ เพิ่มสายตรวจในพื้นที่เสี่ยงให้มากขึ้น เร่งกวาดล้าง จับกุม ผู้กระทำผิด
๔๖.๔๘% และการหลอกลวงต้มตุ๋น/ฉ้อโกงทรัพย์สินเงินทอง ควรแก้ไขคือ อันดับ ๑ ประชาชนต้องไม่
หลงเชื่อโดยง่าย ต้องตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริง ๖๘.๑๕% อันดับ ๒ เพิ่มบทลงโทษผู้ที่กระทำความ
ผิด เจ้าหน้าที่ต้องเอาจริงเอาจัง ๕๖.๘๒% อันดับ ๓ ภาครัฐและสื่อมวลชนให้ความรู้รณรงค์ให้
ประชาชนรู้เท่า ๔๓.๓๕%

ประชาชนคิดว่าใคร หรือหน่วยงานใด จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ อันดับ ๑ รัฐบาล
หน่วยงานภาครัฐ ๗๓.๕๑% อันดับ ๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม
๖๙.๐๕% อันดับ ๓ สถาบัน ครอบครัว ๕๗.๘๑% อันดับ ๔ ประชาชน ทุกคนทุกฝ่าย ๕๕.๔๐%
อันดับ ๕ สื่อมวลชน ๕๐.๘๕% ^๓

^๓ดุสิตโพล, (๓๐ เม.ย. ๖๐), “5 ปัญหาดังกล่าวของไทย ที่ประชาชนอยากให้แก้ไขเร่งด่วน” ,มติชน,
[ออนไลน์], ๓๖๖ หน้า, แหล่งที่มา: <https://www.matichon.co.th/news/545551> [๑ตุลาคม๒๕๖๐].

ในอดีตเราจะเห็นว่า พระสงฆ์ได้ดำรงอยู่ในฐานะเป็นผู้นำของสังคมไทยในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านสติปัญญาและการพัฒนา และก็เพราะพระสงฆ์ เป็นผู้นำในทางสติปัญญา พระสงฆ์จึงได้เป็นครูของประชาชน และการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในชนบท ก็มักเกิดจากความริเริ่มของพระสงฆ์ หรือมีพระสงฆ์เป็นผู้นำ ซึ่งมีตัวอย่างให้เราเห็นได้มากมาย ยิ่งมองย้อนไปไกลเท่าใด ก็ยังเห็นความเป็นผู้นำสังคม เป็นพระสงฆ์มากขึ้นเท่านั้น แม้ในปัจจุบันนี้พระสงฆ์ก็ยังมียุทธศาสตร์สำคัญอยู่ไม่น้อยในสังคมชนบท ดังพระพุทธพจน์ในที่แห่งหนึ่งว่า ภิกษุทั้งหลายชาวบ้านมีอุปการะแก่เธอบำรุงเธอด้วยปัจจัย ๔ แม้พวกเธอก็จะมีอุปการะแก่ชาวบ้าน ด้วยการแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุดให้แจ่มแจ้งทั้งอรรถ ทั้งพยัญชนะแก่ชาวบ้าน เพราะคุณที่สละและบรรพชิตต่างต้องพึ่งอาศัยกันและกัน ด้วยการให้วัตถุและให้ธรรม ในคำสอนเรื่องทิส ๖ ได้ตรัสถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะพึงมีต่อชาวบ้านไว้ว่า ๑.ห้ามมิให้กระทำความชั่ว ๒.ให้ตั้งอยู่ในความดี ๓. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม ๔.ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๕. ทำสิ่งที่ฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง ๖.บอกทางสวรรค์ให้ พระพุทธพจน์นี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ กับชาวบ้านหรือสังคมและแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ที่พระสงฆ์กับชาวบ้านหรือสังคม นั่นคือชาวบ้านมีหน้าที่ ที่จะต้องอุปการะบำรุงพระสงฆ์ในด้านปัจจัยและวัตถุ ส่วนพระสงฆ์ก็มีหน้าที่ ที่จะต้องอุปการะชาวบ้านในด้านธรรมะคือคำแนะนำสั่งสอนในด้านศีลธรรมคุณธรรม อันจะเป็นหลักหรือแนวในการพัฒนาชีวิตให้ดียิ่งขึ้น^๔

เมื่อกล่าวถึงความสำคัญของวัด แล้ววัดควรมีคุณลักษณะ ตามพุทธประสงค์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎก คือ ๑.ไม่ไกลบ้านนัก ๒.ไม่ใกล้บ้านนัก ๓. สะดวกแก่การไปและมาวัด ๔. เหมาะสมที่ประชาชนจะไปพบพระได้ ๕. กลางวันไม่พลุกพล่าน ๖. กลางคืนเงียบสงัด ๗. ไม่มีเสียงกึกก้อง ๘. ปราศจากกลิ่นตัวคนที่เดินเข้าออก ๙. เหมาะแก่การประกอบกิจของผู้ต้องการความสงบ ๑๐. เหมาะที่พระสงฆ์จะหลักเรือนอยู่ตามสมณวิสัย จากลักษณะต่างๆ ข้างต้น จะเห็นว่าวัดเปรียบเสมือนเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนและเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมของชุมชน สังคม และสาธารณประโยชน์ต่างๆ ดังนั้นความผูกพันของวัดกับชุมชนจึงมีมาอย่างยาวนาน อันเป็นไปในรูปแบบเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกันทั้งวัดทั้งบ้าน^๕

วัดเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมน้ำใจของบรรดาพุทธศาสนิกชน ทำหน้าที่ในการวางรากฐานความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงให้แก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม ส่งเสริมประสิทธิภาพการควบคุมทางสังคมหรือกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางทางศาสนาและ

^๔สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, พุทธธรรมกับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : หจก.โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๑), หน้า ๕๕.

^๕พระธรรมวรเมธี (สุชิน อคฺคชิโน), การพัฒนาวัด, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๖๗.

วัฒนธรรม ที่ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต และเป็นเอกลักษณ์ของสังคม ซึ่งจะพบได้จากการแสดงออกทางศิลปะ วรรณคดี คติธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี เป็นต้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย พระสงฆ์นอกจากจะมีบทบาทเป็นผู้นำทางกิจกรรม เป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนในสังคมแล้ว พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์สงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ได้รับความลำบาก หรือกระทั่งการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม^๖

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา ที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมไทยหลายประการ เช่น ผู้เข้าวัดส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ วัยรุ่นหนุ่มสาวไม่นิยมเข้าวัด อันเนื่องมาจากสาเหตุคือ พระภิกษุบางส่วนกระทำผิดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตนไม่ก่อให้เกิดศรัทธาต่อประชาชน มีการสร้างโบสถ์วิหารเกินความจำเป็น วัดบางวัดอาศัยกลวิธีในวงการธุรกิจ ดึงดูดให้คนยินยอมบริจาคทรัพย์เพื่อตอบแทนทางวัตถุเป็นสำคัญการบริหารจัดการองค์กรใดก็ตาม จุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ที่ความต้องการให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลอยู่เสมอ ทั้งนี้ย่อมจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ คือ คนหรือบุคลากร (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การจัดการหรือเทคนิคในการบริหาร (Management) องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการมีความสำคัญมาก แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการองค์กรก็คือ คน หรือบุคลากร ในการบริหารจัดการในองค์กรทางศาสนาก็เช่นกัน วัดจะเจริญรุ่งเรือง เป็นที่ร่มรื่นเป็นที่ศรัทธา และอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคน บรรดาสิ่งก่อสร้างโบสถ์ วิหาร ลานเจดีย์ศาลาการเปรียญ วัสดุอุปกรณ์ และการเงิน จะมีความสมบูรณ์เพียงใดก็ไม่ได้มีความหมาย ถ้าบุคลากรเหล่านั้นไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๗

สรุปได้ว่า จากสภาพปัญหาของสังคมไทยดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้สถาบันสงฆ์ไทยซึ่งเป็นผู้มีบทบาทภาระสำคัญและเป็นผู้มีส่วนต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดในสังคมไทยในเวลานี้ โดยให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ทั้งด้านจิตใจ และวัตถุ ตลอดจนในด้านต่าง ๆ เพราะกระแสสังคมและความต้องการพ้นจากความทุกข์ยากของคนในสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ล้วนแต่มีต้องการ และตั้ง

^๖พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต),การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา,พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๓), หน้า ๑๗.

^๗บุญช่วย จันทร์เห้า, “พฤติกรรมการบริหารของเจ้าอาวาสที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๔๔.

ความหวังไว้กับสถาบันสงฆ์ที่จะมาช่วยเหลือเยียวยาสังคมเป็นอย่างมาก แต่ก็ต้องได้รับกับความผิดหวังเสมอมาจนเกิดภาวะเสื่อมศรัทธาไม่เชื่อใจไว้วางใจต่อสถาบันพระสงฆ์จึงเกิดปัญหาทางสังคมในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวไว้เบื้องต้น เพราะสถาบันสงฆ์ไทยยังยึดรูปแบบการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์แบบเดิมซึ่งมีแต่ทรงกับทอดเท่านั้น ไม่ได้ปรับการพัฒนารูปแบบการทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ประชาชนในทุก ๆ ด้านให้ทันยุคทันสมัยและมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมที่จับต้องและมีประสิทธิภาพจนประชาชนเชื่อถือได้ จนบางครั้งถูกถามจากสังคมว่าพระสงฆ์เอาแต่สุขสบาย เอาเปรียบสังคม ไม่เหลียวแล ทอดทิ้งประชาชนผู้ทุกข์ยาก บางทีเป็นผู้สร้างปัญหาทางสังคมเสียเอง ดังที่ปรากฏในเหตุการณ์ต่างๆ สร้างความเสื่อมเสียต่อวงการพระสงฆ์ไทยมาก หากว่าสถาบันสงฆ์ยังคงประมาทไม่เห็นความสำคัญปล่อยปละละเลยไม่สนใจปัญหาทางสังคมสงเคราะห์ให้เป็นอย่างนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อสถาบันสงฆ์ในเชิงลบอย่างใหญ่หลวงจนยากที่จะแก้ไขได้ในอนาคตภายภาคหน้าอย่างแน่นอน

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ยังขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตอาสาเข้าช่วยงานด้านสาธารณสงเคราะห์ อีกจำนวนมาก ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงานและทุนทรัพย์หรือสิ่งของปัจจัยที่จะอนุเคราะห์แก่ชุมชน การประสานงานระหว่าง หน่วยงานราชการ บ้าน วัด โรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้รับการตอบรับด้วยดี แต่ยังคงมีความล่าช้า

พระสังฆาธิการมีการจัดการปัญหา การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดังนี้ พยายามชักชวนพระภิกษุสงฆ์ ข้าราชการชาวบ้าน เข้าร่วมเป็นจิตอาสาในการทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ พระสังฆาธิการได้ใช้ทุนทรัพย์ของตนเองในการช่วยกิจการคณะสงฆ์ในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ทั้งปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานติดต่อประสานงาน ปัจจัยที่ใช้ในการสงเคราะห์แก่ชุมชน พระสังฆาธิการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับด้วยราชการ ชาวบ้าน และโรงเรียน^๔

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีปัญหาดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นพระสังฆาธิการอยู่ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จึงมีความตั้งใจทำเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ให้งานด้านสาธารณสงเคราะห์มีประสิทธิภาพ สามารถปรากฏผลเป็นรูปธรรม แบบเข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติได้ทั้งในสภาวะการณ์สังคมในปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ใน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือ

^๔ สัมภาษณ์ พระครูรัตนคุณาทร, ที่ปรึกษาเจ้าคณะตำบลธรรมเสน - นางแก้ว เจ้าอาวาสวัดแก้วฟ้า,

เกื้อกูล ๒) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น ๓) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป อันเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญและครอบคลุมต่องานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี อันเป็นการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการเพื่อความมั่นคง ยั่งยืน ของพระศาสนา และรองรับสังคมไทยต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๒.๓ แนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และเพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของพระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ) โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) การเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

งานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษาได้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นขอบเขตด้านตัวแปร (Scope of Variables) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศอายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ สถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) การเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ในเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม ทั้ง ๑๙ ตำบล รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๘๙ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยคัดเลือก พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ข้าราชการผู้เชี่ยวชาญระดับผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์โพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นเวลารวม ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **การบริหารจัดการ** หมายถึง การดำเนินงาน การบริหารงานจัดการใดๆที่องค์กรใดใช้ทรัพยากรซึ่ง ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้

๑.๖.๒ **งานสาธารณสงเคราะห์** การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะ มี ๔ ประการ คือ

๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเอง ซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มิวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน เป็นต้น

๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐ หรือของเอกชน หรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์

๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ และอื่นๆ ข้อนี้ มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์

๔) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับภัยพิบัติทั้งด้าน

ไฟไหม้และน้ำท่วม พร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย^๙

๑.๖.๓ พระสังฆาธิการ ในที่นี้หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ สังกัดมหานิกาย ตามลำดับตั้งแต่สูงสุดจนถึงต่ำสุดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๗.๔ ผลการวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของ พระสงฆ์ โดยทั่วไป

^๙พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการ พระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗-๕๘.

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ได้ศึกษาค้นคว้าจากตำราวารสารบทความวิจัยเอกสารทางวิชาการของนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ และรวบรวมแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จึงได้นำเสนอสาระสำคัญประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎี โดยมีเนื้อหาครอบคลุมอยู่ในขอบข่ายดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๒.๑ ความหมายเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๒.๒ ความสำคัญเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๒.๓ หลักธรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่วิจัย

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้น ประกอบด้วย การวางแผนการ จัดองค์การ การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล และการงบประมาณ หลักการบริหารงานโดยทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชน การจัดองค์การ หรือการจัดหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ หลักการบริหารไม่ใช่เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ มีนักบริหาร นักวิชาการ ผู้ทรงความรู้ ทรงคุณวุฒิ และนักการศึกษามากมายหลายท่าน ได้ให้แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

คำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือรัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ก็อาจใช้แทนกันได้ ซึ่งหมายถึงการบริหาร เช่นเดียวกัน นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารหลายทัศนะแตกต่างกัน ดังนี้

การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (getting things done through other people) การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้น เป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์ วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปีเป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบริหาร กระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้น ก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร การศึกษาพุทธวิธีบริหารในครั้งนี้ขอใช้หน้าที่ของนักบริหารเป็นกรอบในการพิจารณา หน้าที่ (function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้

เหมาะสมกับงาน D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีภาวะผู้นำ C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร^๑

หรืออีกนัยหนึ่ง การบริหาร หมายถึง การปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินงานหรือจัดการงาน (Management) กิจกรรมต่างๆ ของหมู่คณะ หรือองค์การต่างๆ ให้ได้บรรลุผลสำเร็จลุล่วงตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purpose/Objective) ขององค์การนั้นๆ ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการบริหารหมู่คณะ คือ การปกครองดูแล ตลอดจนทั้งแนะนำสั่งสอน อบรมพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัด ให้ประพฤติอยู่ในพระธรรมวินัย และตามกฎหมายของบ้านเมือง กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง และการประกาศของมหาเถรสมาคม^๒

ความหมายของการบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัออกมาตามความเข้าใจได้ โดย คำว่า “Management” อาจแปลว่า การจัดการหรือการบริหารหรือการบริหารจัดการก็ได้ดังนี้

๑) คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร การบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรมประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำหรือการสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวยการ และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

๒) คำว่า “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กร ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรม ในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ขององค์กร การบริหารจัดการ (Management) หมายถึงชุดของหน้าที่ต่างๆ (A set of functions) ที่กำหนดทิศทางการใช้

^๑พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕.

^๒พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคฺโล), การบริหารวัด, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้นหมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควบคู่กัน ในอีกแนวหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพคำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง ๒ คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปจากความหมายต่างๆ ข้างต้น การบริหารจัดการ จึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร^๓

หรือได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่าบริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไปดั่งนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปัญห ปริหริต สมตโต” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการ อ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือการปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วาง ส่งเสริม และบำรุง^๔

และได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^๕ ซึ่งเมื่อได้อ้างถึง ความหมายของการบริหารในความคิดเห็นของ เทอร์รี่ (Terry) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing)

^๓รศ.ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, **องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์**, (๒๕๔๕), หน้า ๑๘-๑๙.

^๔สิริภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^๕ธีระรัตน์ กิจจารักษ์, **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**, (เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

การอำนวยความสะดวก (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคนและทรัพยากรอื่น^๖

อย่างไรก็ดี การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^๗ และการบริหาร หมายถึง ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการ เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ และสนองตอบความคาดหวังจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน^๘ สอดคล้องกับการกล่าวว่าการบริหารหมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก^๙

การจัดการ หรือ Management หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กร ร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ ๕ ขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม

ความสำคัญของการจัดการกระบวนการทำงานหรือการจัดการมีความสำคัญต่อองค์กรธุรกิจ เพราะทุกขั้นตอนมีผลต่อ ความสำเร็จที่จะทำให้เกิดผลกำไรและช่วยให้องค์กรธุรกิจสามารถดำเนินการต่อไปได้ นอกจากนี้กระบวนการจัดการยังเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ที่ต้องรู้จักนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากแต่ละ องค์กรมีปัจจัยความสำเร็จที่แตกต่างกัน

กระบวนการในการจัดการ การวางแผน การวางแผนหรือ Planning หมายถึง การพิจารณากำหนดแนวทางการทำงานให้ บรรลุเป้าหมาย โดยเกิดจากการใช้ดุลพินิจคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

^๖ ธีรจรัส พูนสิทธิ, การจัดการองค์การและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

^๗ พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^๘ สัมพันธ์ ภูโพลย์, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : พิกษ์อักษร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

^๙ เฮอริท เอ ซีม่อน (Herbert A. Simon) อ้างถึงในเดวิด ดี ทองอินทร์ ผศ.ดร., ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

การจัดองค์การ การจัดองค์การหรือ Organizing หมายถึง การจัดระเบียบหรือโครงสร้างของการ ทำงานภายในองค์กร ให้เป็นระบบระเบียบและอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น

การบังคับบัญชาสั่งการ หรือ Commanding หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้ความสามารถชักจูงหรือหว่านล้อมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามคำสั่ง จนสามารถทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

การประสานงาน หรือ Coordinating หมายถึง การจัดให้ทรัพยากรบุคคลภายในองค์กร ทำงานประสานสัมพันธ์สอดคล้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

การควบคุม หรือ Controlling หมายถึง กระบวนการทำงานเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน การแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนการดำเนินงานตามแผน และการประเมินแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๐}

จากการศึกษาทบทวนเอกสาร ผู้ศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์คือ ความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร และศิลป์ คือ ประสบการณ์จากการทำงานและทักษะ นำเอาทรัพยากร มาทำการประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลัก คือ เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของวิธีการปฏิบัติงานและคุณธรรมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย อย่างดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความเจริญมั่นคงกับองค์กรในทุกๆด้าน อย่างไรก็ตาม การบริหาร เป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร มิได้อาศัยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารเป็นสำคัญเท่านั้น ยังต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน อาศัยความร่วมมือร่วมใจของทีมงาน หรือบุคลากรในทุกระดับขององค์กรนั้นเป็นสำคัญด้วย และการบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้า การบริหารมีลักษณะการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพราะการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบ ถึงความสามารถของนักบริหาร และการเจริญเติบโต ของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว องค์กรโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

^{๑๐}IM2, การจัดการ : การจัดการ หมายถึง (Management) อะไร?, [ออนไลน์], [https://www.im2market.com/2015/06/20/1449\(๕.ตุ.ค.๒๕๖๐\)](https://www.im2market.com/2015/06/20/1449(๕.ตุ.ค.๒๕๖๐))

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ว่า ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมชาติสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร^{๑๑} นักวิชาการต่างประเทศได้ให้ทัศนะว่า การบริหารเป็นทรัพยากรทางการจัดการ^{๑๒} ได้แก่

- ๑) บุคลากร (Man)
- ๒) งบประมาณ (Money)
- ๓) วัสดุอุปกรณ์ (Material)
- ๔) การจัดการ (Management)

การบริหาร คือ กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่วางแผนการจัดองค์การ จัดคนเข้าทำงาน สั่งการและควบคุมการทำงานให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยในการบริหาร บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้ พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

๑) ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลงไปด้วยดี ตามวัตถุประสงค์มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่า เป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็ช่วยให้ตามผลผลิต ทั้งหมด

๒) ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่คุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓) ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

^{๑๑}พระมหาวิชัย วชิรเมธี , **คนสำราญงานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐), หน้า ๒๕-๓๒.

^{๑๒}Peter Ferdinand Drucker อ้างใน สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชย์, **หลักการบริหารเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๔๑), หน้า ๑๒.

๔) การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะ ได้ ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงาน ที่ ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น^{๑๓}

สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administration) อ้างถึงในธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๑๔}

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานใน อนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของงานนั้น ๆ ไว้ ล่วงหน้า

๒) การแสวงหา และกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓) การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้ บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔) การประสานงาน (Co – ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุก หน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของ ผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

๕) การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ ทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้น สุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่ สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

จะเห็นได้ว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) ที่จำเป็นมาใช้ประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of

^{๑๓} รัชชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ – ๔๘.

^{๑๔} ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์, **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๕} และการบริหารเป็นศาสตร์สาขาวิชาการบริหารย่อมจะให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นช่วยให้พวกเขาคาดคะเนถึงผลลัพธ์ ของการกระทำของพวกเขาได้^{๑๖} หรือการบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๗}

นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ทัศนะว่า การจัดการเชิงพุทธ (Buddhist management) ถือว่าเป็นสาขาหรือวิชาเอกแขนงหนึ่งของสาขาวิชาการจัดการ (Management) ที่เป็นการจัดประมวลความรู้ระหว่างศาสตร์ ๒ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการด้วยกัน กล่าวคือเป็นการนำเอาศาสตร์แห่งการจัดการ (Management Science) และพุทธศาสตร์ (Buddhist Studies) มาผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อนำเอาศาสตร์ ๒ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการเข้าด้วยกันจึงได้จัดให้มีองค์ความรู้สำหรับสาขานี้ออกเป็น ๒ แนวทางกล่าวคือ

แนวทางที่ ๑ เป็นการศึกษาความรู้การจัดการทั่วไปตามแนวพระพุทธศาสนามีรายวิชาเหล่านี้เป็นอาทิ ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ การจัดการเชิงพุทธศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา การจัดการพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา การควบคุมทางการจัดการตามแนวพระพุทธศาสนา การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานตามแนวพระพุทธศาสนาและมนุษย์สัมพันธ์กับการจัดการเชิงพุทธ

แนวทางที่ ๒ เป็นการศึกษาความรู้เรื่องของการจัดกิจการพระพุทธศาสนาโดยยึดถือตามหลักที่มหาเถรสมาคมที่เป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ประกาศใช้ประกอบด้วยองค์การทางพระพุทธศาสนา ๖ องค์การ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์^{๑๘}

หรือนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ธาตุในความนำไป ดังนั้น คำว่า

^{๑๕}ธีระรัตน์ กิจจารักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^{๑๖}สมยศ นาวิการ, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

^{๑๗}พะยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๑๘}สุรพล สุธะพรหม, ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘-๑๙.

บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปณฺหํ ปรีหิตํ สมฺตโต” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบ ซึ่งปัญหา หรือแปลว่าผู้สามารถบริหารปัญหาและนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่าบริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนวยการ จัดการ จัดให้ วาง ส่งเสริม และบำรุง^{๑๙}

และนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ทัศนะไว้ว่า กระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “POSDCORB Model” ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ดังนี้^{๒๐}

๑) การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

๒) การจัดการองค์การ (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓) การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔) การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕) การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖) การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

๗) การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน

หรือหลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ^{๒๑}

๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ

^{๑๙}สิริภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๒๐}Gulick L. and Urwick J., **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp.18-19.

^{๒๑}เสนาะ ดิเียว, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

สาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่าประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่าประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุด จึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัด การใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือเมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้ว ทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไป ไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้และจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม อย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

ถึงกระนั้นการบริหาร หมายถึง กระบวนการทางสังคม ซึ่งพิจารณาได้เป็น ๓ ทาง คือ

๑) ทางโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

๒) ทางหน้าที่ เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อสำเร็จเป้าหมาย

๓) ทางปฏิบัติการ เป็นกระบวนการบริหารดำเนินการในสถานการณ์ที่บุคคลต่อบุคคลกำลังมีปฏิสัมพันธ์กันหรือร่วมทำปฏิกิริยาเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน^{๒๒}

นอกจากนี้การบริหารงานของผู้บริหารยุคใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ว่า การทำให้องค์กรประสบความสำเร็จผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาท ดังนี้

๑) การเป็นตัวกลางในการเปลี่ยนแปลง (Change agent) หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ล้าสมัยและไม่ถูกต้อง โดยผู้บริหารจะต้องมีความมั่นคงเข้มแข็ง

๒) การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial) หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นผู้ลงทุนมีความคิดสร้างสรรค์ และมีปฏิภาณไหวพริบดี

๓) การเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) หมายถึง ผู้บริหารจะต้องเน้นและให้ความสำคัญแก่บุคคลและเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากแลบุคคลากร^{๒๓}

อนึ่ง แนวคิดของ ฟาโย (Henry Fayol) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ ๕ ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้^{๒๔}

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต

๒) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุหน้าที่โดยการผสมผสานระหว่างวัตถุ คน และเงิน

๓) การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร ๒ ทาง กล่าวคือ การยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้

๔) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงานและช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จ

๕) การควบคุม (Controlling) การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลัก คือ

^{๒๒} วชิร บุนนสิงห์, การบริหารหลักสูตร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

^{๒๓} Abramson, Mark A., "In Search of the New Leadership", Management, September, 1996, pp. 1-4.

^{๒๔} คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ, สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙), หน้า ๙ .

เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของ วิธีการปฏิบัติงานและคุณธรรมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ตรงตามเหมาะสมในองค์การ

อย่างไรก็ตามการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหาร ที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนรวมในการคิด การวางแผนและการตัดสินใจในงานต่างๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรใด ที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่า ฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงาน ที่มีต่อความสำเร็จขององค์การ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจและรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๒๕}

จากการศึกษาทบทวนเอกสาร ผู้ศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การการสั่งการ หรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณนอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร จะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอนทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกัน และ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบ อย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts) นักวิชาการและผู้บริหารที่สำคัญได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแนวคิดเกี่ยวกับหลักการ หรือภาระหน้าที่ในการบริหารที่แตกต่างกันไว้ ดังนี้

การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนผู้อื่น และนักบริหารมีหน้าที่ วางแผน จัดองค์การ แต่งตั้งบุคคล อำนาจการ และความคุมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้ดำเนินงาน เป็นไปทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมายที่วางไว้ ส่วนความหมายของการบริหารในทางธรรม คือ วิธีการ บริหารต่างๆ ที่ใช้กันพอสรุปได้ ๓ ลักษณะ แต่ที่ดีที่สุด คือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็น

^{๒๕} สุพิน เกษาคูบต, การจัดการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

สำคัญ โดย ยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำงานให้สำเร็จ ไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง และยินดีรับคำ แนะนำจากทุกฝ่ายเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถ จะได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน วิธีนี้ เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือ ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ”^{๒๖}

จะเห็นได้ว่า กระบวนการการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ^{๒๗}

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนาวิธี (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒) การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔) การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘) การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

^{๒๖} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒-๓.

^{๒๗} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

๙) การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหาร และสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธี ในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงิน ตลอดจนการใช้งบประมาณ ในการควบคุมงาน

นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ทัศนะว่า กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ คือ

๑) การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

๒) การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๓) การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔) การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะท าให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง^{๒๘}

และนักวิชาการต่างประเทศ บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๒๙}

๑) ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลงไปด้วยดี ตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒) ต้องมีการคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูก

^{๒๘} วิจารณ์ สารรัตน์, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

^{๒๙} Frederick W. Taylor อังโน ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

วิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด ตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓) ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔) การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้นจากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมียุทธศาสตร์เป็นจุดกลางของปัญหา และความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์ และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่ม ให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ^{๓๐} ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรม หรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทาง การบริหาร ๕ ประการ คือ

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำ การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิธีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้ อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลง ในการทำงานของคนงาน และองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อ สื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชา อย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน เป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสม ก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับ

^{๓๐} Rice, Alan, **Human Resource Management**, In a Business Context, 2 edition, (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

ปัญหาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕) การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้ กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว ฟาโย (Fayol) ได้กำหนดหลักการ ในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการ เป็นส่วนประกอบสำคัญ ในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่

๑) การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโย ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้น ให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรยุคปัจจุบันได้

๒) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวปเบอร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของ แวปเบอร์จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับจากความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) และความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพัน กับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓) การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโย กล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่ง กับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสน ในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสน ในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหาร ในระบบผู้บังคับบัญชาสองคน จะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึก ของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธ และอาจไม่ให้ความร่วมมือ ในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔) สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชา จากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูง และพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้า ในการวางแผน (Planning) และการจัดการ

(Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลง จะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชา โดยผู้บริหารในระดับกลาง และระดับต้นของสายการบังคับบัญชา แต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้น เป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕) การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชา ไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่ จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสาย การบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไรและมีการกระจายอำนาจ ให้กับผู้ที่บังคับบัญชา และคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖) การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพ และขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่ม หรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผน จะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีม ร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลาง ที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่ม ต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗) หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคน ภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการ ความเสมอภาคมากขึ้น เป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘) การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่ง และหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้ชัดว่า ตำแหน่งของพนักงานแต่ละคน อาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ ถือว่ามีความจำเป็น ที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙) ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคล ในการกระทำสิ่งต่างๆโดยปราศจากการสั่ง การจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่งความคิด

ริเริ่มนี้นับถือว่า เป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆได้ ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุล ระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชีวิต ผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐) ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัย เป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดและทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัย จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้นำ ภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหาร ในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑) ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัล ประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงาน มีความสำคัญอย่างมาก ต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรม ทั้งพนักงาน และองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่ม โดยการให้รางวัล เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒) ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถ ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์การ การจ้างงานระยะยาว เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓) ผลประโยชน์ส่วนตัว มีความสำคัญน้อยกว่า ผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การถือว่าเป็นประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์การ ในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔) ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกัน ของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์การ และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภค และความร่วมมือกันถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จ และมีการพัฒนาความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่

สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูง ก็จะทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง Herbert A. Simon ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารมักจะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว และกิจกรรมความร่วมมือของกลุ่มต้องการประสบความสำเร็จต่อส่วนรวม

อย่างไรก็ดี หลักการบริหารระบบราชการที่เรียกว่า POSDCORB Model^{๓๑} มีรายละเอียดดังนี้

๑. P - Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์การต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นมีความรอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒. O - Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการโดยจัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่าง ออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงานคุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไป

๓. S - Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งภายในองค์กร โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมให้ได้ในปริมาณที่เพียงพอจะทำงานสำเร็จได้

๔. D - Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแล สั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชา โดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชา

๕. Co - Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่า ต่ำกว่า และการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

๖. R - Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ ของการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่างๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

๗. B - Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานโดยใช้วงงบประมาณ

^{๓๑} ลูเธอร์ กุลิค, อังโน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๘๖.

แนวคิดใหม่ของนักวิชาการและนักบริหารคือ ความพยายามเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มนี้มีแนวคิดว่าการบริหารจะประสบความสำเร็จได้ คนในองค์การต้องร่วมมือ ร่วมใจ สามัคคี มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน การทำงานต้องเป็นทีม (Team) และการบริหารต้องจัดเป็นระบบ (System) ขั้นตอนการทำงานต้องสัมพันธ์กัน กลุ่มนักวิชาแนวคิดนี้จึงได้เสนอ

๑. ทฤษฎีระบบ (System Theory)
๒. ทฤษฎีการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ (Management by Objective :MBO)
๓. ทฤษฎีการพัฒนาองค์การ (Organization Development :OD)
๔. ทฤษฎีการบริหารงานตามสถานการณ์ (Situational or Contingency approach)

Modern Management มีดังนี้

๔.๑ Chester I. Barnard (1938) Barnard ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior science) เขาเป็นประธานของบริษัท New Jersey Bell ในปี ค.ศ. 1927 เขาใช้ประสบการณ์ในการบริหารงานและการทำงาน ความรู้ทางด้านสังคมวิทยา ปรัชญา สร้างทฤษฎีชีวิตทางด้านองค์การขึ้น แนวคิดของ Barnard คือ

๑) องค์การ เป็นโครงสร้างทางสังคม (Social structure) เป็นที่รวมของกายภาพชีวภาพ บุคคล และสังคม ซึ่งมีความสลับซับซ้อน และมีพลวัต (แรงและผลของแรง)

๒) การบริหาร จัดการต้องเป็นไปทั้งระบบ (wholes) มากกว่าเป็นส่วนๆ (piece by piece) ดังเช่นนักทฤษฎีสสมัยก่อน เขาได้เน้นเรื่องราวทางด้านจิตวิทยาองค์การ ซึ่งนับได้ว่าเป็นทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่

๓) พฤติกรรมศาสตร์ (Behavior science) มีความเห็นว่า คนคือหัวใจของการผลิตเทคโนโลยี กฎที่ทำงานหรือมาตรฐาน ไม่ได้เป็นหลักประกันผลงานที่ดีเสมอไป แต่ผลงานที่ดีจะมาจากความตั้งใจคน

๔) ระบบ (System) หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่ต้องพึ่งพากัน และรวมกันเป็นหนึ่งเดียว เช่นร่างกาย

๕) ระบบบริหารจัดการ (Management system) หมายถึงส่วนต่างๆ จำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องและขึ้นอยู่กับกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างให้สำเร็จตามความต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความสามารถ และความอ่อนไหวในความรู้สึกของผู้บริหาร จะช่วยให้พนักงานมีความร่วมมือนำไปสู่ผลผลิตที่สูง และจะต้องบริหารทั้งระบบไม่เพียงแต่มนุษย์สัมพันธ์เท่านั้น

๖) การสื่อสาร (Communication) เป็นส่วนสำคัญขององค์การ เพราะจะเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความยินดีที่จะรับใช้กับเป้าหมายขององค์การ ความยินดีที่จะรับใช้ของเอกบุคลการสื่อสารข้อมูล

เป้าหมายขององค์การ รูปแสดง ระบบความร่วมมือของ Barnardแนวคิดเรื่องระบบทั่วไป Bertalanffy บิดาแห่งทฤษฎีระบบทั่วไป (General systems Theory) อธิบายว่า ถ้าต้องการสิ่งที่รวมกันเป็นส่วนใหญ่ ต้องทราบส่วนย่อยต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยนั้น นักทฤษฎีแนวนี้ เห็นว่าโลกประกอบด้วยระบบต่างๆ มีลำดับชั้น จากระบบเฉพาะเจาะจง ไปสู่ระบบที่มีลักษณะทั่วไปนอกจากจะมองเป็นระดับแล้ว องค์การยังแบ่งเป็นระบบปิด (Closed system) คือระบบที่พึ่งตนเองได้ และระบบเปิด (Open system) คือระบบที่ต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่รอด

๔.๒ การบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น (Japanese Practice in Management) หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก มีบริษัทต่างหันมาสนใจรูปแบบการบริหารแบบญี่ปุ่น แต่การบริหารจัดการแบบนั้น ไม่สามารถนำไปใช้ได้หมดกับทุกชาติ ทั้งนี้พบว่าพื้นฐาน ประเพณี วัฒนธรรมของญี่ปุ่น ไม่เหมือนกับชาติอื่น ดังนี้

๑) ปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร

๑.๑ ลัทธิกลุ่มนิยม เป็นลักษณะเด่น นิยมทำงานเป็นทีม กลุ่มลงมติ สมาชิกมีความสุขเมื่อได้มีส่วนร่วมในงาน ช่วยเหลือ ประสานงาน ทุกอย่างมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ

๑.๒ สังคมญี่ปุ่นมีลักษณะเด่น เป็นเกาะ เกิดความเข้าใจกัน เชื่อถือกัน ลักษณะองค์การมีการติดต่อสื่อสารที่ดี ง่าย ไม่เป็นทางการ

๑.๓ มีการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ เน้นทำงานกลุ่ม

๑.๕ การตัดสินใจโดยการลงมติ ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ ให้ผู้บริหารพิจารณา ส่วนที่ ๒ ตัดสินใจ

๑.๖ การประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อน

๑.๗ ให้ผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีแก่พนักงาน

๑.๘ เป็นองค์การแบบง่าย และมีความยืดหยุ่น

๑.๙ การวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว

๑.๑๐ บริษัทเป็นฐานลัทธิ สหภาพแรงงาน

๑.๑๑ มีความจงรักภักดีต่อบริษัท

๒) ระดับชาติ

๒.๑ ศาสนาชินโต ไม่มีศาสนา ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นพี่น้องกัน และไม่มีใครอยากเด่น

๒.๒ การยึดถือดอกไม้ประจำชาติ คือดอกชบากระ เป็นลักษณะดอกไม้ที่เผชิญกับดินฟ้าอากาศ อดทน ออกดอกพร้อมกัน และร่วงพร้อมกัน

๓) ระดับคณะกรรมการทั้งรัฐ/เอกชน

๓.๑ ถือว่าทุกคนในองค์การเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน

๓.๒ มุ่งสร้างสัมพันธ์ของคนในองค์การให้กระชับ แน่นแฟ้น สามัคคี

๓.๓ มีความไว้วางใจกันและกัน สมาชิกมุ่งสร้างความเจริญ ทำกำไรให้องค์การ

๓.๔ ผู้บริหารและสมาชิกทุกคนยอมสละความสุขส่วนตัว เพื่อมุ่งสร้างความเจริญแก่

องค์การ

๔) ระดับผู้นำ

๔.๑ ผู้บริหารเห็นว่าสมาชิก/ลูกน้อง เป็นลูกหลานต้องดูแล

๔.๒ ผู้บริหารอยู่กับลูกน้องด้วยความเข้าใจ ไม่ใช่อำนาจ

๔.๓ ผู้บริหารมองคน และความคิดของคน สำคัญกว่าเทคโนโลยี

๔.๔ ผู้บริหารเชื่อว่าการใช้อำนาจในการปกครองนั้นไม่ดี เป็นการทำลายความคิดของ

ลูกน้อง

๔.๕ การตัดสินใจในการทำงานใช้การตัดสินใจเป็นกลุ่ม

๔.๖ ผู้บริหารมักแต่งตั้งจากระดับล่างขึ้นมา

๔.๗ ผู้นำขอบคุณลูกน้องที่ทำงานสำเร็จ ด้วยความเหนื่อยยาก

๔.๘ ความสำเร็จและความล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้นำว่าเห็นคุณค่าของลูกน้องเพียงไหน

๕) ระดับสมาชิก/พนักงาน

๕.๑ ทำงานหนัก และมีมานะอดทน

๕.๒ คนญี่ปุ่นถือว่าการทำงานเป็นทีมเป็นเรื่องปกติ ไม่ค่อยขัดแย้งขัดขาน กลั่นแกล้ง อยากร

เด่นคนเดียว

๔.๓ ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์ (Situation or Contingency Approach) ทฤษฎีนี้ เริ่มนำมาใช้ใน ค.ศ. ๑๙๗๐ ด้วยนักวิชาการ ไม่เห็นด้วยกับการมีกฎเกณฑ์ หรือมีหนทางเดียวในการปฏิบัติงาน ทฤษฎีนี้เห็นว่า การบริหารจัดการย่อมขึ้นกับสถานการณ์ เป็นลักษณะทฤษฎีที่ปราณีปราณอม ระหว่งทฤษฎีระบบเปิดกว้าง และเป็นนามธรรม กับความเชื่อที่ว่า การปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์โดยเฉพาะ และไม่มองกว้างเหมือนทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์ เป็นวิธีวิเคราะห์ที่กระทำในระดับที่เหมาะสม สามารถพิจารณาปัญหาได้ดี ไม่กว้าง หรือเฉพาะจุดเกินไป มีความสมดุลระหว่างหลายๆด้าน คือสามารถพิจารณาปัญหาได้กระจ่างและง่าย สามารถใช้หลักวิชาอย่างถูกต้องเหมาะสม และยังสามารถพิจารณาสิ่งที่ยุ่งยาก สับสนไม่ชัดเจน ไปพร้อมกัน

ทฤษฎีนี้ สามารถรับรู้ปัญหาที่ย่งยากสับสน ช่วยในการเชื่อมโยงทฤษฎีการบริหารที่เป็นศาสตร์ วิชาการสามารถนำไปสู่สถานการณ์ต่างๆได้โดยตรง ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจว่าจะใช้เทคนิคอะไรอย่างไรจึงจะให้ห้องค์การบรรลุผลสำเร็จ^{๓๒}

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารจัดการ เป็นทฤษฎีในเชิงปริมาณหรือบริหารศาสตร์ แนวคิดตามสถานการณ์ และแนวคิดสมัยใหม่ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้นประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล และการงบประมาณ ที่ผู้บริหารทุกองค์การจะต้องมีเพื่อให้การทำงานนั้นเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการทำงานซึ่งแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจัดการดังกล่าวนี้สำคัญยิ่งสำหรับบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหาร เพราะจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ได้

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคม วัดมีบทบาทในการพัฒนาสังคม เป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นศูนย์กลางการศึกษา แหล่งเรียนรู้วิชาการ เป็นศูนย์กลางของชุมชน ดังนั้นหลักการบริหารวัดด้านสาธารณสงเคราะห์สมัยใหม่ มีดังนี้

๑) การสร้างค่านิยม ได้แก่ การสร้างฉันทะให้เกิด ทั้งแก่ผู้บริหารเองด้วย และผู้ที่อยู่ในโครงสร้างการบริหารนั้นด้วย เพื่อให้เกิดแนวคิด และการประพฤติปฏิบัติเป็นไปในแนวทางระบบแบบแผนที่ได้วางไว้ เพื่อการบริหารวัด จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

๒) จัดโครงสร้าง ได้แก่ การสร้างรูปแบบระบบการบริหารให้เหมาะสม เป็นไปตามเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ โครงสร้างจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในการสร้างความสำเร็จให้แก่การบริหารวัดของท่าน

๓) จัดระบบงาน ได้แก่ การรักการบริหารต่างๆ ที่อยู่ภายในวัด ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเป็นระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานและเป็นการง่ายแก่การตรวจสอบ

๔) จัดกิจกรรม ได้แก่ การสร้างรูปแบบในเชิงปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

๕) บุคลากร ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้อยู่อาศัยในวัดนั้นๆ การเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่ควรตระหนักอย่างยิ่ง

^{๓๒} NovaBizz, การบริหารจัดการธุรกิจ: ทฤษฎีการบริหารสมัยใหม่, [ออนไลน์], <http://www.novabizz.net/management-102.html> (๖ ต.ค. ๒๕๖๐)

เพราะการบริหารงานของท่านจะสำเร็จหรือไม่ ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงควรเลือกใช้บุคคลให้เหมาะสม

๖) เสริมทักษะ ได้แก่ การสร้างความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

๗) กลยุทธ์ ได้แก่ วิธีการหรือกลวิธีที่ท่านเลือกใช้ในการบริหารนั้น ระบบ รูปแบบ ต้องเหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว^{๓๓}

๒.๒.๑ ความหมายเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

ความหมายเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระภิกษุ เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชน ด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาเด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ เป็นต้น^{๓๔}

จากการศึกษาทบทวนเอกสารเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความสำคัญในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้สรุปนำมาเสนอดังต่อไปนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๕ ความว่า^{๓๕}

“การสังคมสงเคราะห์นั้น มีความหมายกว้างขวางมากเกินความถึงการดำเนินการทุกอย่างที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ หรือกลุ่มคนที่ร่วมกันเป็นสังคมเป็นชาติ และผู้ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ให้มีความสุขทั้งทางกายและจิต ใจ ให้ได้มีปัจจัยอันจำเป็นแก่การครองชีพคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับการศึกษาอบรมตามควร ตลอดจนมีความรู้ที่จะนำมาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม”

^{๓๓} สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, วัดพัฒนา ๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๔๖-๔๘.

^{๓๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สารสำคัญของภารกิจแต่ละด้าน, ม.ป.ท., ๒๕๔๙, หน้า ๑๖๘. (อัคราเน).

^{๓๕} สารานุกรมไทย ฉบับเยาวชน, พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน, [ออนไลน์]. <http://WWW.Thai Junior Encyclopedia Project> <http://kanchanapisek.or.th>. [๒๔ ส.ค. ๒๕๕๗].

กรมการศาสนาได้ให้ความหมาย การสาธารณสงเคราะห์ว่า เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชา พระสงฆ์ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระสงฆ์ สามเณรที่วัดประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุม อบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็น แหล่งประปาหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น^{๓๖}

อย่างไรก็ตาม การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ การจัด กิจการอันเป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการเพื่อให้เป็นสาธารณะ ประโยชน์ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะมี ๔ ประการคือ^{๓๗}

๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจ อย่างใดอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่การช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการ สาธารณะประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อเป็นแหล่ง อุปโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการ สงเคราะห์และอื่นๆ

๓) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนนขุดลอกคู คลอง สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้าปลูก ต้นไม้ และอื่นๆ

๔) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการคอย ช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และ น้ำท่วมพร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็ก กำพร้าและเด็กด้อยโอกาส หรือกระบวนกรสงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย อุบัติเหตุ และสาธารณภัยซึ่งได้แก่ภัย คือ ความยากจน ความเจ็บไข้

^{๓๖} กรมการศาสนา, คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^{๓๗} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), การคณะสงฆ์และพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรง พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๖๑-๖๒.

หรืออีกนัยหนึ่ง การสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานในส่วนไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างถนนทำสะพาน ศาลาพักผ่อนงานนี้จะมี อดบ. เข้ามาทำหน้าที่ ส่วนที่พระสังฆาธิการจะช่วยสังคมได้ เช่นการช่วยเหลือผู้ยากไร้เพราะถูกไฟไหม้บ้าน การจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการบริหารให้ฟรีในพิธีงานศพ ไม่เก็บค่าน้ำค่าไฟไม่เก็บค่าเจ้าพนักงาน หากเขามีศรัทธาก็จะทำบุญ ส่วนนี้ก็จะช่วยบรรเทาทุกข์ให้กับชาวบ้านที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้ ตลอดทั้งให้การช่วยเหลือสังคมทั้งภายในวัดและนอกวัด ภายในวัด เช่น อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาพึ่งมาทำบุญที่วัดให้เหมาะสมและวัดต้องสะอาด สะดวก สบาย ภายนอกวัด เช่น สงเคราะห์ช่วยเหลือชาวบ้านที่มีทุกข์เท่าที่จะทำได้อย่านิ่งดูดาย^{๓๘} งานสาธารณสงเคราะห์เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณร และวัดที่ประสบภัยขาดแคลน วัดเจ้าอาวาส พระภิกษุ เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุม อบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้^{๓๙}

อนึ่ง แนวความคิดเกี่ยวกับ หลักการบริหารวัดด้านสาธารณสงเคราะห์สมัยใหม่ ดังนี้^{๔๐}

๑) การสร้างค่านิยม ได้แก่ การสร้างฉันทะให้เกิด ทั้งแก่ผู้บริหารเองด้วย และผู้ที่อยู่ในโครงสร้างการบริหารนั้นด้วย เพื่อให้เกิดแนวคิดและการประพฤติปฏิบัติเป็นไปในแนวทางระบบแบบแผนที่ได้วางไว้ เพื่อการบริหารวัด จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

๒) จัดโครงสร้าง ได้แก่ การสร้างรูปแบบระบบการบริหารให้เหมาะสม เป็นไปตามเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ โครงสร้างจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ในการสร้างความสำเร็จให้แก่การบริหารวัดของท่าน

๓) จัดระบบงาน ได้แก่ การรักษการบริหารต่าง ๆ ที่อยู่ภายในวัด ให้เป็นไปอย่างมีระบบ และเป็นระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานและเป็นการง่ายแก่การตรวจสอบ

๔) จัดกิจกรรม ได้แก่ การสร้างรูปแบบในเชิงปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

^{๓๘} พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสสธมโม), สารภาค ๑๕, (กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี, ๒๕๔๘), หน้า ๒๕.

^{๓๙} ไพบูลย์ เสียงก้อง, “หลักการบริหารวัด” วัดพัฒนา ๔๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรรมกรศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๒๖.

^{๔๐} สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, วัดพัฒนา ๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๔๖-๔๘.

๕) บุคลากร ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้อยู่อาศัยในวัดนั้น ๆ การเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งที่ควรตระหนักอย่างยิ่ง เพราะการบริหารงานของท่านจะสำเร็จหรือไม่ ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงควรเลือกใช้บุคคลให้เหมาะสม

๖) เสริมทักษะ ได้แก่ การสร้างความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

๗) กลยุทธ์ ได้แก่ วิธีการหรือกลวิธีที่ท่านเลือกใช้ในการบริหารนั้น ระบบ รูปแบบ ต้องเหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

สรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เป็นการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นและหลักการสำคัญคือการยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพราะการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นการพัฒนาของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนเอง โดยมีพระสงฆ์และวัดแกนนำเป็นเครื่องสนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เหมาะสม เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น โดยควรยึดหลักที่ว่าประชาชนในชุมชนมีความอยู่ดีกินดี มีความสามัคคี และสามารถแก้ไขปัญหาของสังคมในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้นงานสาธารณสงเคราะห์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายกฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เจริญยั่งยืน จึงต้องมีการบริหารจัดการและลงมือปฏิบัติอย่างรอบคอบระมัดระวัง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ของวัดและชุมชนสังคมประเทศชาติต่อไป

๒.๒.๒ ความสำคัญเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

แนวคิดการบริหารวัดด้านงานสาธารณสงเคราะห์ ต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลัก สะอาด สว่าง และสงบ ดังนี้^{๔๑}

๑) สะอาด หมายถึง การดูแลและการจัดการวัดที่ดี ไม่สกปรกรกรุงรัง จัดเสนาสนะเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นที่เกิดศรัทธาปสาทะแก่ผู้มาพบเห็น ไม่สร้างความขุ่นข้องใจแก่ผู้มาเยือน

๒) สว่าง หมายถึง การจัดวัดที่ดูโปร่ง สบายตาม ไม่รกทึบ หรือมีความสลับซับซ้อนเน้นความเรียบง่ายและประโยชน์ให้สอยสูงสุด

^{๔๑}สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, วัดพัฒนา ๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๖-๒๗.

๓) สงบ หมายถึง วัดเป็นสถานที่ที่สงบจากอบายมุข ไม่มีเสียงอึกทึกครึกโครมรุ่มเย็นเป็นสุข ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ

ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่าการสาธารณะสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่างๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ใต้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ใต้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชนเมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ การสาธารณะสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้^{๔๒} และได้สรุปหลักการบริหารและการจัดการวัดด้านสาธารณะสงเคราะห์ในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้^{๔๓}

๑) ควรมีการคัดสรรอบรมบุคคล ผู้จะมาบวชในพระพุทธศาสนา ให้เป็นที่มั่นใจที่จะเข้ามาศึกษาธรรม

๒) ต้องมีการศึกษาอบรมธรรมแก่ผู้เข้ามาบวชทั้งก่อน ระหว่างและหลังการบวชด้วย

๓) ต้องมีการปฏิบัติธรรมในระหว่างบวชเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงเพื่อการเผยแผ่ต่อไปแก่ประชาชน

๔) แต่ละวัดจักต้องให้พระสงฆ์ที่ศึกษาธรรมดีแล้วให้ได้มีโอกาสเผยแผ่แก่ประชาชนเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน และความมั่นคงของพระพุทธศาสนา และต้องพยายามวิเคราะห์หาทางเผยแผ่ธรรมต่อประชาชนด้วยความเมตตาอย่างต่อเนื่องด้วย มิใช่รอให้ผู้มานิมนต์เท่านั้น

๕) กิจกรรมการศึกษาธรรมของประชาชน ควรมุ่งให้การศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง ให้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ทั้งในการงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยหลักการแห่งความไม่ประมาทและหลักการแห่งการพึ่งตนเอง

๖) ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ ดังนั้น การปกครองสงฆ์ให้มีพฤติกรรม และการกระทำที่เหมาะสม นับเป็นเรื่องสำคัญเบื้องต้นที่พระทุกรูปพึงปฏิบัติ เจ้าอาวาสควรดำเนินการให้พระทุกรูปในสังกัดมีภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อประชาชนพบเห็นจักเกิดความศรัทธา ถือเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเบื้องต้นแล้ว

๗) พระควรยึดหลักการเผยแผ่ธรรมด้วยหลัก ๖ ประการ ดังนี้

๗.๑ ห้ามปรามการทำความชั่วทั้งมวล

^{๔๒} พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ), การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด, หน้า ๑๔.

^{๔๓} คณะนิตย จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร, หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒-๒๖.

๗.๒ ส่งเสริมให้กระทำความดีทั้งมวล

๗.๓ ให้ได้ฟังและได้รู้ธรรมที่ยังไม่เคยรู้ไม่เคยฟัง

๗.๔ ช่วยเสริมในสิ่งที่ประชาชนได้ยินได้รู้แต่ไม่เข้าใจให้เข้าใจ

๗.๕ ให้คิดอนุเคราะห์ผู้อื่นด้วยเมตตา ปราณนาดี

๗.๖ บอกทางสวรรค์ คือ ทางดำเนินชีวิตที่ดี ถูกต้อง ให้ประชาชน

๘) การเผยแผ่ธรรมควรศึกษากลุ่มคน หรือบุคคลเป้าหมาย วิเคราะห์การนำเสนอธรรมให้เหมาะสมต่อสภาพ เหตุ ผล ตน ประมาณ กาลเวลา ชุมชน และบุคคล เป็นสำคัญ

๙) เจ้าอาวาสทุกแห่งควรปกครองดูแลพระสงฆ์ สามเณร ไวยาวัจกร ศิษย์วัด ผู้อาศัยในวัดหรือเกี่ยวข้องกับวัด ให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นการสร้างศรัทธาแก่ประชาชนผู้พบเห็น และมาติดต่อกับวัด

๑๐) จักต้องพยายามบริหารวัดให้มีอาคารสถานที่อาณาบริเวณ เหมาะสมต่อการศึกษา และปฏิบัติธรรมทั้งในส่วนของพระภิกษุ สามเณร และประชาชน ให้สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนา มีความสงบร่มเย็น ทำให้อยากเข้ามาหาความสงบและศึกษาธรรมรวมทั้งสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต จักต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ประชาชนที่มาวัดหรือที่อยู่ใกล้วัดด้วย

๑๑) วัดกับประชาชนจักต้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน พระพุทธศาสนาจึงจะอยู่ได้อย่างมั่นคง ดังนั้น นอกจากพระจะให้ธรรมแก่ประชาชนแล้ว ก็ควรจัดวัดและเครื่องใช้ของวัดอย่างมีระบบ ให้เหมาะต่อการให้บริการประชาชนเพื่อกิจการของพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการดึงประชาชนเข้ามาใกล้ชิดกับวัด และพระก็ควรหาทางช่วยเหลือในด้านธรรมแก่ประชาชนต่อไปตามความเหมาะสมด้วย

๑๒) ประชาชนเป็นจำนวนมากที่ยังเชื่อโชคลาง ของขลัง วัดถุมงคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะบันดาลความโชคดี ความร่ำรวย ความสำเร็จแก่เขาได้ ทำให้ประชาชนขาดการพึ่งตนเอง ไม่พัฒนา พระพุทธศาสนาควรทำหน้าที่เป็นยารักษาโรคเหล่านี้โดยการไม่ไปดูถูก ต่ำหนิ การกระทำเหล่านั้น แต่ควรใช้หลักธรรมในเรื่องเหตุและผล เรื่องการพึ่งตนเอง เรื่องการศึกษา ฝึกฝนพัฒนา และการครองชีวิตอย่างไม่ประมาทมาใช้ในการเผยแผ่โดยให้เครื่องราง ของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ วัดถุมงคล เป็นเครื่องปิดช่องความประหวั่นใจ จักทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ผลดียิ่งขึ้น

๑๓) ศาสนาพุทธเป็นของคู่กับชุมชน วัดก็ครบทุกตำบล และจะเป็นศูนย์รวมของประชาชนในแต่ละตำบล หากจะจัดการบริหารวัดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน ที่พัฒนาทั้งจิตใจ และคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ จะทำให้ความสัมพันธ์ของประชาชนกับพระพุทธศาสนาเจริญอย่างยั่งยืน โดยที่พระสงฆ์จะให้ธรรมทานแก่ประชาชน ส่วนประชาชนจะให้อามิสทานแก่พระสงฆ์ นับเป็นการเกื้อกูลกันอย่างถูกต้องเพื่อการมีพลังอยู่ในสังคมต่อไป

๑๔) การจัดการวัดเพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน จำเป็นต้องจัดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมของวัดร่วมบริหารวัดตามหลักการของพระพุทธศาสนา ด้วย จึงสมควรปรับปรุงการบริหารวัดให้เป็นองค์การบริหารวัด ถึงแม้วัดแต่ละวัดจะเป็นนิติบุคคลอยู่ แต่ก็ตาม แต่การเมืองการร่วมบริหารวัด เสนอความคิดและให้เจ้าอาวาสตัดสินใจในดำเนินการ ประชาชนก็จะร่วมดำเนินการอย่างเต็มที่ เต็มใจ พุทธศาสนาย่อมเจริญยิ่งขึ้น

๑๕) กรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ย่อมมีเจตนาที่ดีในการรักษาและพัฒนาพระพุทธศาสนา ดังนั้น เจ้าอาวาสและพระภิกษุควรศึกษางานโครงการของทางราชการเพื่อประสานการดำเนินงาน ให้เกิดการพัฒนาพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น

๑๖) วัดทุกวัดควรได้ดำเนินการรักษาและฟื้นฟูธรรมชาติ เช่น ร่วมจัดโครงการป่าชุมชน โครงการอุทยานการศึกษา เป็นต้น จะได้ทั้งการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และการใช้ต้นไม้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ธรรมต่อไปด้วย

๑๗) มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุด ซึ่งเจ้าอาวาสและพระสงฆ์จะต้องศึกษาส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานเพื่อการเผยแพร่ธรรม และพัฒนาพระพุทธศาสนาจะได้ตรงตามนโยบาย ถูกทิศทาง แก้ไขสถานการณ์และเหมาะสมกับโอกาส ย่อมเป็นพลังส่งเสริมการพัฒนายิ่งขึ้น

๑๘) หลักการบริการ การดำเนินงานต่าง ๆ ควรมีการวางแผนระยะสั้น ระยะยาวเพื่อการปฏิบัติพัฒนาวัด และควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ หลักการเหล่านี้พระสงฆ์สามารถค้นคว้าให้เกิดความรู้ได้ซึ่งจักต้องยึดหลักการ การฝึกฝน การพัฒนาการไม่ประมาท และหลักการพึ่งตัวเองเป็นสำคัญ จึงจะบังเกิดผลดี

๑๙) สงฆ์ควรมีความสมณะ มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ไม่หวังลาภสักการะ มุ่งศึกษาปฏิบัติธรรม และเผยแพร่ธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น กิจกรรมที่วัดต่างๆ ดำเนินอยู่ขณะนี้จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนสังคายนา เพื่อการพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืนของพระพุทธศาสนาต่อไป

๒๐) ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์มีมาก ยิ่งในฤดูพรรษายิ่งมีจำนวนมากขึ้นกว่าปกติหลายเท่า ดังนั้น จำเป็นต้องมีการปกครองพระบวชใหม่โดยให้พระที่ประพฤติดีแล้วดูแลปกครองอบรมพระบวชใหม่เป็นกลุ่มๆ จะช่วยส่งเสริมพระวินัย และการศึกษาของสงฆ์ได้ดีขึ้นทำให้เกิดการพัฒนาสงฆ์ พัฒนาวัด พัฒนาบทบาทหน้าที่ของสงฆ์ จนเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

เมื่อกล่าวโดยสรุปว่า การบริหารวัดด้านงานสาธารณสงเคราะห์ว่าควรจัดวัดให้เป็น ๗ โรง คือ

๑) วัดเป็นโรงธรรม ได้แก่ ต้องพัฒนาวัดให้เป็นที่สอนธรรมะ ให้เป็นสถานที่เทศน์ วัดใดไม่มีการสอนธรรมะประชาชน ไม่มีการเทศน์ตลอดจนการไหว้พระสวดมนต์ร่วมกับประชาชน วัดนั้นจะค่อยๆ เสื่อมไป

๒) วัดเป็นโรงทิม คือ เป็นที่สวดศพ เป็นที่เก็บศพ เป็นที่ฝังศพ นี่เป็นผลประโยชน์ที่วัดจะต้องมีอยู่ และอย่าไปรังเกียจศพ เพราะคนบ้านไหนก็อยากจะตายอยู่บ้านนั้น อยากจะเผายู่วัดนั้น

๓) วัดเป็นโรงละคร คือ เป็นโรงหนังโรงละคร ต้องจัดที่ส่วนหนึ่งไว้ประจำอย่าไปรังเกียจโรงหนังละคร เพราะนั่นเป็นการแสดงพื้นบ้าน เท่ากับว่าเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ ได้ศิลปินไว้ใช้งานในงานต่าง ๆ

๔) วัดเป็นโรงพยาบาล วัดจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ประชาชนในเรื่องสุขภาพพลานามัย แต่ก่อนแต่โรมาพระสงฆ์นอกจากมีความรู้ในทางธรรมะแล้ว ท่านมักจะเรียนเรื่องสมุนไพรต่าง ๆ ให้การสงเคราะห์ประชาชนด้วยการบำบัดรักษา

๕) วัดเป็นโรงเรียน ปัจจุบันแม้ไม่ได้สอนในศาลาวัด แต่เจ้าอาวาสจะต้องมีบทบาทในโรงเรียนด้วยการให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัด

๖) วัดเป็นโรงแรม หมายถึง การทำวัดให้เป็นที่พักต้อนรับประชาชน เป็นที่ปฏิสนธิการเป็นที่พักพิงสำหรับพระอาคันตุกะ หรือเป็นที่พึ่งพิงอาศัยของประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

๗) วัดเป็นโรงงาน คือ วัดต้องมีการก่อสร้างพระสังฆาธิการแห่งวัดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระในวัดต้องมีฝีมือ และเนื่องจากวัดมีการก่อสร้างนั่นเอง การพัฒนาฝีมือของพระเถระในการส่งไปคุมงาน ไปดูงาน ไปศึกษางานกับช่างหรือการผลิตช่างมีความสำคัญ^{๔๔}

การสาธารณะสงเคราะห์เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ให้ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ในเขตการปกครองของตน ให้ดำเนินไปด้วยดี^{๔๕}

จากบทบาทความสำคัญของพระสงฆ์ในงานด้านสาธารณสงเคราะห์นั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าพระสงฆ์มีบทบาทและหน้าที่ด้านสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนและชุมชนเป็นอย่างมาก เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและพัฒนาจิตใจควบคู่กันไปในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับพระธรรมวินัย และงานสาธารณสงเคราะห์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือผู้คนในสิ่งที่เขาต้องการ และมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างพระสงฆ์ วัด และชาวบ้านชุมชน และหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน อย่างดีที่สุดอีกทางหนึ่ง

^{๔๔} กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **วัดพัฒนา ๔๓**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๒-๑๓๘.

^{๔๕} ข้าเรื่อง วุฒิจันทร์, **การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๘.

๒.๒.๓ หลักธรรมที่สนับสนุนงานสาธารณสงเคราะห์

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่เป็นเครื่องช่วยสนับสนุนงานด้านสาธารณสงเคราะห์ พบว่า คำสอนในพระพุทธศาสนามีหลายข้อที่กล่าวถึงเรื่องนี้ การสาธารณสงเคราะห์อันเป็นคุณธรรมสำคัญของการให้บริการเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือผู้อื่น และหลักการอยู่ร่วมกันโดยทั่วไปต้องมีความเคารพ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งในเรื่องนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักการและอธิบายไว้ดังนี้

พหุมวิหาร ๔ ประการเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จะต้องให้มีอยู่ประจำในจิตใจ และเป็นท่าทีของจิตใจที่จะทำให้แสดงออกหรือปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างถูกต้องโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้ง ๔ ที่ประสบ กล่าวคือ

๑. ในสถานการณ์ที่เขาอยู่เป็นปกติ เราก็มียเมตตา คือ ความเป็นมิตรไมตรี ความมีน้ำใจปรารถนาดี ต้องการให้เขามีความสุข ซึ่งหมายถึงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ตั้งแต่ทุกคนๆที่เราเกี่ยวข้อง ขยายออกไปจนถึงความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์หรือต่อสังคมทั้งหมดทั่วทั้งโลก เมตตานี้เป็นคุณธรรมพื้นฐานประการแรกที่ต้องมี ซึ่งใช้ในยามปกติ คือ เมื่อคนอื่นเขาอยู่กันเป็นปกติ เราก็มียเมตตาปรารถนาดี คิดหาทางสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้เขาเรื่อยไป

๒. ในสถานการณ์ที่เขาตกต่ำเดือดร้อน เราก็มียกรุณา คือ ความพลอยรู้สึกโหวตามความทุกข์ ความเดือดร้อน หรือปัญหาของเขา และต้องการช่วยเหลือปลดปล่อยให้เขาพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อนนั้น กรุณานี้ต่างไปจากเมตตา คือเมตตาใช้ในยามปกติ แต่เมื่อเขาตกต่ำลงไปกลายเป็นเดือดร้อนเป็นทุกข์ เราก็มียกรุณา ใฝ่ใจช่วยบำบัดทุกข์ให้

๓. ในสถานการณ์ที่เขาขยับสูงขึ้นไปในความดีงาม ความสุขความสำเร็จ เราก็มียมุทิตา หมายความว่า เมื่อเขาเปลี่ยนไปในทางขึ้นสูง ได้ดีมีสุข ทำสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ประสบความสำเร็จ เราก็มียย้ายไปเป็นมุทิตา คือพลอยยินดีด้วย ช่วยส่งเสริมสนับสนุนในวงการทำงานตลอดจนการเป็นผู้นำทั่วไปนั้น เรื่องที่สำคัญมากก็คือ เมื่อคนมีปัญญา มีทุกข์เดือดร้อน เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย หรือยากไร้ขาดแคลน ก็ต้องมีกรุณาที่จะเอาใจใส่แก้ปัญหา เมื่อมีคนประสบผลสำเร็จในการทำสิ่งดีงาม ทำให้อะไรต่ออะไรพัฒนาก้าวหน้าไป ก็ต้องมีมุทิตาช่วยส่งเสริมสนับสนุนแต่ในยามปกติก็ต้องไม่ปล่อยปละละเลย ต้องเอาใจใส่ต่อการที่จะให้เขาอยู่ดีมีสุข เช่น มีสุขภาพดี อยู่ในวิถีทางของความสุขความเจริญ และการพัฒนาสืบต่อไป คือ ต้องมีเมตตาปรารถนาดี ถ้าปฏิบัติได้อย่างนี้ก็จะทำให้งานกิจการงาน และประโยชน์สุขที่มุ่งหมายพร้อมที่จะสำเร็จผลหนึ่งก็จะเกิดขึ้นในตัวผู้นำ คือ“ปิโย”แปลว่า “ผู้เป็นที่รัก” กล่าวคือผู้ร่วมงานหรือผู้ร่วมไปด้วยกัน หรือจะเรียกผู้ตามก็แล้วแต่ ก็จะมีความรัก มีความรู้สึกสนิทสนม สบายใจต่อผู้นำนั้นเสริมความรู้สึกอยากร่วมไปด้วยให้หนักแน่นมากขึ้น ทั้งร่วมใจและร่วมมืออย่างไรก็ตาม ปิโย เท่านั้นไม่พอ ปิโยนั้นได้มาจากเมตตา กรุณา มุทิตา แต่ยังต้องมีอีกข้อหนึ่ง คือ อุเบกขา

๔. ในสถานการณ์ที่เขาทำผิดหลักหรือละเมิดธรรม เรามี อุเบกขา หมายความว่าเมื่อใด เขาทำอะไรไม่ถูกต้อง โดยละเมิดธรรม คือ ละเมิดต่อหลักการ หรือละเมิดต่อความถูกต้องทำให้เสียหลัก เสียกฎเกณฑ์ เสียความเป็นธรรม เสียความชอบธรรม ทำลายกติกา เป็นต้นผู้นำจะต้องอยู่ในหลักที่เรียกว่า อุเบกขา อุเบกขาก็คือรักษาความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ไม่เข้าข้างหยุดการขวนขวายไม่ให้เกินขอบเขตไปจนกลายเป็นเสียธรรม คือการปฏิบัติต่อคน หรือช่วยเหลือคน จะต้องไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม ไม่ให้เป็นการทำลายหลักการ ไม่ให้เป็นการละเมิดต่อกฎเกณฑ์กติกาที่ชอบธรรม^{๔๖}

ราชสังคหวัตถุ คือ การทำนุบำรุงทวยราษฎร์ให้ประชาชาติดำรงอยู่ในเอกภาพและสามัคคีด้วยหลักธรรมที่เรียกว่า ราชสังคหวัตถุ มี ๔ ประการ คือ

๑) สัสสมณะ คือ ฉลาดบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร รู้จักส่งเสริมการเกษตรกรรมให้อุดมสมบูรณ์ โดยเข้าไปศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการของราษฎร เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและดำเนินการสงเคราะห์หรือช่วยเหลือให้ผลต่อไป

๒) ปุริสเมธะ คือ ฉลาดบำรุงข้าราชการ ให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมคนดีมีความสามารถและจิตสวัสดิการที่ดี

๓) สัมมาปาสะ คือ ผูกประสานปวงประชา คือ ฉลาดในการแก้ปัญหาสังคม รู้จักผูกน้ำใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพ เช่น การจัดกองทุนให้กู้ยืม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น เพื่อนำไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ทั้งในด้านอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม เป็นต้น

๔) วาชเปยยะ คือ ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ รู้จักพูดจาปราศรัยยกย่องเชิดชู ชี้แจงแนะนำ รู้จักถามทุกข์สุขของราษฎรทุกชั้น แม้ปราศรัยก็ไพเราะน่าฟัง ทั้งประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน มีประโยชน์ เป็นทางแห่งความสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน^{๔๗}

สังคหวัตถุ ๔ ถือได้ว่าเป็นคุณธรรมของการให้บริการ เพราะเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นก็คือการบริการอย่างหนึ่ง เช่น ลูกช่วยแม่ทำงานบ้าน ก็เป็นการช่วยเหลือ/บริการแม่ทางหนึ่ง เป็นต้น อันประกอบด้วย

๑. ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ เสียสละ หรือการช่วยเหลือ อาจจะเป็นการให้ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ หรือการให้ทุนทรัพย์ก็ได้ นอกจากนั้น การให้วิชาความรู้ก็ถือว่าเป็นการให้ทานอย่างหนึ่งด้วย

^{๔๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๔.

^{๔๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๕/๑๐๐.

๒. ปิยวาจา คือการพูดด้วยวาจาอันไพเราะ สุภาพ อ่อนโยน น่ายิน และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียนกันด้วยคำพูด เป็นคำพูดที่นำพาไปสู่ความดีงาม เป็นการช่วยเหลือด้วยคำพูด เช่น คำแนะนำตักเตือน เป็นต้น

๓. อัตถจริยา คือการทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นการช่วยเหลือด้วยร่างกาย เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ เป็นต้น

๔. สมานัตตตา คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้าหากันได้ง่าย คบหากันได้อย่างสบายใจ ไม่เย่อหยิ่ง ไม่ทะนงตัว ไม่เอาเปรียบคนอื่น อันก่อให้เกิดความสามัคคี และประโยชน์สุขร่วมกัน^{๔๘}

สาราณียธรรม คือธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกันเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว หรือในสังคมก็ตาม หลักการอยู่ร่วมกันโดยทั่วไปแล้ว การอยู่ร่วมกันต้องมีความเคารพ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันสาราณียธรรม ๖ ประกอบด้วย

๑) เมตตาทายกรรม คือ การกระทำต่อกันด้วยเมตตา การแสดงกิริยาอาการที่สุภาพต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังให้ความช่วยเหลือกันไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามกัน

๒) เมตตาวจีกรรม คือ การแสดงออกถึงความเมตตาปราณีต่อกันทางวาจา การช่วยบอกแจ้งในสิ่งที่ประโยชน์ แนะนำสั่งสอนตักเตือนในทางที่ถูกที่ควรด้วยความปรารถนาดี มีวาจาสุภาพให้ความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓) เมตตามโนกรรม คือ การตั้งใจปรารถนาดีต่อกันกับเพื่อนร่วมสังคม หมู่คณะเดียวกัน มีจิตคิดทำในสิ่งที่ประโยชน์แก่กันและกัน มองกันแต่ในแง่ดี ไม่มีความระแวงสงสัยในกันและกัน

๔) สาธารณโภคี คือ การเอื้อเฟื้อแบ่งปันต่อกันและกัน การแสดงความเอื้อเฟื้อโอ้อ้อมอารีด้วยการแบ่งปัน แจกจ่าย ลาภผล สิ่งของตนได้มาโดยชอบธรรมให้ทุกคนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน

๕) สีสสามัญญตา คือ ความเป็นผู้มีศีล ความประพฤติเสมอกันกับบุคคลอื่น การประพฤติปฏิบัติดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยความถูกต้อง เรียบร้อยดีงาม เคารพกติกา ระเบียบของสังคม ไม่ทำตนให้เป็นที่ยกย่องหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

๖) ทิฐีสามัญญตา คือ ความเป็นผู้มีทิฐิหรือความเห็นเสมอกัน การปรับความคิดเห็นเข้าหากัน การให้ความเคารพยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น กล่าวคือ ยอมรับความคิดเห็นของคนหมู่มาก แม้จะไม่ถูกใจก็ตาม ยึดถือหลักอุดมคติแห่งความดีงามหรือมีจุดมุ่งหมายสูงสุด อันเดียวกัน^{๔๙}

^{๔๘} วจ.จตทก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๔.

^{๔๙} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๒๔/๓๒๑.

อุปทานิยธรรม คือ หลักธรรมที่ป้องกันความเสื่อม ไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี ๗ ประการ คือ

๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ การประชุมพบปะปรึกษาหารือมีความจำเป็นที่จะช่วยระดมความคิดเห็น หาข้อยุติร่วมกัน การวางระเบียบกติกาทางสังคมหรือแม้กระทั่งการปรับความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อระบบการปกครองและงานสาธารณสงเคราะห์

๒) พร้อมเพรียงกันในการเข้าประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมตลอดถึงความพร้อมเพรียงในการทำกิจการงานทุกอย่างที่ทำร่วมกัน อันจะเป็นผลให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่แบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย

๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ การให้ความเคารพยึดถือปฏิบัติในกฎระเบียบ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด ที่สมาชิกในสังคมได้ร่วมกันบัญญัติหรือตกลงกันไว้ เป็นการชี้ให้เห็นถึงการให้ความเคารพในกฎเกณฑ์ที่ได้บัญญัติเอาไว้ หากเพิกถอนสิ่งที่ตั้งมานั้น ก็จะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความเคารพ ย่ำเกรงในสิ่งที่ตั้งมานั้น อันอาจจะส่งผลไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมในภายหลังได้

๔) การให้ความเคารพ ย่ำเกรง นับถือ ให้เกียรติผู้ใหญ่ของบ้านเมืองและยอมรับฟังข้อคิดเห็นไม่ละเลยต่อคำแนะนำตักเตือนของท่าน ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์อันยาวนาน ข้อนี้จึงมีลักษณะคล้ายกับข้อ ๓ ต่างกันแต่ ข้อนี้เน้นที่ตัวบุคคล ส่วนข้อที่ ๓ เน้นที่หลักการ

๕) การให้เกียรติ ค้ำครอง ป้องกันสตรีมิให้ถูกข่มเหงรังแก หลักการข้อนี้มุ่งถึงการป้องกันละเมิดสิทธิสตรีซึ่งสังคมดั้งเดิมถือว่า สตรีนั้นไม่ค่อยมีปากมีเสียงหรือมีบทบาทในสังคมแต่อย่างไก็ตาม สตรีก็มีบทบาทในครอบครัว หากสตรีมิได้รับการค้ำครองก็อาจจะกระทบ กระเทือนถึงความดีงามภายในสังคมได้

๖) การให้ความเคารพบูชาสักการะเจดีย์ ปุชนิยสถาน ปุชนิยวัตถุ อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เราใจให้ทำความดีเป็นศูนย์รวมจิตใจทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ ไม่ปล่อยยให้ประเพณีหรือการบูชาต่างๆ ที่เคยกระทำต่อปุชนิยสถานเหล่านั้นสูญหายไป

๗) การให้การอารักขา บำรุง ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่สมณพราหมณ์นักบวช ผู้ทรงศีลธรรมอันบริสุทธิ์ ผู้เป็นตัวอย่างที่ดีทางศีลธรรม และขอให้ตั้งใจไว้ว่าท่านที่ทรงคุณธรรมเหล่านั้นที่ยังไม่มา พึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข ข้อนี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของสถาบันศาสนา อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน หากผู้ปกครองหรือผู้บริหารบ้านเมืองไม่ให้ความสำคัญ ถือว่าขาดสรรพกำลังในการช่วยบริหารบ้านเมืองให้เกิดสันติสุขร่มเย็น^{๕๐}

^{๕๐} ติ.ม. (ไทย) ๑๑/๓๔/๗๘-๘๐.

หลักพุทธธรรมของผู้ทำงานด้านสาธารณสุขเคราะห่อีกส่วน คือ สัปปริสธรรม ในสัปปริสสูตร อุปปริปัญญาสก์ มัชฌิมนิกาย ปรากฏพุทธโอวาทเรื่องธรรมของคนดี (สัตบุรุษ) คนที่สมบูรณ์แบบหรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณค่าที่แท้จริงของมนุษยชาติ มีธรรมะหรือคุณสมบัติที่เรียกว่า สัปปริสธรรม ๗ ประการ คือ

๑. อัมมัญญตา รู้หลักการ เมื่อดำรงตำแหน่ง มีฐานะ หรือจะทำอะไรก็ตาม ต้องรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง เช่น อย่างผู้ปกครองประเทศชาติก็ต้องรู้หลักรัฐศาสตร์ และรู้กฎกติกาของรัฐ คือกฎหมาย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญลงมา แล้วก็ยืนอยู่ในหลักการตั้งตนอยู่ในหลักการให้ได้ ชุมชน สังคม องค์กร หรือกิจการอะไรก็ตาม ก็ต้องมีหลักการ มีกฎ มีกติกา ที่ผู้นำจะต้องรู้ชัด แล้วก็ตั้งมั่นอยู่ในหลักการนั้น

๒. อัตถัญญตา รู้จุดหมาย ผู้นำถ้าไม่รู้จุดหมายก็ไม่รู้ว่าจะนำคนและกิจการไปไหน นอกจากรู้จุดหมาย มีความชัดเจนในจุดหมายแล้ว จะต้องมีความแน่วแน่มั่นคงที่จะไปให้ถึงจุดหมายด้วย ข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญมาก เมื่อใจมุ่งจุดหมาย แม้มีอะไรมากระทบกระทั่ง ก็จะไม่หวั่นไหวอะไรไม่เกี่ยวข้อง ไม่เข้าเป้า ไม่เข้าแนวทางก็ไม่มัววุ่นวาย ใครจะพูดว่าตาเหินบแนม เมื่อไม่ตรงเรื่องก็ไม่มัวถ้อสา ไม่เก็บเป็นอารมณ์ ไม่ยุ่งกับเรื่องจุกจิกไม่เป็นเรื่อง เอาแต่เรื่องที่เข้าแนวทางสู่จุดหมาย ใจมุ่งสู่เป้าหมาย อย่างชัดเจน และมุ่งมั่นแน่วแน

๓. อัตตัญญตา รู้ตน คือ ต้องรู้ว่าตนเองคือใครมีภาวะเป็นอะไร อยู่ในสถานะใด มีคุณสมบัติ มีความพร้อม มีความถนัด สติปัญญา ความสามารถอย่างไร มีกำลังแค่ไหน มีข้อยิ่งข้อหย่อน จุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ซึ่งจะต้องสำรวจตนเอง และเตือนตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงตัวเอง ให้มีคุณสมบัติความสามารถยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ใช่ว่าเป็นผู้นำแล้วจะเป็นคนสมบูรณ์ไม่ต้องพัฒนาตนเอง ยิ่งเป็นผู้นำก็ยิ่งต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาให้ไปได้ดียิ่งขึ้นไป

๔. มัตตัญญตา รู้ประมาณ คือ รู้จักความพอดี หมายความว่าต้องรู้จักขอบเขตขีดขั้นความพอเหมาะที่จะจัดทำในเรื่องต่างๆ ทานยกตัวอย่าง เช่น ผู้ปกครองบ้านเมืองรู้จักประมาณในการลงทัณฑ์อาญา และการเก็บภาษี เป็นต้น ไม่ใช่เอาแต่จะให้ได้อย่างใจ และต้องรู้จักว่าในการกระทำนั้นๆ หรือในเรื่องรานั้นๆ มีองค์ประกอบหรือมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องบ้าง ทำแค่ไหนองค์ประกอบของมันจะพอดี ได้สัดส่วนพอเหมาะ การทำการต่างๆ ทุกอย่างต้องพอดี ถ้าไม่พอดีก็พลาดความดีจึงจะทำให้เกิดความสำเร็จที่แท้จริง ฉะนั้นจะต้องรู้จักประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดให้ลงตัวพอเหมาะพอดี

๕. กาลัญญตา รู้กาล คือ รู้จักเวลา เช่น รู้ลำดับ ระยะเวลา จังหวะ ปริมาณ ความเหมาะสมของเวลาว่า เรื่องนี้จะลงมือตอนไหน เวลาไหนจะทำอะไรอย่างไร จึงจะเหมาะ ดังจะเห็นว่าแม้แต่การพูดก็ต้องรู้จักกาลเวลา ตลอดจนรู้จักวางแผนงานในการใช้เวลา ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ เช่น วางแผนว่าสังคมมีแนวโน้มจะเป็นอย่างนี้ในเวลาข้างหน้าเท่านั้น และเหตุการณ์ทำนองนี้จะเกิดขึ้น เราจะวางแผนรับมือกับสถานการณ์นั้นอย่างไร

๖. ปรีชาญาณ รู้ชุมชน คือ รู้สังคมตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวาง คือ รู้สังคมโลก รู้สังคมของประเทศชาติว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอย่างไร โดยเฉพาะถ้าจะช่วยเหลือเขา ก็ต้องรู้ปัญหา รู้ความต้องการของเขา แม้แต่ชุมชนย่อยๆ ถ้าเราจะช่วยเหลือเขา เราต้องรู้ความต้องการของเขา เพื่อสนองความต้องการได้ถูกต้อง หรือแก้ไขปัญหาก็ได้ตรงจุด

๗. บุคคลัญญา รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่มาร่วมงานร่วมการร่วมไปด้วยกัน และคนที่เราไปให้บริการตามความแตกต่างเฉพาะตัว เพื่อปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสม และได้ผล ตลอดจนสามารถให้บริการให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการ รู้ว่าจะใช้วิธีสัมพันธ์พูดจาแนะนำติชมหรือจะให้เขายอมรับได้อย่างไร โดยเฉพาะในการใช้คน ซึ่งต้องรู้ว่าคนไหนเป็นอย่างไร มีความถนัดอาศัยความสามารถอย่างไรเพื่อใช้คนให้เหมาะกับงานนอกจากนั้นก็รู้ประโยชน์ที่เขาพึงได้ เพราะในการทำงานนั้นไม่ใช่จะเอาเขามาเป็นเพียงเครื่องมือทำงานได้ แต่จะต้องให้คนที่ทำงานทุกคนได้ประโยชน์ ได้พัฒนาตัวเอง ผู้นำควรรู้ว่า เขาควรจะได้ประโยชน์อะไร เพื่อความเจริญของงานแห่งชีวิตที่แท้จริงของเขาด้วย ที่กล่าวมานี้ คือหลักธรรมที่เรียกว่า สัมปยุตธรรม ๗ ประการ^{๕๑}

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ส่งเสริมและสนับสนุนการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นอย่างมาก สามารถสังเกตได้จากคำสอนในเรื่องการให้ หรือ ทาน ซึ่งมีหลักธรรมหลายข้อที่ได้กล่าวถึงเรื่องการให้ หรือ ทาน เช่น มงคลชีวิต ๓๘ ประการ (ข้อที่ ๑๕ เรื่อง การบำเพ็ญทาน) บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ (ทานมัยและเวทย์วิจจมัย) หรือ สังคหวัตถุ ๔ กับสาราณียธรรม ๖ ฯลฯ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นการนำเอาพระพุทธศาสนามาช่วยในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสงเคราะห์ เท่ากับเป็นการพัฒนาจิตใจของอาสาสมัครให้สูงขึ้น นับว่าเป็นการทำทานอีกทางหนึ่งด้วย เพราะงานด้านสาธารณสงเคราะห์เป็นงานที่แสดงถึงความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่โลภในตัวบุคคลนั้นๆอาสาสมัครหมายถึงผู้ที่พร้อมที่จะสละเวลา หรือทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อประโยชน์ต่อสังคมต่อไป ดังนั้น งานด้านสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นงานที่ต้องไม่ขัดกับคำสอนทางพระพุทธศาสนาเลยสักประการ จึงสามารถสรุปได้ว่าคำสอนของพระพุทธศาสนามีส่วนสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริมงานสาธารณสงเคราะห์นี้เป็นอย่างมากโดยเฉพาะในภาวะการณ์ในปัจจุบัน

๒.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่วิจัย

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม ได้มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ไว้เป็น

^{๕๑}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๑/๒๖๕.

จำนวนมาก อาทิเช่น พระสมุห์สวัสดิ์ ปวทุมนโณ เจ้าอาวาสวัดม่วง ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้ คือ^{๕๒}

- พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับพระราชทานเข็ม บริจาคโลหิตครั้งที่ ๒๖ จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภาคผนวก หน้า ๖๖
- พ.ศ. ๒๕๔๓ บริจาคเงินเพื่อจัดซื้อรถยนต์ ให้แก่มูลนิธิสาธารณกุศลสถานเม่งจินเชียงต้ว(หน่วยกู้ภัยสว่างราชบุรี) เพื่อใช้ในกิจกรรมกู้ภัย เป็นจำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท(สองพันบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๕๖
- พ.ศ. ๒๕๔๓ บริจาคเงินเข้ากองทุนจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ เพื่อผู้ป่วยโรคหัวใจ เป็นจำนวนเงิน ๑๐,๐๐๐ (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๕๗
- พ.ศ. ๒๕๔๘ บริจาคทรัพย์ในการสร้างศาลาการเปรียญวัดเกาะ ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๕๗
- พ.ศ. ๒๕๔๙ บริจาคทรัพย์ในการสร้างอุโบสถ วัดโบสถ์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนเงิน ๒,๔๘๐ บาท (สองพันสี่ร้อยแปดสิบบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๕๘
- พ.ศ. ๒๕๔๙ บริจาคทรัพย์ในการสร้างอุโบสถ วัดหนองมะค่า ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนเงิน ๒,๕๒๐ บาท (สองพันห้าร้อยยี่สิบบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๕๘
- พ.ศ. ๒๕๕๐ บริจาคตุ๋นให้แก่สถานีนามัย ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนเงิน ๖,๙๐๐ บาท (หกพันเก้าร้อยบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๕๙
- พ.ศ. ๒๕๕๐ ดำเนินการก่อสร้างถนนลาดยางรอบวัด ขนาดกว้าง ๓ เมตรยาว ๓๐๐ เมตร เป็นจำนวนเงิน ๒๔๓,๐๐๐ บาท (สองแสนสี่หมื่นสามพันบาทถ้วน) โดยวิธีเหมาจ่าย ภาคผนวก หน้า ๖๐
- พ.ศ. ๒๕๕๐ บริจาคทรัพย์ในการอนุเคราะห์อุปถัมภ์ให้กับสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๖๐

^{๕๒} พระสมุห์สวัสดิ์ ปวทุมนโณ, ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์, (ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๒).

พ.ศ. ๒๕๕๑ บริจาคทรัพย์เพื่อสมทบเข้ากองทุนพระราชทานเพื่อคนไข้ยากจน
ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ โรงพยาบาลโพธาราม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นจำนวนเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ภาคผนวก หน้า ๖๑

รวมผลงานด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นจำนวนเงิน ๒๙๘,๙๐๐ บาท
(สองแสนเก้าหมื่นแปดพันเก้าร้อยบาทถ้วน)

และพระสังฆาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ พระสมุห์หยุด คุณวโร เจ้าอาวาสวัดสนามชัย ตำบลเจ็ด
เสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้ คือ^{๕๓}

- พ.ศ. ๒๕๕๖ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้กับมูลนิธิสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรอาพาธ
จำนวนเงิน ๒, ๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๖ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้ผู้ป่วยโรคเอดส์ วัดพระบาทน้ำพุ จ.ลพบุรี
จำนวนเงิน ๒,๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้กับมูลนิธิสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรอาพาธ
จำนวนเงิน ๒, ๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้ผู้ป่วยโรคเอดส์ วัดพระบาทน้ำพุ จ.ลพบุรี
จำนวนเงิน ๒,๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้กับมูลนิธิสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรอาพาธ
จำนวนเงิน ๒, ๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้ผู้ป่วยโรคเอดส์ วัดพระบาทน้ำพุ จ.ลพบุรี
จำนวนเงิน ๒,๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้กับมูลนิธิสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรอาพาธ
จำนวนเงิน ๒, ๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์สนับสนุนโครงการอบรมภาษาบาลีก่อนสอบ
คณะสงฆ์ภาค ๑๕ จำนวนเงิน ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๐ บริจาคทรัพย์สนับสนุนให้ผู้ป่วยโรคเอดส์ วัดพระบาทน้ำพุ จ.ลพบุรี
จำนวนเงิน ๒,๕๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๐ บริจาคทรัพย์สนับสนุนโครงการอบรมภาษาบาลีก่อนสอบ
คณะสงฆ์ภาค ๑๕ จำนวนเงิน ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน)

^{๕๓}พระสมุห์หยุด คุณวโร, ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์.(ประจำปี
พุทธศักราช ๒๕๕๒).

- พ.ศ.๒๕๕๐ บริจาคทรัพย์ เพื่อซื้อดินปรับพื้นที่บริเวณสนามกีฬาของหมู่บ้าน ๑๒ เป็นจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาทถ้วน)
ภาคผนวก หน้า (๘)
- พ.ศ.๒๕๕๑ บริจาคทรัพย์ให้ชมรมผู้สูงอายุตำบลเจ็ดเสมียน
จำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน)
- พ.ศ.๒๕๕๑ บริจาคทรัพย์สนับสนุนโครงการอบรมภาษาบาลีก่อนสอบ
คณะสงฆ์ภาค ๑๕ จำนวนเงิน ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ.๒๕๕๒ บริจาคทรัพย์สนับสนุนโครงการอบรมภาษาบาลีก่อนสอบ
คณะสงฆ์ภาค ๑๕ จำนวนเงิน ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน)
- พ.ศ.๒๕๕๒ เป็นผู้อุปถัมภ์การประชุมพระสังฆาธิการ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดราชบุรี จำนวนเงิน ๕๐๐ บาท
- พ.ศ.๒๕๕๓ บริจาคทรัพย์สนับสนุนโครงการอบรมภาษาบาลีก่อนสอบ
คณะสงฆ์ภาค ๑๕ จำนวนเงิน ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน)

รวมผลงานด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นจำนวนเงิน ๓๒๘,๐๐๐ บาท

(สามแสนสองหมื่นแปดพันบาทถ้วน)

และพระสังฆาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ พระอธิการไพศาล สุทธิจิตโต เจ้าอาวาสวัดไพรอารีรักษ์ ตำบลโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้ คือ^{๕๔}

- พ.ศ. ๒๕๕๕ บริจาคทรัพย์เพื่อสมทบทุนสร้างศาลาอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน
เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) สำเนาใบอนุโมทนา
หน้าที่ ๙๘
- พ.ศ. ๒๕๕๖ บริจาคทรัพย์เพื่อซื้อหินลูกรังและหินแกรนิตถมพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำข้าง
วัด ไทรอารีรักษ์ เพื่อใช้เป็นที่จอดรถสาธารณะเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งแสนบาทถ้วน) ภาพถ่ายประกอบ หน้าที่ ๙๘
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์เพื่อซื้อโลงศพไร้ญาติ วัดไพรอารีรักษ์ ตำบลโพธาราม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนบำรุงโรงพยาบาลบ้านคา

^{๕๔}พระอธิการไพศาล สุทธิจิตโต, ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์, (ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๙).

อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๙๙)

รวมงานสาธารณสงเคราะห์ เป็นเงิน ๒๐๗,๐๐๐ บาท (สองแสนเจ็ดพันบาทถ้วน)

และพระสังฆาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ พระครูสังฆรักษ์สุชิน คุณธำโร เจ้าคณะตำบลเขาชะงุ้ม
เจ้าอาวาสวัดเขาส้ม ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินงานด้านสาธารณ
สงเคราะห์ ไว้ดังนี้ คือ^{๕๕}

- พ.ศ. ๒๕๕๔ ขุดสระน้ำในที่ของวัดเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหมู่บ้าน
ขนาดกว้าง ๑๐๐ เมตร ยาว ๑๐๐ เมตร ลึก ๕๐ เมตร
แล้วเสร็จเป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
(ห้าแสนบาทถ้วน) ภาพประกอบ หน้าที่ ๑๐๔
- พ.ศ. ๒๕๕๕ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนเข้าโครงการจัดซื้อรถโมบายตรวจสุขภาพ
เคลื่อนที่และอุปกรณ์การแพทย์อื่นๆ โรงพยาบาลโพธาราม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท
(สองพันบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๑๐๕)
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนให้แก่ชมรมผู้สูงอายุตำบลเขาชะงุ้ม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
(สองหมื่นบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๑๐๕)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการสร้างอาคารกายภาพบำบัด
และอุปกรณ์การแพทย์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชจอมบึง
อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
(สองหมื่นบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๑๐๖)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องปรับอากาศ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๘๐,๐๐๐ บาท (แปดหมื่นบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๑๐๖)

รวมงานสาธารณสงเคราะห์ เป็นเงิน ๖๒๒,๐๐๐ บาท (หกแสนสองหมื่นสองพันบาทถ้วน)

^{๕๕} พระครูสังฆรักษ์สุชิน คุณธำโร, ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์, (ประจำปี
พุทธศักราช ๒๕๕๙).

และพระสังฆาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ พระอธิการพิชิต คุณสีโล เจ้าอาวาสวัดเจ็ดเสมียน ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี ได้มีการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้ คือ^{๕๖}

- พ.ศ. ๒๕๕๓ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการเทพื้นตลาดเจ็ดเสมียน
ขนาดกว้าง ๓๖ เมตร ยาว ๕๐ เมตร แบบลาดยางแอสฟัลท์
เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)
ภาพถ่ายประกอบ หน้าที่ ๗๙
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์หมู่ ๕
บางโตนด ขนาดกว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๒๔ เมตร แบบคอนกรีตเสริม
เหล็ก เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)
ภาพถ่ายประกอบ หน้าที่ ๗๙
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการสร้างลานกีฬาเอนกประสงค์
ชุมชนบ้านอุเอตตรา ขนาดกว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๘ เมตร แบบคอนกรีต
เสริมเหล็กเป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาทถ้วน) ภาพถ่ายประกอบ
หน้าที่ ๘๐
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์ในการบูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถ วัดห้วยทรายทอง
ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
(หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๐)
- พ.ศ. ๒๕๕๗ บริจาคทรัพย์ในการสร้างวิหารพระบรมสารีริกธาตุ วัดมณีโชติ
ตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๑)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์ในการบูรณะกุฏิสงฆ์ วัดมณีโชติ ตำบลคลองข่อย
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๑)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์ในการบูรณปฏิสังขรณ์หอสวดมนต์ วัดสนามชัย
ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

^{๕๖}พระอธิการพิชิต คุณสีโล, ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์, (ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐).

(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๒)

- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์ในการบูรณะศาลาการเปรียญ วัดห้วยทรายทอง
ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
(สองหมื่นบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๒)
- พ.ศ. ๒๕๕๘ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนในการสร้างสนามกีฬาเอนกประสงค์
ชุมชนเจ็ดเสมียนใน ขนาดกว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๓๐ เมตร
แบบคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)
ภาพถ่ายประกอบ หน้าที่ ๘๓
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์ในการบูรณะอุโบสถ วัดตึกหิรัญราษฎร์
ตำบลเจ็ดเสมียน
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๓๕,๐๐๐ บาท
(สามหมื่นห้าพันบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๓)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์ในการบูรณะทาสีรอบอุโบสถ วัดมณีโชติ ตำบลคลองข่อย
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๔)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์ในการบูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถ วัดสนามชัย
ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๔)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์ในการบูรณปฏิสังขรณ์หอรบวัง วัดห้วยทรายทอง
ตำบลป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๕)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์การแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๕)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์
โรงพยาบาลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๖)

- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์ในการบูรณะอุโบสถ วัดตึกหิรัญราชภูริ ตำบลเจ็ดเสมียน
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นเงิน ๔๕,๐๐๐ บาท
(สี่หมื่นห้าพันบาทถ้วน) (สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๖)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ บริจาคทรัพย์เข้ามูลนิธิสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรอาพาธ
โรงพยาบาลราชบุรี เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)
(สำเนาอนุโมทนา หน้าที่ ๘๗)

รวมงานสาธารณสงเคราะห์ เป็นเงิน ๓๗๗,๐๐๐ บาท
(สามแสนเจ็ดหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)

อำเภอโพธารามเดิมชื่อแขวงเจ็ดเสมียน แขวงเจ็ดเสมียนเดิมนั้นตั้งอยู่ที่ปากคลองบาง
โตนด บนฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองขึ้นตรงต่อเมืองราชบุรี

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ (รศ. ๑๑๔) ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่
กลอง (ถนนโชคชัยปัจจุบัน) หันหน้าว่าการอำเภอไปยังฝั่งตรงข้าม ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดเฉลิมอาสน์
สาเหตุที่ย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่ในท้องที่ตำบลโพธาราม ก็เพราะเป็นชุมชนขนาดใหญ่มีบ้านเรือน
ร้านค้าหนาแน่น และเนื่องจากเป็นท้องที่มีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่ในบริเวณวัดทุกวัด จึงได้รับการขนานนาม
ว่า โพธาราม (ต้นโพธิ์+อาราม)

เมื่อพระภักดีดินแดน (พลอย วงศาโรจน์) เป็นปลัดมณฑลราชบุรีนั้น ทางราชการได้
กำหนดให้ท้องที่ต่างๆ เป็นตำบล อำเภอ (เดิมเรียกว่าแขวง) จึงได้กำหนดท้องที่นี้เป็นตำบล
โพธาราม และภายหลังได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลโพธาราม จนถึงปัจจุบัน

เนื่องจากการอำเภอถูกกระแสน้ำพัดตลิ่งพังลงทุกปี ทางราชการจึงย้ายที่ว่าการอำเภอ
มาตั้งอยู่ ณ ที่ใหม่ บริเวณด้านตะวันออกของสถานีรถไฟโพธาราม ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ.
๒๔๙๕ มาจนถึงปัจจุบัน

โพธาราม มีชนชาติหลายเชื้อชาติ นอกจากเชื้อสายไทยแท้แล้วยังมีชนชาติไทยเชื้อสาย
ลาว มอญ เขมร และจีน พระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ได้กวาดต้อนชาวลาว (เวียง
หรือดี) ให้มาอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองของโพธาราม ต่อมาชาวไทยเชื้อสายมอญได้อพยพเข้ามา
อยู่บริเวณดังกล่าวมากขึ้น ทำให้มีปัญหาพิพาทอยู่เนืองๆ ทางราชการจึงย้ายชาวไทยเชื้อสายลาวให้ไป
ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ที่อยู่ห่างจากแม่น้ำแม่กลองประมาณ ๒ กิโลเมตร คือ บริเวณ
ลำนเลือก บ้านฆ้อง บ้านสิงห์ เป็นต้น ที่เดิมมีชื่อเรียกว่า บ้านลาว ต่อมาเพี้ยนเป็น บางเลา
ซึ่งเป็นชื่อตำบลสร้อยฟ้าในปัจจุบัน ส่วนเขมรจะอยู่ประปรายตั้งแต่บางกะโดไปจนถึงสนามชัย
เจ็ดเสมียน สมณะ ชาวไทยเชื้อสายจีนมักมีที่อยู่ในตลาดโพธารามเพื่อทำการค้าขายเป็นอาชีพที่ถนัด
ของชาวจีน (แต้จิ๋ว) คนไทยแท้ๆ จะอยู่บริเวณวัดখনอน บางโตนด และธรรมเสน ดังเช่นคำขวัญ

ประจำอำเภอโพธาราม ได้กล่าวไว้ว่า “คนสวयोธารามงดงามน้ำใจ ค่ายหลวงบ้านไร่ หนึ่งใหญ่วัดขนอน ที่นอนนุ่มชั้นน้ำ ถ้ำค้างคาวร้อยล้าน งานตุ๊กตาน้ำพิศ จิตรกรรมฝาผนัง หนองโพตัง นมสด เลิศรสผักกาดหวาน”

คนโพธารามส่วนใหญ่มีสติปัญญาดี ขยันขันแข็ง มีความคิดริเริ่ม จึงสามารถประกอบอาชีพได้หลายอย่าง เช่น ฟาร์มเลี้ยงสุกร ฟาร์มโคนม เลี้ยงปลาส่งต่างประเทศ คนทั้งไปมีอาชีพค้าขาย ทำการเกษตร รับจ้างทำงานหัตถกรรมในครัวเรือน เช่น ที่นอนนุ่มชั้นดี ตุ๊กตาด้ายสังเคาะห์ และมีผู้ตั้งโรงงานทอผ้าขนาดใหญ่ของประเทศไทย คือ โรงงานก่งวานการทอ โรงงานทอผ้ามันย้ง โรงงานทอผ้าเจียมพัฒนา

ตลาดโพธาราม เป็นตลาดที่มีอาคารเก่าแก่เป็นส่วนใหญ่แต่มีเศรษฐกิจค่อนข้างดี จึงมีธนาคารมากถึง ๘ ธนาคาร มีสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประจำอำเภอที่สอนถึงมัธยมปีที่ ๖ (เดิม) เป็นแห่งแรกของประเทศไทย คือ โรงเรียนโพธารณวิธาน

นอกจากนี้ อำเภอโพธารามยังมีโรงพยาบาลระดับอำเภอ (ปัจจุบันมีขนาดใหญ่เท่าโรงพยาบาลจังหวัด) เป็นแห่งแรกของประเทศไทย เป็นอำเภอที่ตั้งของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม (ที่เปิดสอนวิชาการทอผ้าแห่งเดียวในประเทศไทย) และยังมีวิทยาลัยเกษตรกรรมและเทคโนโลยีราชบุรี มีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ ที่ตำบลหนองขวาง นอกจากนี้ยังมีอาชีพเลี้ยงโคนมเพื่อผลิตนมสดในประเทศไทยแล้ว ยังริเริ่มโครงการสถานีผสมเทียม ที่ตำบลหนองโพ อำเภอโพธาราม อีกด้วย^{๕๗}

จากประวัติศาสตร์การบรรจบระหว่างไทยกับพม่า บริเวณท้องที่โพธารามที่ปรากฏชัดเจนในประวัติศาสตร์ไทย ก็คือ สงครามบางแก้ว ในรัชสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๗ กองทัพพม่าได้ยกมายึดเขาชะงุ้มไว้ กองทัพไทยได้ยกข้ามแม่น้ำแม่กลอง ที่วัดท่าหลวงพล ตำบลท่าชุมแพ อำเภอโพธาราม ไปตั้งค่ายบัญชาการรบอยู่ที่บ้านโคกกระต่าย ตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม (ปัจจุบันยังมีศาลพระเจ้าตากสินอยู่ที่บ้านโคกกระต่าย ตำบลธรรมเสน)

ในครั้งนั้นกองทัพไทยยกไปล้อมพม่าที่เขาชะงุ้ม ไม่ให้ทหารพม่าลงใช้น้ำที่หนองน้ำ (ขาว) หน้าเขาช่องพราน การปิดล้อมทหารพม่าครั้งนั้นใช้เวลา ๔๗ วัน พม่ายอมแพ้สามารถจับตัวแม่ทัพนายกองไพร่พลและม้าของพม่าได้เป็นจำนวนมาก

จุดที่ไทยรบชนะพม่าปัจจุบันเป็นบริเวณเขานม ซึ่งอยู่ใกล้ๆ เขาคาง จัดว่าเป็นบริเวณไทยรบชนะพม่าในประวัติศาสตร์แห่งหนึ่ง กองบัญชาการทหารสูงสุดได้มาทำพิธีตักดินประวัติศาสตร์ไทยรบชนะพม่าไปประดิษฐาน ณ อนุสรณ์สถานรังสิต เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๖ หลุมนี้ยังคงรักษาไว้จนถึงปัจจุบันนี้

^{๕๗} วุฒิชัย คุุทธิธัญญ์, โพธาราม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปรปักษ์, ๒๕๔๓), หน้า๑๗-๑๘.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาที่ถ้ำสาธิตาซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลธรรมเสน อำเภอบัวพารา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๒ เพื่อทอดพระเนตรความงดงามของถ้ำนั้นและเคยเสด็จมาทอดกฐินที่วัดคงคาราม ซึ่งสมัยนี้มีชื่อว่า วัดกลางเหนือ

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสโพธารามถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกในวัพฤหัสดีขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือนยี่ พ.ศ. ๒๔๒๐ โดยเสด็จพระดำเนินทางชลมารคผ่านวัดสร้อยฟ้า ปากคลองตาต เข้าเขตอำเภอบัวพาราเป็นเวลาบ่ายค่ำ สองแม่น้ำมีราษฎรจุดกองไฟตลอดมากกว่า ๖๐ กอง เพื่อเป็นการรับเสด็จ ครั้นเสด็จถึงหน้าวัดคงคาราม พระครูรามัญธิปัตย์ เจ้าอาวาสได้จัดพิมพ์บายศรีรับเสด็จ และมีพระสงฆ์สวดชัยนโต เรือพระที่นั่งล่องถึงพลับพลาโพธาราม เวลา ๑ ทุ่ม พระยาพิไชยชาญฤทธิ์ พระยาราชบุรี และกรมการอื่นๆ มารับเสด็จที่พลับพลาโพธาราม ซึ่งทรงประทับแรมอยู่ ๑ คืน ในวันต่อมาเสด็จทอดพระเนตรตลาดโพธารามและทรงบรรยายลักษณะของตลาดโพธารามไว้ในพระราชบันทึกว่า

“มีเรือสองฟาก เป็นตลาดฟากริมข้างริมน้ำ เป็นเรือนต่ำๆ เหมือนเรือนแพ ปลุกริมตลิ่งทีเดียว ข้างในเป็นเรือนตลาดอีกแถวหนึ่ง ฝากระดานมากกว่าที่เป็นจาก ข้างขวามือประมาณ ๘ เส้น ๙ เส้น มีร้านขายของต่างๆ”

ต่อมาพระองค์ได้เสด็จประพาสต้นมายังโพธารามอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ โดยปลอมพระองค์มิให้ใครทราบ ซึ่งได้ทรงทำอาหารเลี้ยงกันในหมู่ข้าราชการบริวาร ในครั้งนี้มีชาวบ้านฝั่งเหนือ วัดเฉลิมอาสน์ ตำข้าวเสียงดังตึกๆ พระองค์ได้ตรัสว่า หมู่บ้านนี้น่าจะชื่อ บ้านข้าวสาร ในครั้งนั้นเสด็จกลับทางเรือเมื่อเวลา ๓ ทุ่ม

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาซ่อมรบเสื่อป่าในท้องที่โพธารามหลายครั้ง และเคยประทับแรมที่ค่ายหลวงบ้านไร่ ถึง ๙ คืน หม่อมหลวงปิ่น มาลากุลมหาดเล็กรับใช้พระองค์พร้อมด้วยคณะศิษยานุศิษย์ได้ก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในค่ายหลวงบ้านไร่ (เป็นค่ายลูกเสือแห่งชาติ แห่งที่ ๒) ณ บริเวณใกล้เคียงกับที่พระองค์ทรงมาพักแรมระหว่างการซ่อมรบเสื่อป่า พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๖๗

การก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์และค่ายหลวงบ้านไร่ได้ดำเนินการระหว่าง พ.ศ. ๒๔๒๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ และได้ทำนุบำรุงต่อมาอีกหลายปี

วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จมาเปิดโรงงานนมหนองโพ และเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดโรงงานผลิตภัณฑ์นมหลังใหม่

วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ พหลโยธิน ทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ค่ายหลวงบ้านไร่

นอกจากนี้ ยังได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาอำเภโพนารามหลายครั้ง เช่น เสด็จมายังโรงงานนมหนองโพ เสด็จเปิดอาคารต่างๆ ที่ค่ายหลวงบ้านไร่ เสด็จมาวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนวิทยาลัยเทคนิคโพนาราม เสด็จมาทอดพระเนตรโครงการหนึ่งใหญ่วัดขนอน เสด็จมาวางศิลาฤกษ์อาคาร ๙ ชั้น โรงพยาบาลโพนาราม และตัดหวายลูกนิมิตวัดหนองอ้อ เป็นต้น ^{๕๘}

สรุปได้ว่า อำเภโพนาราม มีประวัติเริ่มก่อตั้งเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยที่ประทับที่กรุงเวียงจันทน์ได้กวาดต้อนชาวลาวเวียงให้มาอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองของโพนาราม ต่อมาชาวไทยเชื้อสายมอญได้อพยพเข้ามาอยู่บริเวณดังกล่าวนี้มากขึ้นจนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ถึงกับต้องมีข้อพิพาทกันอยู่เนืองๆ และจากจารึกในรัชสมัยของสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๗ ว่าได้ทรงตั้งค่ายบัญชาการรบกับทัพพม่าที่บ้านโคกกระต่าย ตำบลธรรมเสน อำเภโพนาราม และยังมีบันทึกอีกมากมายที่กล่าวถึงอำเภโพนาราม ทำให้ทราบว่าอำเภโพนารามนี้มีความเป็นมาเนิ่นนานและประกอบด้วยวัฒนธรรมหลากหลายจนถึงปัจจุบัน ส่วนชื่อ โพนารามนี้ เกิดจากการที่มีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่ในบริเวณวัดทุกวัด จึงได้รับการขนานนามว่าโพนาราม คือ คำว่า ต้นโพธิ์ รวมกับคำว่า อาราม นั่นเอง

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารซึ่งเป็นการกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอนเป็นระบบมีการวางแผน การจัดองค์การหรือการจัดหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงานการรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร การสาธารณสงเคราะห์ เป็นภารกิจกรรมสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานช่วยเหลือชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคนทั่วไป ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเจ้าอาวาสและพระสังฆาธิการ

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการ

พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติณฺธโร) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลหลักที่ใช้ในการบริหารครั้งนั้น คือ พระธรรมวินัย พระพุทธเจ้าทรงปกครองคณะสงฆ์โดยธรรมมาธิปไตย กล่าวคือ ทรงแสดงธรรมและบัญญัติพระวินัย เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา ปัจจุบันการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เป็นไปตามกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙-๒๕.

๑๕ ข้อที่ ๕ ว่าด้วยเรื่อง การ ได้แก่ กิจการที่คณะสงฆ์จะต้อง ถือเป็นธุระหน้าที่เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนา หรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนามี ๖ ฝ่าย คือ ๑) การเพื่อความเรียบร้อยดีงาม ๒) การศาสนศึกษา ๓) การศึกษาสงเคราะห์ ๔) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๕) การสาธารณูปการ และ ๖) การสาธารณสงเคราะห์พบว่าปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์บางรูปไม่เข้าใจพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ และผู้ปกครองขาดการเปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางกฎระเบียบและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทาง การปกครองแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ควรอบรมพระภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญาและอบรมในเรื่องพระธรรมวินัย จรรยา มารยาทการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างที่ดี และมีการดูแลพระสงฆ์ภายในวัดอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันและเป็นธรรม รวมทั้งมีการยกย่องและชมเชยพระสงฆ์ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ กิจวัตรอย่างสม่ำเสมอซึ่งสอดคล้องกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสต้องกระทำตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามมาตราที่ ๓ การบำรุงรักษาวัด จัดกิจการ และศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ที่พักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย^{๕๙}

พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธิจาโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”, จากการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดของคณะสงฆ์ภาค ๑๕ พบว่า มีประเด็นสำคัญ ๗ ประการ วัดและพระสังฆาธิการต้องให้ความสำคัญและตระหนักว่าวัดและพระพุทธศาสนาจะมั่นคงยืนยงอยู่ได้นั้น วัดเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการคงอยู่ของพระพุทธศาสนา และวัดและผู้บริหารวัดต้องมีความรู้ ความสามารถ ความเสียสละเห็นแก่วัดและพระพุทธศาสนาอย่างสูง ปัญหาต่างๆ ย่อมได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นได้อย่างแน่นอน วัดและพระสังฆาธิการต้องให้ความสำคัญและตระหนักว่าวัดและพระพุทธศาสนาจะมั่นคงยืนยงอยู่ได้นั้น วัดเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการคงอยู่ของพระพุทธศาสนา คณะผู้บริหารวัดและพระสังฆาธิการทุกระดับมีความรับผิดชอบ (accountability) ต่อวัดและพระสงฆ์โดยรวมมากขึ้น ทำให้การบริหารจัดการวัดมีความโปร่งใสมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เอื้อให้พระสงฆ์ไม่ว่าระดับใด หรือที่ได้ก็ตามสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดความเป็นไปในคณะสงฆ์ได้ วิธีนี้นอกจากสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการในสังคมร่วมสมัย ซึ่งมีความซับซ้อนและหลากหลาย เกินกว่าที่คนเพียงคนเดียวหรือไม่ก็

^{๕๙} พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร) , “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

คนจะดูแลให้ทั่วถึงได้แล้วยังสอดคล้องกับหลักการในพระธรรมวินัยที่เน้นความเป็นสังฆะ คือการรับผิดชอบร่วมกันโดยสงฆ์ทั้งหมด^{๖๐}

พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมิโก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี”, จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการคือการประยุกต์ใช้หลักธรรมมาบูรณาการเข้ากับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการสร้างคามอดทน และอดสาหะในการแก้ไขปรับปรุงจัดการ กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ เพราะว่ากลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีคุณลักษณะพิเศษกว่าการบริหารทั่วไป คือ คณะสงฆ์ฯ จะต้องเป็นผู้ทรงคุณธรรม โดยความเป็นผู้ได้บริหารตนอบรมตนตามพระธรรมวินัยอันเป็นธรรมนุญการปกครองคณะสงฆ์ โดยการปฏิบัติ ตั้งตนไว้ในคุณอันสมควรก่อนแล้ว รู้จักประยุกต์ใช้หลักธรรม หรือสัปปริสธรรม ๗ ประการเข้ากับหลักการบริหารก็จะสามารถทำหน้าที่บริหาร ปกครอง ดูแล รักษาหมู่คณะ เพราะการจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นจะมีความยากและเกิดปัญหาอุปสรรคมากมายนานัปประการ ดังนั้นคณะสงฆ์จะต้องมีกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงจะมีภาวะความเป็นผู้นำเพื่อวางแผนสร้างธรรมทายาทคือบุคลากรเริ่มตั้งการนำเข้า สรรหา พัฒนาส่งเสริมการศึกษา และกระบวนการพัฒนาให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ กอปรด้วยสติปัญญาเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ ต่อบุคลากรของคณะสงฆ์อยู่สม่ำเสมอ รู้จักประสานความสามัคคี และประสานประโยชน์ร่วมกันของหมู่คณะ ให้เกิดความสามัคคีปรองดองให้เห็นแก่ประโยชน์โดยรวมคือพระพุทธศาสนาร่วมกันของหมู่คณะ ให้เกิดความสามัคคีปรองดอง ให้เห็นแก่ประโยชน์โดยรวม คือพระพุทธศาสนาร่วมกัน^{๖๑}

พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉนฺทมโม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม” จากการศึกษาพบว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายโดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการ

^{๖๐}พระครูวิสุทธาณันทคุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธาจาโร), “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๖๑}พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมิโก), “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอนเป็นระบบ มีการวางแผน การจัดองค์การหรือการจัดหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงานการรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร^{๖๒}

พระครูพิศาลถิรธรรม ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร” จากการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคขอเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาที่สำคัญได้แก่ เจ้าอาวาสบางรูปขาดวิสัยทัศน์ขาดเป้าหมาย ในการบริหารจัดการวัดที่ชัดเจน การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสบางส่วนไม่มีการประชุม ปรีกษา วางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาวัดอย่างเป้นรูปธรรม เป้นการบริหารจัดการวัดตามความเคยชินที่เคยปฏิบัติมา ขาดการประสานงานระหว่าง วัด บาน และชุมชน และเจ้าอาวาสบางรูปไขคนไม่ถูกกับงาน จึงทำให้งานขาดประสิทธิภาพ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการประชุมพระภิกษุ สามเณร ภายในวัดเนืองๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัด และเพื่อความสามัคคีภายในวัด ส่งเสริมให้เจ้าอาวาสเปิดรับความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการวัดมีการนำเอา เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการพัฒนาวัดมากขึ้น และควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ระหว่างวัดและชุมชน^{๖๓}

พระครูสันติธรรมมาภิรัต (นาควิไล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดราชบุรี” ปัญหาส่วนใหญ่ของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี คือ การกระจายอำนาจหน้าที่ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดราชบุรี ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่มีหน่วยงานที่รองรับการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น พระสังฆาธิการของคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรีทุกตำแหน่งทุกหน้าที่ ควรมีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอและควรเสริมปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่กระจายการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดราชบุรีอย่างเหมาะสม ประกอบกับควรทำงานอย่างมี

^{๖๒}พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉนทธมโม), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเชิงพุทธ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕)

^{๖๓}พระครูพิศาลถิรธรรม, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเชิงพุทธ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓)

ระบบเป็นแนวทางเดียวกัน และมีเครือข่ายรวมมือกัน โดยการใช้ความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนมีความประพฤติดีงามด้วยศีลาจารยวัตรตามหลักพระธรรมวินัย มีความอดทน เสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป^{๖๔}

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

พระครูชินวรานุวัตร (ค่ายวง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฆ้องน้อย จังหวัดราชบุรี” จากการศึกษาพบว่างานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการที่พระสงฆ์ให้ความสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้นงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายกฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสุขสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา และใจอันจะนำความสุข ความเจริญพัฒนามาสู่วัดและชุมชนสังคมประเทศชาติต่อไป^{๖๕}

พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ (แย้มชุ่ม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธ”, จากการศึกษาพบว่า การสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานช่วยเหลือชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคนทั่วไป ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเจ้าอาวาสตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๔ บัญญัติไว้ว่า “ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล” ความหมายของข้อนี้ คือ ให้วัดกับบ้านต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ชาวบ้านช่วยกันทำนุบำรุงวัด บางคนถึงจะยากจนหาเข้ากินค้ำอาศัยกระท่อมที่ชำรุดทรุดโทรมเป็นที่พำนักอาศัย แต่ด้วยแรงศรัทธามีเงินเพียงเล็กน้อยก็บริจาคสมทบสร้างกุฏิ วิหาร ถาวรวัตถุ ในวัดเพื่อความผาสุกของพระ ทางวัดจึงมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกแก่ชาวบ้านบ้าง ในทางที่ขอบนี้ว่าเป็นงานด้านการสาธารณสงเคราะห์โดยตรง

^{๖๔}พระครูสันติธรรมาภิรัต (นาควิไล), “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดราชบุรี” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๖๕}พระครูชินวรานุวัตร (ค่ายวง), “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฆ้องน้อย จังหวัดราชบุรี” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ เป็นการนำพางานการสงเคราะห์ให้เกิดความเจริญขึ้นโดยแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นสอนให้พัฒนาจิตใจเป็นหลักสำคัญเพื่อเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ให้มีคุณภาพเจริญยิ่งขึ้นเพื่อไปขับเคลื่อนงานอย่างๆ ให้เจริญตามขึ้นมา ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ต้องไปพัฒนาจิตใจของประชาชน ให้ตื่นตัว ให้ก้าวหน้าทางธรรม เร่งให้เข้าศึกษาธรรม เร่งให้เข้าปฏิบัติธรรม เป็นการส่งเสริมความดีงาม การพัฒนาด้านจิตใจนั้น ต้องส่งเสริมให้มีการปฏิบัติประพฤติดีธรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสงบด้วยอำนาจธรรมอย่างแท้จริง เพราะถ้าคนเราเข้าถึงการปฏิบัติธรรมแล้วจะรู้คุณค่าของชีวิต รู้ว่าเกิดมาเพื่ออะไร อยู่เพื่ออะไร สิ่งดีงามอันควรทำนั้นคืออะไร พระสงฆ์ต้องช่วยให้คนฉลาด ให้คนก้าวหน้า ให้ใช้ปัญญาพิจารณาตัวเองให้มากขึ้น ให้อุบาสกอุบาสิกา มีศีลบริสุทธิ์ ไม่ถือมงคล ตื่นขาว เชื่อกรรม เมื่อประพฤติดีธรรม ธรรมก็รักษาเราคุ้มครองเราให้พ้นภัย

ประกอบกับการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์นั้น หลักพุทธธรรมแห่งพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นอย่างมาก การพัฒนารูปแบบการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ ตามกระบวนการทศนวิธิพุทธ ของพระสงฆ์ ต้องอาศัยหลักพุทธธรรมสำคัญคือไตรสิกขา พรหมวิหาร ราชสังคหวัตถุ จักรวรรดิวัตร อปริหานิยธรรม ทศพิธราชธรรม สาราณียธรรม สปัจริยธรรม ฯลฯ โดยพระสงฆ์ควรมีรูปแบบการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคมคาดหวังไว้ทั้ง ๒ ส่วนคือการสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไปพร้อมๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร ต้องพัฒนาคุณภาพจิตใจ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รูปแบบการพัฒนามตามกระบวนการทศนวิธิพุทธ เพื่อความหลุดพ้นจากหล่มแห่งความทุกข์ ย่อมนำไปประโยชน์สุขอย่างสูงสุดมาสู่สังคมไทย^{๖๖}

พระฐิติรัฐ ฐิตเปโม (รินสาร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” จากการศึกษาพบว่า พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครอง และบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป ก็ด้วยจะต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการทุกระดับเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน และมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยแล้ว จึงจะต้องปรับบทบาทในด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้

^{๖๖} พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโณ (แยม่ม), “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทศนวิธิพุทธ” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ได้ พระสังฆาธิการ ต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาด້วยการชวนชวนในหน้าที่ของตน และ
ไม่ลืมที่จะพัฒนาคนอื่น หรือคนในชุมชนในสังคมนั้นด้วย ดังนั้นบทบาทของพระสังฆาธิการในการ
บริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงย่อมมีปัญหอันเนื่องมาจากพื้นความรู้ของพระสังฆาธิการ ผู้วิจัยจึงมีความ
สนใจในเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนากิจการคณะสงฆ์เพื่อสร้างวัด และชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็น
แรงผลักดันให้ชุมชนอยู่รอด และพึ่งพากันเองในชุมชนต่อไป^{๖๗}

พระอธิการ ชรัตน์ ฐิตคุโณ (มีแก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการ
คณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” จากการศึกษาพบว่า
พระสังฆาธิการมีบทบาทหน้าที่ในการปกครองบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความสงบ
เรียบร้อย ปฏิบัติตามกฎหมายอาณัติ และถูกต้องตามพระธรรมวินัยพระสังฆาธิการจึงมีบทบาทที่
สำคัญยิ่งในการพัฒนาวัด ชุมชน สังคมและประเทศ ให้มีเจริญก้าวหน้าในหลักพระสัทธรรมคำสอน
และบทบาทของ พระสังฆาธิการเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามอำนาจหน้าที่และ
ภารกิจ ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่
พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์^{๖๘}

พระครูไพโรจน์ ภัทรคุณ (วิโรจน์ ภาทปญโญ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”, จากการศึกษาพบว่า ความรู้คู่
คุณธรรม ผู้ที่มีคุณสมบัติครบทั้งสองประการจะได้รับการเคารพยกย่องเชื่อถือศรัทธา มากกว่าผู้ที่มี
คุณสมบัติเพียงด้านเดียว คุณธรรมเป็นสิ่งจำเป็นและมักพึงมีมาทุกกับทุกคน ไม่ว่าผู้นั้นประกอบอาชีพใด
ก็ตาม ถ้าขาดคุณธรรมใดไปแล้ว ย่อมเป็นผลเสียและยอมรับไม่ได้ คุณธรรมที่ผู้นำจำเป็นต้องมีคือ
สังคหัตถ์ ๔ คือ วิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่น ที่ยังไม่เคยรักใคร่นับถือหรือที่รักใคร่นับถืออยู่
แล้วให้สนิทแนบยิ่งขึ้น พุดง่าย ๆ สังคหัตถ์ ก็คือ เทคนิควิธีทำให้คนรัก หรือมนต์ผูกใจคน^{๖๙}

^{๖๗} พระครูธีรรัฐ ฐิตเปโม (รินสาร) “ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๖๘} พระอธิการ ชรัตน์ ฐิตคุโณ (มีแก้ว) “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ใน
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๖๙} พระครูไพโรจน์ ภัทรคุณ (วิโรจน์ ภาทปญโญ), “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในเขต
การปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พระธนดล นาคพิพัฒน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ การสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์ สามเณร การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ การสร้างห้องสมุดโรงเรียน เป็นต้น การสาธารณสงเคราะห์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย^{๗๐}

พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลจากการสัมภาษณ์ พระสงฆ์ภายในวัดชลประทานรังสฤษฎ์พบว่า มีข้อสรุปได้ดังนี้ โดยภาพรวมงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของวัดนั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนช่วยเหลือคน ช่วยเหลือสังคม และบทบาทของพระสงฆ์และวัดนั้นสามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านภัยพิบัติต่างๆ ทั้งพระสงฆ์และวัดทั่วประเทศก็ได้ให้การสงเคราะห์กันเป็นอย่างมาก ตลอดจนการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความยากจน และการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ในการพัฒนางานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ต้องอาศัยหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาจะมีประโยชน์ต่อชุมชนมาก ก็ต้องอาศัยยึดหลักสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการทำให้การทำงานด้านการสาธารณสงเคราะห์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนสามารถที่จะยึดเหนี่ยวน้ำใจทั้งวัดและทั้งบ้านและผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชุมชนนั้นก็พลอยได้รับประโยชน์รับความสุขเสมอ^{๗๑}

พระสมุห์จรัญ จารุธมโม (จารุเจริญวงศ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของวัดในการดำเนินงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ คือปัญหาการนโยบายการทำงานขาดแผนงาน การจัดการที่ไม่เหมาะสมกับงานและการกระจายงาน การอนุเคราะห์ส่งเสริมในด้านสาธารณสงเคราะห์ทั้ง ๓ ด้านให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ ขาดการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมในงานการสาธารณสงเคราะห์ให้แก่ชุมชน และการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมขาดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม และขาดกำลังทุนสนับสนุนและขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ

^{๗๐}พระธนดล นาคสุวณโณ, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๗๑}พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว), “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

และหน่วยงานเอกชน และการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างทำขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศไม่สอดคล้องกันทำให้งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ไม่ก้าวหน้า ตลอดจนขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน และรองรับการปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก ดังนั้น วัดและคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานในด้านการสาธารณสงเคราะห์ทุกระดับ ควรมีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอและควรเสริมปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่ กระจายการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกวัดของจังหวัดนครปฐมอย่างเหมาะสม ประกอบกับควรทำงานอย่างมีระบบเป็นแนวทางเดียวกัน และมีเครือข่ายร่วมมือกัน โดยการใช้ความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนมีความประพฤติดีงามด้วยศีลาจริยวัตรตามหลักพระธรรมวินัย มีความอดทน เสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป^{๗๒}

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสาธารณสงเคราะห์ สรุปได้ว่างานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทยโดยเฉพาะระดับวัดมีความสำคัญมาก โดยมีพระสังฆาธิการในทุกระดับ มีส่วนสำคัญมากในการขับเคลื่อนงานด้าน สาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนและชุมชนเป็นอย่างมาก เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและพัฒนาจิตใจควบคู่กันไปในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดกับพระธรรมวินัย และงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือผู้คนในสิ่งที่เขาต้องการ และมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างพระสงฆ์ องค์กรสงฆ์ วัด และชาวบ้านชุมชน และหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน อย่างดีที่สุดอีกทางหนึ่งด้วย อันพื้นฐานสำคัญในการสร้างสานสัมพันธ์สามัคคีปรองดองของคนในสังคม

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษาได้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

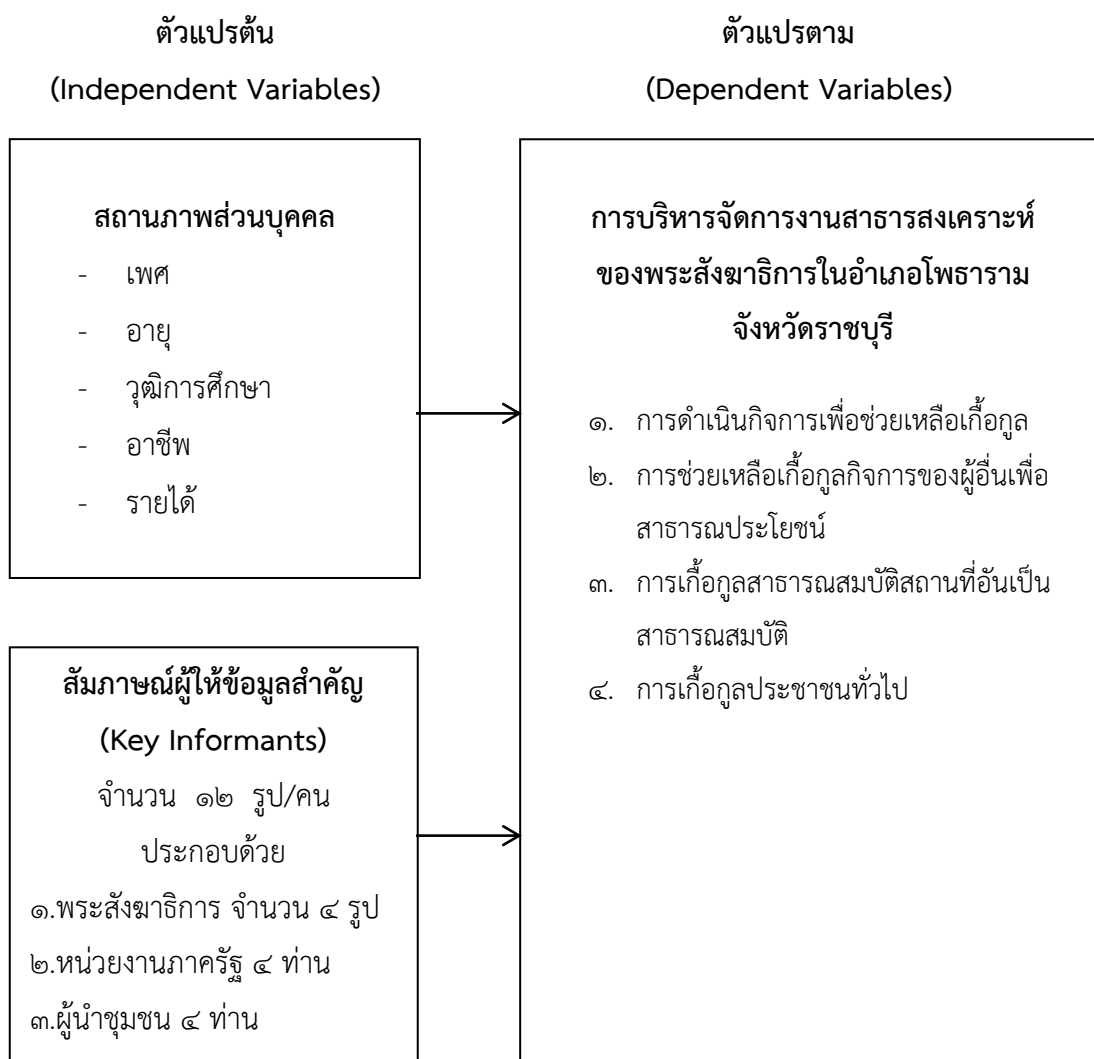
ตัวแปรต้น (Independent Variables) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้

^{๗๒} พระสมุห์เจริญ จารุธมโม (จารุเจริญวงศ์), “บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้ง ๔ ด้าน ผู้วิจัยสังเคราะห์มาจากแนวคิดของพระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ)^{๗๓} คือ

- ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
- ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์
- ๓) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ
- ๔) การเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

^{๗๓}พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), การคณะสงฆ์และพระศาสนา, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๔๐, หน้า ๖๒.

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research) โดยมีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และสัมภาษณ์แบบง่าย

และได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อจะได้สนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อมุ่งที่จะศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ในเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม ทั้ง ๑๙ ตำบล รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๐๘,๑๔๗ คน^๑

^๑ระบบสถิติ การตรวจสอบข้อมูลสถิติทางการทะเบียน, สถิติประชากร แยกรายละเอียด ข้อมูล
อำเภอโพธาราม, ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน ๑๐๘,๑๔๗ คน โดยวิธีการของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ มีระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๕ % มีสูตรคำนวณ ดังนี้ (กรณีนี้ใช้ประชากร จำนวน ๑๐๘,๑๔๗ คน)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๑๐๘,๑๔๗ คน เมื่อแทนค่าในสูตร $n = \frac{N}{1+N(e)^2}$ จะได้ดังนี้

$$n = \frac{108,147}{1+108.147(0.05)^2}$$
$$= 398.53 \text{ หรือ } 399 \text{ คน}$$

จากการใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๙๙ คน จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ในเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม ตามตำบลทั้ง ๑๙ ตำบล และหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้^๓

$$\text{สูตร} \quad n_i = \frac{N_i}{N} \times n$$

เมื่อ	n_i	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วย
	N_i	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
	N	คือ	จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย
	n	คือ	จำนวนประชากรในแต่ละหน่วย

ตัวอย่าง จากขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรในตำบลโพธาราม จำนวน ๗,๔๕๑ คน จะได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล คือ

^๒Yamane, Taro. 1967. Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed., New York: Harper and Row.

^๓กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๙

$$\begin{aligned}
 Ni &= \frac{399}{108,147} \times 7,451 \\
 &= 27.5 \text{ หรือ } 28 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในตำบลโพธาราม คือ ๒๘ คน

รายละเอียดจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ได้จากการคำนวณ แสดงในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ตำบล	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
๑	ตำบลโพธาราม	๗,๔๕๑	๒๘
๒	ตำบลดอนทราย	๕,๗๖๗	๒๒
๓	ตำบลบ้านสิงห์	๙,๖๔๐	๓๖
๔	ตำบลบ้านฆ้อง	๖,๙๔๐	๒๖
๕	ตำบลหนองโพ	๓,๒๒๕	๑๒
๖	ตำบลเจ็ดเสมียน	๔,๖๐๖	๑๘
๗	ตำบลเขาขวาง	๕,๗๗๗	๒๒
๘	ตำบลบ้านเลื่อม	๘,๓๗๘	๓๒
๙	ตำบลดอนกระเบื้อง	๓,๓๔๖	๑๒
๑๐	ตำบลคลองข่อย	๓,๘๘๔	๑๔
๑๑	ตำบลคลองตากด	๙,๓๔๔	๓๔
๑๒	ตำบลชำแระ	๔,๙๔๐	๑๘
๑๓	ตำบลสร้อยฟ้า	๒,๘๑๒	๑๐
๑๔	ตำบลท่าชุมพล	๕,๕๗๑	๒๒
๑๕	ตำบลบางไทรนด	๔,๑๕๕	๑๕
๑๖	ตำบลเตาปูน	๔,๗๕๒	๑๘
๑๗	ตำบลธรรมเสน	๕,๐๘๖	๒๐
๑๘	ตำบลเขาชะงุ้ม	๗,๑๙๘	๒๘
๑๙	ตำบลหนองกวาง	๓,๐๓๘	๑๒
รวมทั้งสิ้น		๑๐๘,๑๔๗	๓๙๙

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงได้แก่ ผู้บริหารงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์โพธาราม ผู้เชี่ยวชาญระดับผู้ปกครองและข้าราชการที่เกี่ยวข้องงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของอำเภอโพธาราม จำนวน ๑๒ รูป/คน

ตารางที่ ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จากการสัมภาษณ์ (Interview)

ที่	ชื่อ	ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระครูคุณสารานุกูล	(ประพัช คุณสารโร)	รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑
๒	พระมหาสมคิด	(สมคิด อตตสิทโธ)	รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๒
๓	พระครูพิทักษ์ศิลปาคม	(นุชิต วชิรวิฑู)	เจ้าคณะตำบลสร้อยฟ้า – ชำแระ
๔	พระสมุห์พงษ์พัฒน์	(พงษ์พัฒน์ สุรบุญโญ)	เจ้าอาวาสวัดเขาหินสุวรรณคีรี
๕	นายสุขสันต์	ไชยมุสิก	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ชำนาญการพิเศษ) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๖	นางพนิดา	เสนอแก้ว	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๗	นางวรรณุช	ทองลิ้ม	นักวิชาการวัฒนธรรมอำเภอโพ ธาราม จังหวัดราชบุรี
๘	พ.อ.อ.วัชระ	ชูสิทธิ์	ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๙	นายชาลี	ชำเจริญ	กำนันตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๑๐	นายเจน	สุธาพจน์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลนางแก้ว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๑๑	นายสิงหา	สิทธิกุล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านเตาปูน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๑๒	นายวิรัตน์	มะโนวัฒนา	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช่องพราน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้ทำการศึกษา ทฤษฎี และแนวคิดตำราเอกสารทางวิชาการงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุมตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษา สำหรับแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจะแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสามัญ อาชีพ รายได้

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยคำถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) ๕^๔ ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	๕ คะแนน
มาก	ให้คะแนน	๔ คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	๓ คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	๒ คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑ คะแนน

สำหรับในตอนที่ ๒ นี้มี การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๐-๕.๐๐	หมายถึง อยู่ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๐-๔.๔๙	หมายถึง อยู่ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๐-๓.๔๖	หมายถึง อยู่ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๐-๒.๔๙	หมายถึง อยู่ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐-๑.๔๙	หมายถึง อยู่ระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการ ดังนี้

ในการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ผู้วิจัยดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่านดำเนินการตรวจสอบ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบดังกล่าวไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือ IOC (Index of Congruence) จากสูตร $IOC = \sum R/N$ โดย $\sum R$ เท่ากับผลรวมความ

^๔ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

สอดคล้อง และ N เท่ากับจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ โดยค่าความสอดคล้องที่นำมาใช้ได้คือค่าที่มากกว่า ๐.๖

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงขนาดเล็ก จำนวน ๓๐ คน หลังจากนั้น ผู้วิจัยคำนวณค่าอัลฟาโดยวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach)^๕ โดยคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวนิสิตแก่พระสังฆาธิการ หัวหน้าหน่วยงานราชการ ผู้นำประชาชน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์และร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการศึกษาครั้งนี้จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาจัดทำเป็นรายงานในรูปของตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลในการพรรณาลักษณะประชากรที่ศึกษา ดังนี้

๑. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สำหรับการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔) การเกื้อกูลประชาชนทั่วไป อันเป็นงานที่พระสังฆาธิการพึงสงเคราะห์แก่ประชาชน

^๕Cronbach, Lee J. *Essentials of psychological testing*, 4 th ed., (New York: Harper & Row, 1971), p.148.

สถิติที่ใช้คือ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) กรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (f-test) ด้วยวิธีการนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สถิติที่ใช้ คือ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) กรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (least Significant Difference : LSD) อย่างมี

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methoded Research) โดยได้ใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Qualitative Researches) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสภาพส่วนบุคคล

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ มีรายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
(n = ๓๙๙)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
๑.เพศ		
ชาย	๑๗๙	๔๔.๘๖
หญิง	๒๒๐	๕๕.๑๔
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐
๒.อายุ		
๑๘ - ๓๐ ปี	๑๐๗	๒๖.๘๒
๓๑ - ๔๐ ปี	๙๘	๒๔.๕๖
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๑๒	๒๘.๐๗
๕๑ ปีขึ้นไป	๘๒	๒๐.๕๕
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐
๓.วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๖๘	๔๒.๑๑
มัธยมศึกษา	๑๖๔	๔๑.๑๐
ปริญญาตรีขึ้นไป	๖๗	๑๖.๗๙
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐
๔.อาชีพ		
เกษตร/รับจ้าง	๒๑๕	๕๓.๘๘
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๘๔	๒๑.๐๖
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๑๐๐	๒๕.๐๖
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (ต่อ) (n = ๓๙๙)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
๕.รายได้		
๖,๐๐๐ – ๙,๐๐๐บาท/เดือน	๑๗๑	๔๒.๘๖
๙,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐บาท/เดือน	๑๖๐	๔๐.๑๐
๑๕,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐บาท/เดือน	๖๘	๑๗.๐๔
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๑๔ % เพศชาย มีจำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๖ %

อายุ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๗ % รองลงมาคือ ผู้มีอายุ ๑๘ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๒ % และน้อยที่สุดคือ ผู้มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๕ %

วุฒิการศึกษา พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับชั้นประถมศึกษา มีจำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๑ % รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๐ % และน้อยที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามระดับชั้นปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗๙ %

อาชีพ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง มีจำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘๘ % รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๖ % และน้อยที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๖ %

รายได้ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๖,๐๐๐ – ๙,๐๐๐บาท/เดือน มีจำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๖ % รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ ๙,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐บาท/เดือน มีจำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๐ % และน้อยที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ ๑๕,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐บาท/เดือน มีจำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๔ %

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชากรต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน ๑.ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ๔. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม (n=๓๙๙)

ลำดับ	การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑.	ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	๔.๒๑	๐.๕๗๙	มาก
๒.	ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	๓.๙๓	๐.๗๒๘	มาก
๓.	ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	๓.๙๖	๐.๖๙๒	มาก
๔.	ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	๓.๙๙	๐.๖๘๓	มาก
	ภาพรวม	๔.๐๓	๐.๖๐๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าประชาชน ในเขตอำเภอโพธาราม มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล (n = ๓๙๙)

ลำดับ	ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑.	พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน	๔.๓๖	๐.๗๗๙	มาก
๒.	พระสงฆ์ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน	๔.๐๙	๐.๗๒๘	มาก
๓.	พระสงฆ์พัฒนาวัดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน	๔.๑๑	๐.๘๑๖	มาก
๔.	พระสงฆ์ให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต	๔.๑๖	๐.๘๒๔	มาก
๕.	พระสงฆ์จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กเยาวชน	๔.๑๗	๐.๗๘๘	มาก
๖.	พระสงฆ์ตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ มอบทุนการศึกษาแก่เด็กเยาวชน	๔.๑๘	๐.๙๐๕	มาก
๗.	พระสงฆ์จัดกิจกรรม เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น	๔.๓๒	๐.๘๐๓	มาก
๘.	พระสงฆ์จัดปฏิบัติธรรม เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น	๔.๓๒	๐.๗๕๘	มาก
	ภาพรวม	๔.๒๑	๐.๕๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๗๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ (n = ๓๙๙)

ลำดับ	ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑.	พระสงฆ์ประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อบายมุขและการพนัน	๔.๓๙	๐.๘๔๙	มาก
๒.	พระสงฆ์เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๔.๒๑	๐.๗๙๑	มาก
๓.	พระสงฆ์ส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน	๔.๐๒	๐.๘๗๑	มาก
๔.	พระสงฆ์ส่งเสริมการจัดนิทรรศการให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๘๕	๐.๙๑๗	มาก
๕.	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนน้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ	๓.๙๕	๐.๙๕๑	มาก
๖.	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้สถานที่วัดเป็นที่จำหน่ายสินค้าพื้นบ้านแก่ประชาชน	๓.๖๒	๑.๑๐๙	มาก
๗.	พระสงฆ์สนับสนุนให้ประชาชนจำหน่ายสินค้า OTOP	๓.๕๒	๑.๑๗๗	มาก
๘.	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนริเริ่มโครงการจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น	๓.๘๙	๐.๙๖๑	มาก
	ภาพรวม	๓.๙๓	๐.๗๒๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือ

เกื้อกูล โดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๒๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการ

งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

(n = ๓๙๙)

ลำดับ	ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
๑.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้างตึก ผู้ป่วย	๓.๙๐	๑.๐๖๘	มาก
๒.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้าง อาคารเรียนของโรงเรียน	๓.๘๔	๐.๙๐๓	มาก
๓.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการสร้างถนน ประปาหมู่บ้าน	๓.๗๙	๐.๙๙๓	มาก
๔.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการสร้างศาลาพักร้อน แก่ผู้เดินทาง	๓.๗๒	๑.๐๐๑	มาก
๕.	พระสงฆ์มีการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ ในวัดและให้ความรู้แก่ชุมชน	๓.๙๘	๐.๙๓๕	มาก
๖.	พระสงฆ์สร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น รวบรวมศิลปวัตถุหรือ โบราณวัตถุ	๓.๙๑	๐.๙๑๘	มาก
๗.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัด กิจกรรมส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การตักบาตรเทโวโรหน เป็นต้น	๔.๒๕	๐.๗๙๑	มาก
๘.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัด กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกปี เช่น วันมาฆบูชา เป็นต้น	๔.๓๒	๐.๘๐๙	มาก
	ภาพรวม	๓.๙๖	๐.๖๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่น เป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๙๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป (n = ๓๙๙)

ลำดับ	ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ	๔.๑๕	๐.๙๕๓	มาก
๒.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือสถานสงเคราะห์ต่างๆ	๓.๘๗	๐.๘๑๖	มาก
๓.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน	๔.๑๙	๐.๘๕๑	มาก
๔.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เป็นผู้ห่างไกลยาเสพติด	๔.๐๔	๐.๘๙๖	มาก
๕.	พระสงฆ์จัดอบรมให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด	๔.๐๑	๐.๙๒๑	มาก
๖.	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลืองบประมาณ อุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล	๓.๘๙	๐.๙๑๘	มาก
๗.	พระสงฆ์จัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชน	๔.๑๑	๐.๘๓๘	มาก
๘.	พระสงฆ์ตั้งโครงการให้ความรู้การปลูกสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	๓.๖๙	๑.๐๘๓	มาก
	ภาพรวม	๓.๙๙	๐.๖๘๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน

ทั่วไป โดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสภาพส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ระดับการบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้โดยแสดงค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับการทดลอง ๐.๐๕ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ดังตารางที่ ๔.๗ – ๔.๒๒

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการ

งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

จำแนกตามเพศ

(n = ๓๙๙)

การบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	f	MS	F	Sig.
๑.ด้านการดำเนินกิจการ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๙๙	๑	๐.๐๙๙	๐.๒๙๖	๐.๕๘๗
	ภายในกลุ่ม	๑๓๓.๒๔๙	๓๙๗	๐.๓๓๖		
	รวม	๑๓๓.๓๔๘	๓๙๘			
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล กิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๔๙	๑	๐.๘๔๙	๑.๖๐๗	๐.๒๐๖
	ภายในกลุ่ม	๒๐๙.๘๕๑	๓๙๗	๐.๕๒๙		
	รวม	๒๑๐.๗๐๐	๓๙๘			
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล สถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๘๕	๑	๐.๐๘๕	๐.๑๗๗	๐.๖๗๔
	ภายในกลุ่ม	๑๙๐.๔๐๖	๓๙๗	๐.๔๘๐		
	รวม	๑๙๐.๔๙๑	๓๙๘			
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓๗	๑	๐.๔๓๗	๐.๙๓๖	๐.๓๓๔
	ภายในกลุ่ม	๑๘๕.๑๙๐	๓๙๗	๐.๔๖๖		
	รวม	๑๘๕.๖๒๖	๓๙๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๙๙	๑	๐.๒๙๙	๐.๘๑๕	๐.๓๖๗
	ภายในกลุ่ม	๑๔๕.๗๘๔	๓๙๗	๐.๓๖๗		
	รวม	๑๔๖.๐๘๓	๓๙๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t - test) พบว่า ค่า sig = ๐.๓๖๗ แสดงว่าประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้านซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการ

งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๙)

การบริหารจัดการ งานสาธารณสงเคราะห์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	f	MS	F	Sig.
๑.ด้านการดำเนินกิจการ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๑๖	๓	๐.๖๓๙	๑.๙๒๐	๐.๑๒๖
	ภายในกลุ่ม	๑๓๑.๔๓๒	๓๙๕	๐.๓๓๓		
	รวม	๑๓๓.๓๔๘	๓๙๘			
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล กิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๘๕	๓	๑.๕๖๒	๒.๙๙๔*	๐.๐๓๑
	ภายในกลุ่ม	๒๐๖.๐๑๕	๓๙๕	๐.๕๒๒		
	รวม	๒๑๐.๗๐๐	๓๙๘			
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล สถานที่อันเป็น สาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๙๖	๓	๐.๙๙๙	๒.๑๐๔	๐.๐๙๙
	ภายในกลุ่ม	๑๘๗.๔๙๕	๓๙๕	๐.๔๗๕		
	รวม	๑๙๐.๔๙๑	๓๙๘			
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๔๐	๓	๑.๐๘๐	๒.๓๓๙	๐.๐๗๓
	ภายในกลุ่ม	๑๘๒.๓๘๖	๓๙๕	๐.๔๖๒		
	รวม	๑๘๕.๖๒๖	๓๙๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๖๖	๓	๐.๙๘๙	๒.๗๒๘*	๐.๐๔๔
	ภายในกลุ่ม	๑๔๓.๑๑๗	๓๙๕	๐.๓๖๒		
	รวม	๑๔๖.๐๘๓	๓๙๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ, และด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ และภาพรวมเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตาราง ๔.๙ – ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ (n = ๓๙๙)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๔.๑๒	๔.๐๖	๔.๐๑	๓.๘๘
๑๘-๓๐ ปี	๔.๑๒	-	๐.๐๖	๐.๑๑	๐.๒๔*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๐๖	-	-	๐.๐๕	๐.๑๘*
๔๑-๕๐ ปี	๔.๐๑	-	-	-	๐.๑๓
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๘๘	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าประชาชนในเขตอำเภโพนาราม ที่มีอายุระหว่าง ๑๘ – ๓๐ ปี และอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี มากกว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधาราม
จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์
จำแนกตามอายุ (n = ๓๙๙)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๔.๐๔	๔.๐๑	๓.๘๘	๓.๗๖
๑๘-๓๐ ปี	๔.๐๔	-	๐.๐๓	๐.๑๖	๐.๒๘*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๐๑	-	-	๐.๑๓	๐.๒๕*
๔๑-๕๐ ปี	๓.๘๘	-	-	-	๐.๑๒
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๗๖	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าประชาชนในเขตอำเภोधาราม ที่มีอายุระหว่าง ๑๘ – ๓๐ ปี และอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี มีความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการ

งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n = ๓๙๙)

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์	แหล่งความแปรปรวน	SS	f	MS	F	Sig.
๑.ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๘๓๐	๒	๑.๔๑๕	๔.๒๙๓*	๐.๐๑๔
	ภายในกลุ่ม	๑๓๐.๕๑๘	๓๙๖	๐.๓๓๐		
	รวม	๑๓๓.๓๔๘	๓๙๘			
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๕๒	๒	๐.๘๒๖	๑.๕๖๕	๐.๒๑๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๙.๐๔๘	๓๙๖	๐.๕๒๘		
	รวม	๒๑๐.๗๐๐	๓๙๘			
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๒๒	๒	๑.๕๑๑	๓.๑๙๒*	๐.๐๔๒
	ภายในกลุ่ม	๑๘๗.๔๖๙	๓๙๖	๐.๔๗๓		
	รวม	๑๙๐.๔๙๑	๓๙๘			
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๓๐	๒	๐.๙๑๕	๑.๙๗๑	๐.๑๔๑
	ภายในกลุ่ม	๑๘๓.๗๙๗	๓๙๖	๐.๔๖๔		
	รวม	๑๘๕.๖๒๖	๓๙๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๔๗	๒	๑.๑๒๔	๓.๐๙๓*	๐.๐๔๖
	ภายในกลุ่ม	๑๔๓.๘๓๖	๓๙๖	๐.๓๖๓		
	รวม	๑๔๖.๐๘๓	๓๙๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม

จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล และด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่น เป็นสาธารณสมบัติ มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ และด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล และด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ และภาพรวมเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตาราง ๔.๑๒ – ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามวุฒิการศึกษา (n = ๓๙๙)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา		
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		๔.๑๑	๓.๙๖	๓.๙๖
ประถมศึกษา	๔.๑๑	-	๐.๑๕*	๐.๑๕*
มัธยมศึกษา	๓.๙๖	-	-	๐.๐๐
ปริญญาตรีขึ้นไป	๓.๙๖	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม
จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
จำแนกตามวุฒิการศึกษา (n = ๓๙๙)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา		
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		๔.๓๑	๔.๑๓	๔.๑๖
ประถมศึกษา	๔.๓๑	-	๐.๑๘*	๐.๑๕
มัธยมศึกษา	๔.๑๓	-	-	- ๐.๐๓
ปริญญาตรีขึ้นไป	๔.๑๖	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็น
ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี
ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาธรรม
จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ
จำแนกตามวุฒิการศึกษา (n = ๓๔๔)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา		
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		๔.๐๗	๓.๔๐	๓.๘๗
ประถมศึกษา	๔.๐๗	-	๐.๑๗*	๐.๒*
มัธยมศึกษา	๓.๔๐	-	-	๐.๐๓
ปริญญาตรีขึ้นไป	๓.๘๗	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่าประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็น
ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาธรรม จังหวัดราชบุรี
ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา และปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการ

งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี

จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๙๙)

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์	แหล่งความแปรปรวน	SS	f	MS	F	Sig.
๑.ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๒๔	๒	๑.๐๖๒	๓.๒๐๕*	๐.๐๔๒
	ภายในกลุ่ม	๑๓๑.๒๒๔	๓๙๖	๐.๓๓๑		
	รวม	๑๓๓.๓๔๘	๓๙๘			
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๖.๙๙๐	๒	๓.๔๙๕	๖.๗๙๔*	๐.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๒๐๓.๗๑๐	๓๙๖	๐.๕๑๔		
	รวม	๒๑๐.๗๐๐	๓๙๘			
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๘๒	๒	๒.๔๔๑	๕.๒๐๗*	๐.๐๐๖
	ภายในกลุ่ม	๑๘๕.๖๑๐	๓๙๖	๐.๔๖๙		
	รวม	๑๙๐.๔๙๑	๓๙๘			
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๕๑	๒	๒.๓๗๖	๕.๒๐๑*	๐.๐๐๖
	ภายในกลุ่ม	๑๘๐.๘๗๕	๓๙๖	๐.๔๕๗		
	รวม	๑๘๕.๖๒๖	๓๙๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๕๙	๒	๒.๒๓๐	๖.๒๓๔*	๐.๐๐๒
	ภายในกลุ่ม	๑๔๑.๖๒๔	๓๙๖	๐.๓๕๘		
	รวม	๑๔๖.๐๘๓	๓๙๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีตามอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีตามอาชีพต่างกัน มีความ

คิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในทุกด้าน คือ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ, ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในทุกด้าน คือ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ, ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป และภาพรวมเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตาราง ๔.๑๖ – ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามอาชีพ (n = ๓๙๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ		
		เกษตรกร/รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
		๔.๐๔	๔.๑๗	๓.๘๗
เกษตรกร/รับจ้าง	๔.๐๔	-	-๐.๑๓	๐.๑๗*
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔.๑๗	-	-	๐.๓*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๓.๘๗	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
จำแนกตามอาชีพ (n = ๓๔๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ		
		เกษตรกร/ รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
		๔.๐๔	๔.๑๗	๓.๘๗
เกษตรกร/รับจ้าง	๔.๐๔	-	-๐.๑๓	๐.๑๗*
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔.๑๗	-	-	๐.๓*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๓.๘๗	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

และพบว่าประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโศธาราม
จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์
จำแนกตามอาชีพ (n = ๓๙๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ		
		เกษตรกร/ รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
		๓.๙๓	๔.๑๔	๓.๗๕
เกษตรกร/รับจ้าง	๓.๙๓	-	-๐.๒๑*	๐.๑๘*
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔.๑๔	-	-	๐.๓๙*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๓.๗๕	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโศธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ,

พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโศธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

และพบว่าประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโศธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ
จำแนกตามอาชีพ (n = ๓๙๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ		
		เกษตรกร/ รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
		๓.๙๙	๔.๑๐	๓.๗๙
เกษตรกร/รับจ้าง	๓.๙๙	-	-๐.๑๑	๐.๒*
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔.๑๐	-	-	๐.๓๑*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๓.๗๙	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว, และพบว่าประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิด
เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป
จำแนกตามอาชีพ (n = ๓๔๙)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ		
		เกษตรกร/ รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
		๔.๐๒	๔.๑๔	๓.๘๒
เกษตรกร/รับจ้าง	๔.๐๒	-	-๐.๑๒	๐.๒*
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔.๑๔	-	-	๐.๓๒*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๓.๘๒	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร/รับจ้าง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว,

และพบว่าประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการ

งานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

จำแนกตามรายได้

(n = ๓๙๙)

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์	แหล่งความแปรปรวน	SS	f	MS	F	Sig.
๑.ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๗๘	๒	๐.๕๓๙	๑.๖๑๓	๐.๒๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๓๒.๒๗๐	๓๙๖	๐.๓๓๔		
	รวม	๑๓๓.๓๔๘	๓๙๘			
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๙๗	๒	๐.๗๔๙	๑.๔๑๗	๐.๒๔๔
	ภายในกลุ่ม	๒๐๙.๒๐๓	๓๙๖	๐.๕๒๘		
	รวม	๒๑๐.๗๐๐	๓๙๘			
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๔๕	๒	๑.๔๗๒	๓.๑๐๙*	๐.๐๔๖
	ภายในกลุ่ม	๑๘๗.๕๔๖	๓๙๖	๐.๔๗๔		
	รวม	๑๙๐.๔๙๑	๓๙๘			
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๕๗	๒	๑.๐๒๘	๒.๒๑๘	๐.๑๑๐
	ภายในกลุ่ม	๑๘๓.๕๗๐	๓๙๖	๐.๔๖๔		
	รวม	๑๘๕.๖๒๖	๓๙๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๑๒	๒	๐.๗๕๖	๒.๐๗๐	๐.๑๒๘
	ภายในกลุ่ม	๑๔๔.๕๗๑	๓๙๖	๐.๓๖๕		
	รวม	๑๔๖.๐๘๓	๓๙๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีตามรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t - test) พบว่า ค่า sig = ๐.๑๒๘ แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีตามรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์, ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ไม่มีความแตกต่าง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

และพบว่า ประชาชนที่มีตามรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตาราง ๔.๒๒ – ๔.๒๓

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของความคิดเห็น

เห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ

จำแนกตามรายได้

(n = ๓๙๙)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้		
		๖,๐๐๐ – ๙,๐๐๐ บาท/เดือน	๙,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน	๑๕,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐ บาท/เดือน
		๔.๐๓	๓.๙๘	๓.๗๘
๖,๐๐๐ – ๙,๐๐๐บาท/เดือน	๔.๐๓	-	๐.๐๕	๐.๒๕*
๙,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐บาท/เดือน	๓.๙๘	-	-	๐.๒
๑๕,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐บาท/เดือน	๓.๗๘	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ ๖,๐๐๐ – ๙,๐๐๐บาท/เดือน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภโพนาราม

จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐ บาท/เดือน

ผลสรุปโดยภาพรวม การเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี ตามสมมติฐานที่ ๑-๕ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๑

ตารางที่ ๔.๒๓ สรุปโดยภาพรวม การเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์

ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	t	F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑	เพศ	-	๐.๘๑๕	๐.๓๖๗		✓
๒	อายุ	-	๒.๗๒๘*	๐.๐๔๔	✓	
๓	วุฒิการศึกษา	-	๓.๐๙๓*	๐.๐๔๖	✓	
๔	อาชีพ	-	๖.๒๓๔*	๐.๐๐๒	✓	
๕	รายได้	-	๒.๐๗๐	๐.๑๒๘		✓

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ สรุปได้ว่า ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี สรุปโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี สรุปโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี สรุปโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชากรที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภोधุดาราม จังหวัดราชบุรี สรุปโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชากรที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สรุปลักษณะภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๔ สรุปลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล ตามรายด้าน

๑)ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ๒)ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ๓)ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ ๔)ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สถานภาพส่วนบุคคล	ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล		ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์		ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ		ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ	ยอมรับ	ปฏิเสธ	ยอมรับ	ปฏิเสธ	ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ		✓		✓		✓		✓
อายุ		✓	✓			✓		✓
วุฒิการศึกษา	✓			✓	✓			✓
อาชีพ	✓		✓		✓		✓	
รายได้		✓		✓	✓			✓

จากตารางที่ ๔.๒๔ สรุปได้ว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล ตามรายด้านทั้ง ๔ ด้านดังนี้

๑)ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนในเขตอำเภอโพธารามที่มีวุฒิการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒)ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ประชาชนในเขตอำเภอโพธาราม ที่มีอายุและอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของ

ผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ วุฒิ การศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓)ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระ สังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอายุ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔)ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ประชาชนที่มีอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงาน สาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์
ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล	
ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพในการทำงานและรองรับการ ปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก	คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมบุคลากร การบริหาร จัดการ การฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อการปฏิบัติของคณะสงฆ์ต่อไป
ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึง กิจกรรมอย่างทั่วถึง	คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงานที่ดีและมีการแบ่ง งานกระจายงานในด้านการประชาสัมพันธ์

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า พระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานและรองรับการปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก และขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจกรรมอย่างทั่วถึง ดังนั้นทางคณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมบุคลากร การบริหารจัดการ การฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ และทางคณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงานที่ดีและมีการแบ่งงานกระจายงานในด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อการปฏิบัติของคณะสงฆ์ต่อไปในอนาคต

ตารางที่ ๔.๒๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์
ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์	
ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ขาดกำลังทุนสนับสนุนและขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชน	คณะสงฆ์ต้องจัดหางบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนกับชุมชนและควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผนที่ชัดเจน,มั่นคง,ยั่งยืน
ขาดบุคคลากรในภาคหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชนที่เป็นจิตอาสาเข้ามาช่วยในการทำงาน	รับสมัครบุคคลากรในภาคหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชนที่เป็นจิตอาสาเข้ามาช่วยในการทำงาน ต้องมีการประสานงานร่วมมือเป็นเครือข่ายเดียวกัน

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า พระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ยังขาดกำลังทุนสนับสนุน และขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชนและประชาชน และยังขาดขาดบุคคลากรในภาคหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชนที่เป็นจิตอาสาเข้ามาช่วยในการทำงาน ดังนั้น คณะสงฆ์ต้องจัดหางบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนกับชุมชนและควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผนที่ชัดเจน,มั่นคง,ยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๒๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์
ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ	
ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างๆทำขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศไม่สอดคล้องกันทำให้งานไม่ก้าวหน้า	คณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน และเป็นศูนย์ประสานงานร่วมมือกันเพื่อการทำงานจะได้มีทิศทางเดียวกัน มีการติดตามประเมินผล
ต้องใช้ทุนทรัพย์มาก ต้องมีผู้นำที่ดีและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ขาดการประสานงานและประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง	ควรกระจายงานไปตามวัดต่างๆที่มีกำลังทุน และมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องระดมทุนในการสร้าง

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ทางพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างๆทำขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศไม่สอดคล้องกันทำให้งานไม่ก้าวหน้า และต้องใช้ทุนทรัพย์มาก ต้องมีผู้นำที่ดีและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ขาดการประสานงานและประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ดังนั้น คณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน และเป็นศูนย์ประสานงานร่วมมือกันเพื่อการทำงานจะได้มีทิศทางเดียวกัน มีการติดตามประเมินผล ควรกระจายไปตามวัดต่างๆที่มีกำลังทุน และมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องระดมทุนในการสร้าง

ตารางที่ ๔.๒๘ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์
ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป	
ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
ปัญหาการขาดแผนงานและการกระจายงานและ อนุเคราะห์ส่งเสริมให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่	คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงาน การบริหาร จัดการที่ดี และมีการแบ่งงานกระจายงาน มีการ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงแก่ประชาชน
ขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีจิตอาสา ช่วยงาน สนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล อุปกรณ์ การศึกษาแก่นักเรียน	คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมบุคลากรทางสงฆ์ และจัดหา รับผิดชอบสิ่งของช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุปกรณ์การแพทย์แก่ โรงพยาบาล อุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ทางพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ยังขาด
แผนงานและการกระจายงานและอนุเคราะห์ส่งเสริมให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่
และขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีจิตอาสา ช่วยงานสนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุปกรณ์
การแพทย์แก่โรงพยาบาล อุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน ดังนั้น คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงาน
การบริหารจัดการที่ดี และมีการแบ่งงานกระจายงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงแก่ประชาชน
ควรมีการจัดอบรมบุคลากรทางสงฆ์ และจัดหา รับผิดชอบสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ
อุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล อุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยกำหนดเลือกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชน ซึ่งมีจำนวน ๑๒ รูป/คน ดังนี้ โดยมีผลการสัมภาษณ์ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์จำนวน ๒ ชุด คือ ๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ๒. การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นงานหลักของคณะสงฆ์ เป็นความสามัคคีของคณะสงฆ์ เป็นการช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่เพื่อนมนุษย์ ช่วยเหลือสังคม^๑ การดำเนินงานกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแบบเข้าใจและเข้าถึง จะสร้างศรัทธาและนำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนของพระพุทธศาสนา^๒

งานสาธารณสงเคราะห์ทำให้ พระสงฆ์ได้ให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนธรรม^๓ พระสงฆ์เป็นที่พึ่งให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน^๔

พระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยพัฒนา บ้าน วัด โรงเรียน โดยเฉพาะศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน^๕ พระสงฆ์ยังช่วยพัฒนาวัดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม

^๑สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุณสารโร) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์ พระมหาสมคิด (สมคิด อตถสิริโธ) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๒ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์ศิลปาคม(นุชิต วชิรวิฑูโธ) เจ้าคณะตำบลสร้อยฟ้า – ข้าแระ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์ พระสมุห์พงษ์พัฒน์ (พงษ์พัฒน์ สุรปณฺโญ) เจ้าอาวาสวัดเขาตินสุวรรณคีรี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๕สัมภาษณ์ นายสุขสันต์ ไชยมุสิก ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน^๖

พระสงฆ์จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กเยาวชน พระสงฆ์ตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ มอบทุนการศึกษาแก่เด็กเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลในงานสาธารณสงเคราะห์^๗

๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

พระสงฆ์ได้ให้ความช่วยเหลือ ทั้งสถานที่ และกำลังทรัพย์ สร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชน^๘ และวัดได้ร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการและกลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านได้เป็นอย่างดี โดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวกในทุกสรรพสิ่งให้แก่ชุมชน^๙

พระสงฆ์เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการ ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน^{๑๐} และประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อบายมุขและการพนัน ส่งเสริมการจัดนิทรรศการให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๑} ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนน้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ให้ใช้สถานที่วัดเป็นที่จำหน่ายสินค้าพื้นบ้านแก่ประชาชน จำหน่ายสินค้า OTOP^{๑๒} พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนริเริ่มโครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน โดยใช้สถานที่ของวัด และจัดหาทุนทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน^{๑๓}

^๖สัมภาษณ์ นางพนิดา เสนอแก้ว ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๗สัมภาษณ์ นางวรรณ ขอนลิ้ม นักวิชาการวัฒนธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๘สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชร ชูสิทธิ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๙สัมภาษณ์ นายชาติ ขำเจริญ กำนันตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นายเจน สุธาพนธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลนางแก้วอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายสิงหา สิทธิกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านเตาปูน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒}สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช่องพราน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายสุขสันต์ ไชยมุสิก ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ปัญหาและอุปสรรค พระสงฆ์ชาดบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีจิตอาสาทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์ จึงควรมีการจัดฝึกอบรมสร้างเสริมบุคคลากรทางสงฆ์ให้มากขึ้น^{๑๔} ชาดกำลังทุนสนับสนุนและขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชน คณะสงฆ์ต้องจัดทำงบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนกับชุมชนและควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผนที่ชัดเจน,มั่นคง,ยั่งยืน^{๑๕}

๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้างอาคารเรียนของโรงเรียน สร้างถนน ประปาหมู่บ้าน ศาลาพักร้อน แก่ผู้เดินทาง^{๑๖} พระสงฆ์มีการดำเนินการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ที่วัดขนอน ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี หนึ่งใหญ่ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นการแสดงชั้นสูง เป็นการแสดงที่รวมศิลปะที่ทรงคุณค่าหลายแขนง ได้แก่ ด้านศิลปะการออกแบบลวดลายไทยเชิงจิตรกรรมที่มีความวิจิตรบรรจง ผสมกับฝีมือช่างแกะสลักที่ประณีต เมื่อแสดงก็จะมีผู้นำศิลปะทางนาฏศิลป์การละคร ที่เคลื่อนไหวอย่างได้อารมณ์ ตามเนื้อเรื่อง ประกอบกับบทพากย์ บทเจรจา บทขับร้อง ดนตรีปี่พาทย์ ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราว และให้อรรถรสทางศิลปะแก่ผู้ชมได้อย่างสมบูรณ์ การแสดงหนึ่งใหญ่จึงมีคุณค่าทางศิลปะสูง และแสดงถึงอัจฉริยภาพของบรรพบุรุษไทยได้เป็นอย่างดีโบราณสถานโบราณวัตถุของท้องถิ่น^{๑๗}

พระสงฆ์สร้างพิพิธภัณฑสถาน รวบรวมศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุ ที่วัดคงคาราม มีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีอายุเก่าแก่หลายร้อยปีที่อยู่ภายในอุโบสถของวัด รวมถึงพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านที่รวบรวมข้าวของต่างๆในสมัยก่อน ไว้ภายในบ้านเรือนไม้สมัยเก่า^{๑๘} พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้วัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ที่วัดเขาช่องพราน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีถ้ำเขาช่องพรานเป็นที่อาศัยของค้างคาวนับร้อยล้านตัว และเป็นจุดชมค้างคาวที่มีชื่อเสียง

^{๑๔}สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์ศิลปาคม (นุชิต วชิรวิฑู) เจ้าคณะตำบลสร้อยฟ้า – ข้าแระ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕}สัมภาษณ์ นางพนิดา เสนอแก้วปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖}สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุณสาโร) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๗}สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์ศิลปาคม (นุชิต วชิรวิฑู) เจ้าคณะตำบลสร้อยฟ้า – ข้าแระ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘}สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชร ชูสิทธิ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

มากที่สุดของไทย ปรับปรุงสถานที่ให้สวยงาม และเปิดให้ประชาชนเข้าเยี่ยมชมค้างคาว ลานจอดรถกว้างขวาง และมีร้านอาหารไว้บริการ^{๑๙}

ปัญหาและอุปสรรค ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างๆ ทำขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศไม่สอดคล้องกันทำให้งานไม่ก้าวหน้าคณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน และเป็นศูนย์ประสานงานร่วมมือกันเพื่อการทำงานจะได้มีทิศทางเดียวกัน มีการติดตามประเมินผล^{๒๐} ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ ต้องใช้ทุนทรัพย์มากต้องมีผู้นำที่ดี และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ขาดการประสานงาน และประชาสัมพันธ์ทั่วถึง^{๒๑}

๔. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

พระสงฆ์ควรให้ความรู้ แก่ประชาชนในเรื่องประโยชน์ ของการร่วมสนับสนุนช่วยเหลืองานด้านสาธารณสงเคราะห์^{๒๒} พระสงฆ์เปิดรับบริจาคสิ่งของช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ น้ำท่วม ไฟไหม้ และเป็นขวัญกำลังใจทำให้สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจของประชาชนกับคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี^{๒๓}

พระสงฆ์ให้ใช้สถานที่วัดแก่อนุรักษ์ ในการจัดอบรมบำบัดผู้ติดยาเสพติด ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เป็นผู้ห่างไกลยาเสพติด^{๒๔} พระสงฆ์ตั้งโครงการให้ความรู้การปลูกสมุนไพรรักษาสุขภาพ และใช้สมุนไพรรักษาผู้ติดยาเสพติด เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนในอีกทางหนึ่ง^{๒๕}

^{๑๙}สัมภาษณ์ นายสิงหา สิทธิกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านเตาปูน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐}สัมภาษณ์ พระสมุห์พงษ์พัฒน์ (พงษ์พัฒน์ สุรบุญญ) เจ้าอาวาสวัดเขาตินสุวรรณคีรี อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๑}สัมภาษณ์ พระมหาสมคิด (สมคิด อตถสิทโธ) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๒ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๒}สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุณสาโร) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๓}สัมภาษณ์ นายชาลี ขำเจริญ กำนันตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔}สัมภาษณ์ นายเจน สุธาพนัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลนางแก้วอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๕}สัมภาษณ์ นางวรรณข ทงลิ้ม นักวิชาการวัฒนธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

บทบาทของวัดและพระสงฆ์ควรเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ เป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ช่วยเหลือประชาชนให้ใช้สติ ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต^{๒๖} พระสงฆ์สงเคราะห์เยาวชน มอบทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ให้ที่อยู่อาศัยพำนักพักเรียน ให้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม^{๒๗}

พระสงฆ์จัดหาอุปกรณ์การแพทย์แก่ผู้ป่วยติดเตียง มีที่นอนลม เครื่องผลิตออกซิเจนช่วยหายใจ เครื่องดูดเสมหะ รถเข็นผู้ป่วย ไม้เท้าสามขา และอุปกรณ์การแพทย์อื่นๆโดยมอบให้โรงพยาบาลประจำตำบลจัดมอบต่อไป^{๒๘} คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงาน การบริหารจัดการที่ดี และมีการแบ่งงานกระจายงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงแก่ประชาชน คัดสรรบุคคลากรที่มีจิตอาสาช่วยงานด้านการสาธารณสงเคราะห์^{๒๙}

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์ศิลปาคม (นุชิต วชิรวิฑูโธ) เจ้าคณะตำบลสร้อยฟ้า - ข้าแระ อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

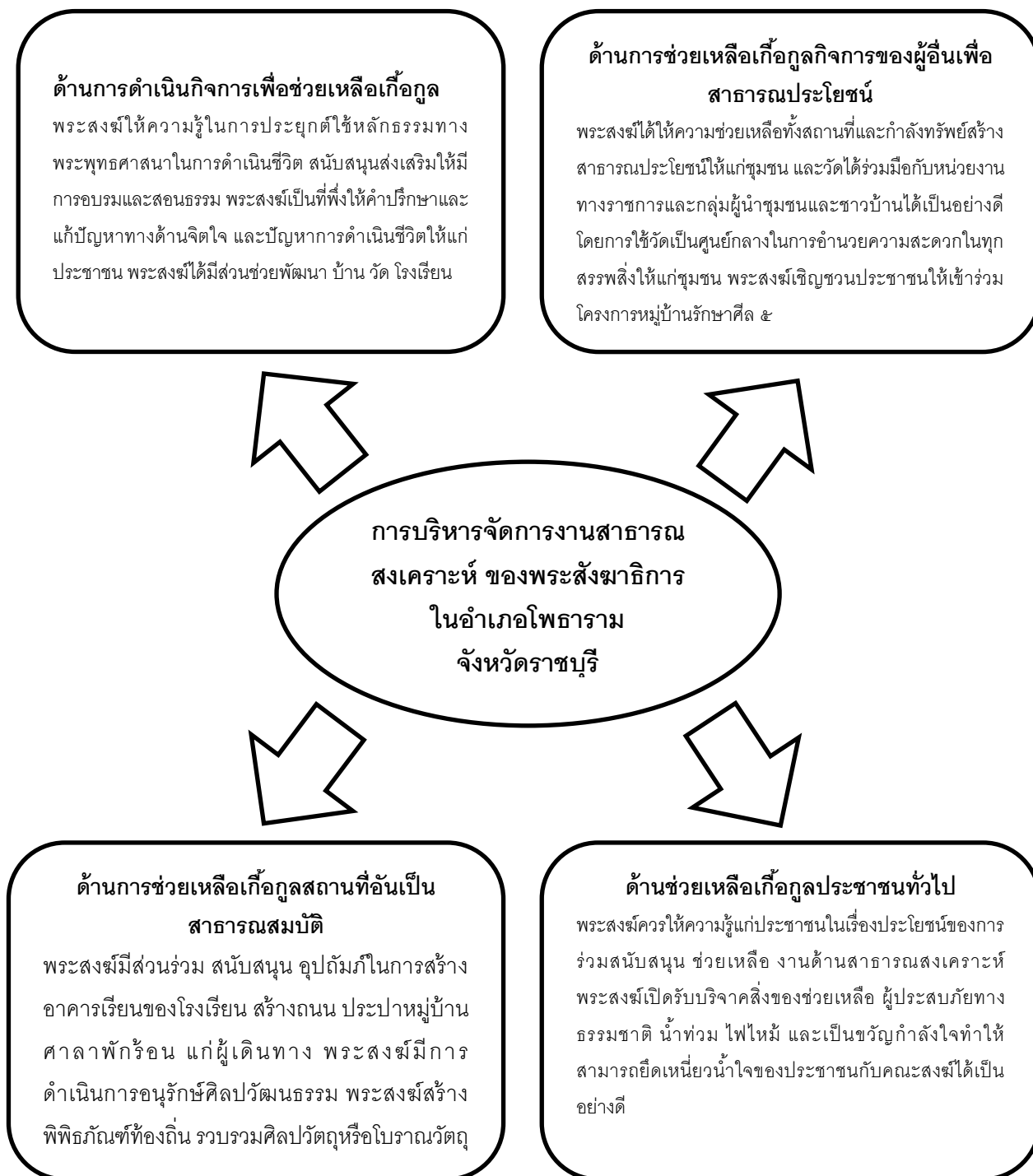
^{๒๗} สัมภาษณ์ นายสุขสันต์ ไชยมุสิกปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช่องพราน ตำบลเตาปูน อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชร ชูสิทธิ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ ดังแผนภาพที่ ๔.๑ นี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีดังนี้

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พระสงฆ์มีความรู้ในการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน พระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยพัฒนา บ้าน วัด โรงเรียน โดยเฉพาะศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน พระสงฆ์ยังช่วยพัฒนาวัดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งสถานที่และกำลังทรัพย์สร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชน และวัดได้ร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการและกลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านได้เป็นอย่างดี โดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวกในทุกสรรพสิ่งให้แก่ชุมชน พระสงฆ์เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการ ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน และประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อบายมุขและการพนัน ส่งเสริมการจัดนิทรรศการให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุนอุปถัมภ์ในการสร้างอาคารเรียนของโรงเรียน สร้างถนน ประปาหมู่บ้าน ศาลาพักร้อน แก่ผู้เดินทาง พระสงฆ์มีการดำเนินการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พระสงฆ์ได้สร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น รวบรวมศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุ พระสงฆ์ได้สนับสนุนส่งเสริมให้วัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชน

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องประโยชน์ของการร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือ งานด้านสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์เปิดรับบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ น้ำท่วม ไฟไหม้ และเป็นขวัญกำลังใจทำให้สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจของประชาชน กับคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี พระสงฆ์ให้ใช้สถานที่วัดแก่อนวยราชการ ในการจัดอบรมบำบัดผู้ติดยาเสพติด ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด มีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เป็นผู้ห่างไกลยาเสพติด

บทบาทของวัดและพระสงฆ์ควรเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ เป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ช่วยเหลือประชาชนให้ใช้สติ ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต พระสงฆ์สงเคราะห์เยาวชน มอบทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ให้ที่อยู่อาศัยพำนักพักเรียน ให้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม

ดังนั้น การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโศธาราม จังหวัดราชบุรี พระสงฆ์ต้องเข้าใจ เข้าถึงประชาชน ในทุกด้านของงานสาธารณสงเคราะห์ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ และด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์และวัดทั่วไปได้ดำเนินการงานสาธารณสงเคราะห์เป็นอย่างดี ให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต การอบรมและสอนธรรมแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ ช่วยเหลือพัฒนา บ้าน วัด โรงเรียนเพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทั้งสถานที่และกำลังทรัพย์สร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ชุมชน และวัดได้ร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการและกลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์สุขของชาวประชา เพื่อพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่องการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๑) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Methodology) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๗๑ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ ใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : Anova) ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และได้ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวนคือ ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๑๔ ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๗ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๑ มีอาชีพเกษตร/รับจ้าง จำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘๘ มีรายได้ ๖,๐๐๐ - ๙,๐๐๐ บาท/เดือน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๖

๕.๑.๒ การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ๔.๐๓ ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ ๐.๖๐๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ๔.๒๑ ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ ๐.๕๗๙

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ๓.๙๓ ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ ๐.๗๒๘

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ๓.๙๖ ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ ๐.๖๙๒

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ ๓.๙๙ ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ ๐.๖๘๓

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้านซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น เพื่อสาธารณประโยชน์ มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ, และด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ ๓ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงาน สาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงาน สาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล และด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ และด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีตามรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล, ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์, ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ไม่มีความแตกต่าง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

และพบว่า ประชาชนที่มีตามรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความแตกต่าง ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานและรองรับการปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจกรรมอย่างทั่วถึง และข้อเสนอแนะ คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมบุคลากร การบริหารจัดการ การฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อการปฏิบัติของคณะสงฆ์ต่อไป คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงานที่ดีและมีการแบ่งงานกระจายงานในด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดกำลังทุนสนับสนุนและขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชน ขาดบุคลากรในภาคหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชนที่เป็นจิตอาสาเข้ามาช่วยในการทำงาน และข้อเสนอแนะ คณะสงฆ์ต้องจัดหางบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชนและควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผนที่ชัดเจน, มั่นคง, ยั่งยืน รับสมัครบุคลากรในภาคหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนและประชาชนที่เป็นจิตอาสามาช่วยในการทำงาน ต้องมีการประสานงานร่วมมือเป็นเครือข่ายเดียวกัน

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างๆทำขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศไม่สอดคล้องกันทำให้งานไม่ก้าวหน้า ต้องใช้ทุนทรัพย์มาก ต้องมีผู้นำที่ดีและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ขาดการประสานงานและประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง และข้อเสนอแนะ คณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน และเป็นศูนย์ประสานงาน ร่วมมือกัน เพื่อการทำงานจะได้มีทิศทางเดียวกัน มีการติดตามประเมินผล ควรกระจายไปตามวัดต่างๆที่มีกำลังทุน และมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องระดมทุนในการสร้าง

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ปัญหาการขาดแผนงานและการกระจายงานและอนุเคราะห์ส่งเสริมให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ ขาดบุคลากรทางสงฆ์ที่มีจิตอาสา ช่วยงานสนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล อุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน และข้อเสนอแนะ คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงาน การบริหารจัดการที่ดี และมีการแบ่งงานกระจายงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงแก่ประชาชน คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมบุคลากรทางสงฆ์ และจัดหา รับผิดชอบสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล อุปกรณ์การศึกษาแก่นักเรียน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จากการวิจัย พบว่า ประชาชนใน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม สนับสนุนส่งเสริมให้มีการ อบรมและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน พระสงฆ์ให้ คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน พัฒนาวัดเป็นสำนัก ปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชน และเด็กเยาวชน ให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กเยาวชน พระสงฆ์ตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ มอบทุนการศึกษาแก่เด็กเยาวชน จัดกิจกรรม เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา

เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูชินวรานุวัตร (ค่ายวง) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฆ้องน้อย จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัดในงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนมากที่สุดในเรื่องวัดมีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน รองลงมาคือวัดมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรม เพื่อให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน^๑ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พระชมพู่ กิตติธโร (บุญยะมาลิก) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ได้มีบทบาทในการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ขึ้นเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรมประชาชนและเยาวชน และการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นภายในวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่อบรมนักเรียนและเยาวชน^๒

๕.๒.๒ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม ได้ให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อบายมุขและการพนัน เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัดในงานด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์นั้น วัดมีการรณรงค์ สนับสนุนโครงการวัดปลอดบุหรี่

^๑พระครูชินวรานุวัตร (ค่ายวง) , “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฆ้องน้อย จังหวัดราชบุรี” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๒พระชมพู่ กิตติธโร (บุญยะมาลิก), “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

และโครงการกฐินปลอดเหล้า ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) อบรม
 แนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนในด้านสิ่งเสพติดให้โทษ/และการป้องกันยาเสพติด
 เพื่อสุขภาพและความสงบสุขของชุมชน รองลงมาคือเรื่องวัดเอื้อเพื่อสถานที่สำหรับตั้งคลินิกชล
 ประทาน โดย นายแพทย์อุทัย สุภาพ อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลประทาน เป็นผู้ริเริ่มถวายเป็น
 ตรวจรักษาในเบื้องต้นแก่พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาเป็นการสร้างสาธารณประโยชน์ให้ทั่วถึง”^๓
 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภสโร)
 ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน
 จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลงานด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภोजตุรพักตรพิมาน
 เมื่อพิจารณา รายละเอียด พบว่า พระสงฆ์มีการมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อยู่ในระดับ
 มาก ในเรื่อง การจัดทำถนนภายในวัด ให้สะดวกแก่การสัญจรไปมา การป้องกันยาเสพติดให้โทษ และ
 การ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตามหลักศาสนาแก่บุคคลที่มีความเดือดร้อนหรือมีความทุกข์ ปัญหา
 เสพ ติดในปัจจุบันมันเริ่มจะเพิ่มเข้าไประบาดในชุมชนสถานการศึกษา ทำให้มีโอกาสที่เยาวชนบางคน
 เข้ามาใกล้ภัยอันตรายมากขึ้น เนื่องจากมีกลุ่มเยาวชนบางคนคิดหลงผิดเข้าไปเสพจากการมีปัญหา
 ต่าง ๆ เช่น ตนเองต้องการลองเสพเพราะปัญหาส่วนตัว การเรียนหนังสือ ดูหนังสือสอบให้ทันจึงเสพ
 ทางบ้านจากครอบครัวมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ทะเลาะกัน หรือหย่าร้างกัน จากเพื่อนชักชวน จากการ
 อยากรอง อยากรู้ จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปัญหาเหล่านี้คือ สาเหตุของการที่จะเข้าไป เสพ
 เสพติด แต่ยาเสพติดไม่ได้ระบาดไปแค่นั้น มันยังลุกลามไปยังชุมชนในหมู่บ้าน ไม่เว้น แม้กระทั่ง
 สถานที่วัดวาอารามที่พระภิกษุสามเณรจำพรรษาอยู่ พระสงฆ์เองควรจะต้องมีบทบาทใน การป้องกัน
 ยาเสพติดโดยการนำหลักธรรมไปพัฒนาเยาวชน ตลอดจนทำกิจกรรมที่จะนำพาเยาวชน และชาวบ้าน
 ให้หลุดพ้นจากยาเสพติดให้ได้ พระสงฆ์จะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำด้วยการปลูกกระตุนจิตสำนึก
 นำเทคนิคในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชน การผ่านการเทศนา การ บรรยาย ป้ายข้อความ
 หลักธรรม การส่งเสริมหลักธรรม จริยธรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการ พัฒนากิจกรรมกลุ่มซึ่ง
 ตั้งเป้าหมายไว้ คือชุมชนปลอดอบายมุข หรือยาเสพติด โดยขั้นตอน กิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้

^๓พระมหาไชยณรงค์ ภทฺธมฺณี (เสริมแก้ว), “บทบาทด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทาน
 รังสฤษฏ์ อำเภอบางเกร็ง จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)
 (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแก้ไขและป้องกันยาเสพติด ไม่หวังพึ่ง ภาครัฐอย่างเดียว เพื่อที่จะสร้างชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ชุมชนอยู่รอด ปลอดภัยจากยาเสพติดให้ได้^๕

๕.๒.๓ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การตัดกบาตรเทโวโรหน เป็นต้น การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกปี เช่น วันมาฆบูชา เป็นต้น พระสงฆ์มีการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุในวัดและให้ความรู้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไถ่รุ่ง รุจิธโม (ทองมา) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร” จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านสาธารณูปการ พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ, เจ้าอาวาส, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและพระภิกษุผู้มีหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ มีการวางแผนการก่อสร้างอาคารเสนาสนะภายในวัดอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมดูแลการก่อสร้างโดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นชาวพุทธมีการจัดสาธารณูปโภคภายในวัดความสอดคล้องกัน^๕ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พระชมพู่ กิตติธโร (บุญยะมาลิก) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์มีการดำเนินการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติประจำถิ่นให้คงสภาพที่สมบูรณ์ และยังสามารถดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของท้องถิ่น^๖

^๕พระครูประภัตรวิธาน (ประสิทธิ์ ปภสสโร), “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๖พระมหาไถ่รุ่ง รุจิธโม (ทองมา), “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๗พระชมพู่ กิตติธโร (บุญยะมาลิก), “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

๕.๒.๔ ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุนช่วยเหลือ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ จัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชน จัดอบรมให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดแก่ประชาชนให้เป็นผู้ห่างไกลยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ (แยมชุ่ม) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทศน์วิถีพุทธ” จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทศน์วิถีพุทธ โดยการเข้าไปแบบให้เปล่ากับการช่วยผู้ประสบภัยพิบัติ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัยวาตภัย อัคคีภัย การประสบอุบัติเหตุ การประสบภัยธรรมชาติ การสงเคราะห์คนชรา คนพิการ คนผู้ด้อยโอกาส หรือการสงเคราะห์โดยประการอื่น ๆ ทั้งในยามปกติและตามโอกาสที่มาถึง ซึ่งเป็นความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและสังคม ก็เพื่อที่จะให้ได้พัฒนาการสาธารณสงเคราะห์ไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเจริญยิ่งขึ้นไป จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของคนเราอีกประการหนึ่งที่นอกเหนือจากปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณงามความดี การทำความดี เพื่อสร้างสมคุณงามความดีต่าง ๆ ให้องค์กัมไพบูลย์ สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิตตลอดจนถึงการทำมาหาเลี้ยงชีพ และยังได้เอื้ออำนวยแก่การทำกิจต่าง ๆ ที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปพร้อมกันนั้น ก็ยังเป็นการฝึกอบรมชีวิตด้านกาย และวาจา ใจ ของบุคคลนั้น ให้มีความพร้อมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นถึงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ การอยู่ร่วมกันด้วยดีระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ในสภาพที่สงเคราะห์เกื้อกูลกัน สมาชิกแต่ละคนนอกจากจะสามารถดำรงตนอยู่ได้ด้วยดีแล้ว ยังมีโอกาสที่จะกระทำความดีงามหรือเข้าถึงสิ่งมีค่าสูงขึ้นอีกด้วย” ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พระมหานุชา สิริวัฒน (พละกุล) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาวัดเทพปรณาราม ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ วัดเทพฯ โดยพระราชประสิทธิคุณเป็นผู้บริหาร ท่านได้ส่งเสริมให้เกิดการก่อสร้างหน่วยงานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การสมทบทุนสร้างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ สมทบทุนสร้างสถานีนอนมัยชุมชน สมทบทุนสร้างศาลากลางหมู่บ้าน รวมทั้งให้การประชาสัมพันธ์ ด้วยการกระจายข่าวสารออกสู่ชุมชน ทั้ง ข่าวสาร

^๗พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ (แยมชุ่ม), “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทศน์วิถีพุทธ”วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

จากหน่วยงานของราชการในท้องถิ่น และข่าวสารจากสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ที่ซึ่ง ประสงค์ กระจายข้อมูลออกสู่กลุ่มเป้าหมายนั้น^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “เรื่องการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อเกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. คณะสงฆ์ต้องมีการวางแผนงาน การบริหารจัดการที่ดี มีการแบ่งงานกระจายงาน มีการจัดอบรมบุคลากร การบริหารจัดการ การฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อการปฏิบัติของ คณะสงฆ์ต่อไป ในด้านการประชาสัมพันธ์ต้องมีการวางแผนงานที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงแก่ ประชาชน

๒. คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญในงานสาธารณสงเคราะห์ เพื่อการพัฒนาชุมชนโดย เกี่ยวข้องกันระหว่างวัด บ้าน โรงเรียนและชุมชน ส่วนงานข้าราชการ ต้องมีการประสานงานร่วมมือ เป็นเครือข่ายเดียวกัน มีการสร้างกิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนกับชุมชนและควรอย่างต่อเนื่องมี แบบแผนที่ชัดเจน,มั่นคง,ยั่งยืน เป็นสร้างกำลังใจ ประสานความสมัครสมานสามัคคี และสร้างแรง ศรัทธาให้แก่ประชาชนที่จะบำรุงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร

๓. ควรปรับปรุงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์คณะสงฆ์ ให้เข้ากับยุค โลกาวัตน์ โดยยึดหลักกฎระเบียบแบบแผนทางสังคม และพระธรรมวินัยอันดีงาม

๔. ควรนำผลของการศึกษาวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ โดยมีการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานที่นั้นๆ และช่วยกันพัฒนา งานสาธารณสงเคราะห์ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาเชิงคุณภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในยุคโลกาวัตน์

๒. ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการวัดเพื่อให้เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาจิตใจและ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

^๔พระมหานุกา สิริวัฒนโธ (พละกุล), “การศึกษาพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาวัด เทพปรณาราม ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (การบริหารการพัฒนา สังคม) (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๕๖).

๓.ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนา
งานสาธารณสงเคราะห์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. วัดพัฒนา ๔๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๓.

กรมการศาสนา. คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

กองแผนงาน กรมการศาสนา. ปัจจัยส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙ .

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙ .

คะเนิงนิตย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : 프리ทวอนกราฟฟิค, ๒๕๔๕.

ชำเรือง วุฒิจันทร์. การพัฒนากิจการคณะสงฆ์ และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๔๑.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์กรและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธีระรัตน์ กิจจารักษ์. เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.
- ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด่าน
สุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ.. “พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม”. **หลักการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์**,
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๕.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสียกฤษฎ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๔๑.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
พระครูสังฆรักษ์สุชิน คุณธำโร. **ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์**,
ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๕๙.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). **การคณะสงฆ์และพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๙.
กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๓.
- พระธรรมวรเมธี (สุชิน อคฺคชิโน). **การพัฒนาวัด**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :
บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล). **การบริหารวัด**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์,
๒๕๔๘.
- พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ). **การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด**.
- พระสมุห์สวัสดิ์ ปาทุมนโน. **ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์**. ประจำปีพุทธศักราช
๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระสมุห์หยุด คุณวโร. ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์. ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๒.

พระอธิการพิชิต คุณสีโล. ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์. ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๐.

พระอธิการไพศาล สุทฺธจิตฺโต. ประวัติพระสังฆาธิการ เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์. ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๙.

พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ไพบุลย์ เสี่ยงก้อง. “หลักการบริหารวัด” วัดพัฒนา ๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๔.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

รศ.ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์. ๒๕๔๕.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ทฤษฎีองค์การ ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

วัชร บวรณสิงห์. การบริหารหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

วิบูลย์ คูหิรัญ. โพธาราม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปรับโฟกัส, ๒๕๔๓.

วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหารหลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. พุทธธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : หจก.โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๑.

สมยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สารสำคัญของภารกิจแต่ละด้าน. ม.ป.ท.. ๒๕๔๙.

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วัดพัฒนา ๕๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

สิริภพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสน์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.

สุพิน เกษาคุปต์. การจัดการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

สุรพล สุยะพรหม. ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

เสนาะ ตีเียว. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

(๒) บทความ :

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการ

พระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม). **สารภาค ๑๕**. กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี, ๒๕๔๘.

(๓) วิทยานิพนธ์ :

พระครูชินวรานุวัตร (ค่ายวง). “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชน

บ้านห้อยน้อย จังหวัดราชบุรี” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโภ (แย้มชุ่ม). “การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสุขสงเคราะห์ตามกระบวนการทศวิถี

พุทธ” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูพิศาลธีรธรรม. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร”

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูไพโรจน์ ภัทรคุณ (วิโรจน์ ภทฺทปญโญ). “รูปแบบการพัฒนากาฐณผู้นำของเจ้าอาวาสในเขตการ

ปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉนฺทธมฺโม). “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม

อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมิโก). “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัด

เพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระครูสันติธรรมภาณี (นาควิไล). “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมโก), “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉนฺทสมฺโม), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยมอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูวิสุทธาจารย์ (สุรศักดิ์ วิสุทธาจาโร), “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูธีรรัฐ ฐิตเปโม (รินสาร). “ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร), “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระธนดล นาคสุณฺโณ, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระมหาไชยณรงค์ ภาทมนฺนี(เสริมแก้ว). “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระสมุห์จรัญ จารุณโม (จารุเจริญวงศ์). “บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระอธิการ ชรัตน์ ฐิตคุโณ (มีแก้ว). “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์องค์พระสังฆาธิการ
ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๔) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ระบบสถิติการตรวจสอบข้อมูลสถิติทางการทะเบียน. สถิติประชากร แยกรายระเียด. ข้อมูล
อำเภอโพธาราม, ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

(๕) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ พระครูรัตนคุณาทร, ที่ปรึกษาเจ้าคณะตำบลธรรมเสน - นางแก้ว เจ้าอาวาสวัดแก้วฟ้า,
๓ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล, (ประพัช คุณสาโร) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พระมหาสมคิด, (สมคิด อตฺถสิทฺโธ) รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๒ อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์ศิลปาคม, (นุชิต วชิรขุโธ) เจ้าคณะตำบลสร้อยฟ้า – ชำระ อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พระสมุห์พงษ์พัฒน์, (พงษ์พัฒน์ สุรปญโญ) เจ้าอาวาสวัดเขาดินสุวรรณคีรี อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายสุขสันต์ ไชยมุสิก, ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางพนิดา เสนอแก้ว, ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นางวรรณุช ทองลิ้ม, นักวิชาการวัฒนธรรม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี,
๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชระ ชูสิทธิ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี,
๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายชาลี ขำเจริญ, กำนันตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมภาษณ์ นายเจน สุธาพจน์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลนางแก้ว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายสิงหา สิทธิกุล, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านเตาปูน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช่องพราน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐.

(๖) เว็บไซต์ :

ไทยตำบล ดอท คอม. ข้อมูลพิเศษสำหรับจัดทำจังหวัดราชบุรี (Ratchaburi). [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.thaitambon.com/tambon/default.htm> [๑ กันยายน ๒๕๕๙].

สารานุกรมไทย ฉบับเยาวชน. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน. [ออนไลน์]. <http://www.Thai Junior Encyclopedia Project> <http://kanchanapisek.or.th>. [๒๔ ส.ค. ๒๕๕๗].

ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต วัฒนันท์. (๑๑ มี.ค. ๕๗). “มองสื่อสะท้อนสังคม: สื่อกับทางออกของสังคมไทย?”. **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ๑๐ ย่อหน้า. แหล่งที่มา : <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/567398> [๓ ตุลาคม ๒๕๖๐].

ดุสิตโพล. ‘5 ปัญหาสังคมไทย’ ที่ประชาชนอยากให้แก้ไขเร่งด่วน”. **มติชน**. [ออนไลน์], ๓ ย่อหน้า, แหล่งที่มา: <https://www.matichon.co.th/news/545551> [๑ ตุลาคม ๒๕๖๐].

IM2. การจัดการ [ออนไลน์]. [https://www.im2market.com/2015/06/20/1449.\(๕ ตุ.ค.๒๕๖๐\)](https://www.im2market.com/2015/06/20/1449.(๕%20ตุ.ค.๒๕๖๐))

NovaBizz. การบริหารจัดการธุรกิจ : ทฤษฎีการบริหารสมัยใหม่ (Modern Management Theory or Behavioral Approach to Management). [ออนไลน์]. <http://www.novabizz.net/management-102.html> (๖ ต.ค. ๒๕๖๐).

๒. ภาษาอังกฤษ :

Abramson. Mark A. "In Search of the New Leadership". Management, September, 1996.

Cronbach. Lee J. **Essentials of psychological testing**. 4 th ed. New York: Harper & Row, 1971.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Gulick L. and Urwick J. **Papers on the Science of Administration**. New York :
Institute of Public Administration, 1973.

Rice. Alan. **Human Resource Management**. In a Business Context. 2 edition.
London : Thomson Learning.

Yamane. Taro. 1967. **Statistics : An Introductory Analysis**. 2nd Ed. New York:
Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลของการหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (ค่า IOC)

ผลการหาดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ(IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. ด้านการดำเนินงาน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล								
๑	พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรม และสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนา จิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา และโรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหา ทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิต ให้แก่ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์พัฒนาวัดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนา จิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์ให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในการดำเนินชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาค ฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม แก่เด็กเยาวชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์ตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ มอบทุนการศึกษาแก่เด็กเยาวชน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๗	พระสงฆ์จัดกิจกรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา เช่นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์จัดปฏิบัติธรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของ ชาติ เช่น วันเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	ผู้เกี่ยวข้องคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. ด้านการดำเนินงานกิจการ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล								
๑	พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรม และสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนา จิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา และโรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหา ทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิต ให้แก่ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์พัฒนาวัดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนา จิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์ให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในการดำเนินชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาค ฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม แก่เด็กเยาวชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์ตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ มอบทุนการศึกษาแก่เด็กเยาวชน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์จัดกิจกรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา เช่นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์จัดปฏิบัติธรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของ ชาติ เช่น วันเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	ผู้เกี่ยวข้องคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๒. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของ ผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์								
๑	พระสงฆ์ประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อายุมุข และการพนัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์ส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ บริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์ส่งเสริมการจัดนิทรรศการให้ ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน น้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้สถานที่วัด เป็นที่จำหน่ายสินค้าพื้นบ้านแก่ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์สนับสนุนให้ประชาชนจำหน่าย สินค้า OTOP	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนริเริ่มโครงการ จิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๓. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่น เป็นสาธารณสมบัติ								
๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ใน การสร้างตึกผู้ป่วย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ใน การสร้างอาคารเรียนของโรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการสร้างถนน ประปาหมู่บ้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการสร้างศาลาพักผ่อน แก่ผู้เดินทาง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์มีการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุในวัดและให้ความรู้แก่ชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์สร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น รวบรวมศิลปวัตถุหรือโบราณวัตถุ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การตักบาตรเทโว โรหณ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกปี เช่น วันมาฆบูชา เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ร.ร.	การบริหารจัดการงานสาธารณะ สงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๔. ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป								
๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ สถานสงเคราะห์ต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็ก นักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้แก่ประชาชนให้เป็นผู้ห่างไกลยา เสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์จัดอบรมให้ความรู้เรื่องโทษของ ยาเสพติด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ งบประมาณอุปกรณ์การแพทย์ แก่โรงพยาบาล	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์จัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรม แก่ประชาชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	พระสงฆ์ตั้งโครงการให้ความรู้การปลูก สมุนไพรเพื่อสุขภาพ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

คือไปเก็บข้อมูลได้
และสรุปแล้ว
๓๐.๑.๖๐

สำหรับกรณีไม่เก็บข้อมูลเพื่อความสะดวก

๐๐๕
ธวัช ฝ

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

(Try out)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๖๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๐๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน นายกเทศมนตรีตำบลกระเจี๋ย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในอำเภอโพ
ธาราม จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานของ
ท่านจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมใจ ศรีเอี่ยม)

ผู้อำนวยการกองการศึกษา รักษาการแทน

ปลัดเทศบาลตำบลกระเจี๋ย

14 พ.ย. 2560

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ส่วยพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก

โทรติดต่อนอ.๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ภาคผนวก ค.

ผลของการหาค่า Alpha

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

สารนิพนธ์ การบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม

จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโก (งามกาละ)

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	๙๕.๑๐๐๐	๔๑๖.๘๕๑๗	๐.๗๗๒๒	๐.๙๗๐๑
a2	๙๕.๒๖๖๗	๔๑๐.๘๒๓๐	๐.๘๐๙๖	๐.๙๖๙๙
a3	๙๕.๙๖๖๗	๔๑๖.๗๒๓๐	๐.๗๖๖๕	๐.๙๗๐๒
a4	๙๕.๐๖๖๗	๔๑๖.๗๕๕๐	๐.๘๕๑๕	๐.๙๖๙๘
a5	๙๕.๗๖๖๗	๔๒๙.๐๑๒๖	๐.๔๖๑๔	๐.๙๗๑๗
a6	๙๕.๑๓๓๓	๔๑๗.๕๖๗๘	๐.๗๕๗๑	๐.๙๗๐๒
a7	๙๕.๓๖๖๗	๔๓๙.๙๖๔๔	๐.๒๗๓๓	๐.๙๗๒๒
a8	๙๕.๓๖๖๗	๔๔๑.๙๖๔๔	๐.๑๔๙๔	๐.๙๗๒๖
b1	๙๕.๐๓๓๓	๓๙๙.๒๗๙๗	๐.๘๒๒๕	๐.๙๗๐๑
b2	๙๕.๐๐๐๐	๔๒๔.๐๐๐๐	๐.๕๑๗๙	๐.๙๗๑๖
b3	๙๕.๖๖๖๗	๔๑๕.๑๒๖๔	๐.๖๗๙๕	๐.๙๗๐๗
b4	๙๕.๗๖๖๗	๔๐๗.๔๙๕๕	๐.๘๗๐๖	๐.๙๖๙๕
b5	๙๕.๖๓๓๓	๔๐๖.๗๗๒๐	๐.๘๘๙๙	๐.๙๖๙๔
b6	๙๖.๐๐๐๐	๔๑๑.๓๑๐๓	๐.๗๘๘๔	๐.๙๗๐๐
b7	๙๖.๐๓๓๓	๔๑๑.๓๔๓๗	๐.๗๖๓๓	๐.๙๗๐๒
b8	๙๕.๘๐๐๐	๔๐๗.๙๕๘๖	๐.๙๑๕๒	๐.๙๖๙๓
c1	๙๕.๕๓๓๓	๔๒๖.๔๖๔๔	๐.๗๑๒๘	๐.๙๗๐๖
c2	๙๕.๔๖๖๗	๔๒๔.๘๗๘๒	๐.๗๑๐๓	๐.๙๗๐๖
c3	๙๕.๙๖๖๗	๔๑๙.๑๓๖๘	๐.๘๑๖๓	๐.๙๗๐๐
c4	๙๖.๑๐๐๐	๔๑๕.๔๓๗๙	๐.๘๐๔๙	๐.๙๗๐๐
c5	๙๕.๖๓๓๓	๔๐๓.๖๑๙๕	๐.๘๖๐๗	๐.๙๖๙๖
c6	๙๕.๙๐๐๐	๔๐๙.๙๗๒๔	๐.๘๖๔๘	๐.๙๖๙๖
c7	๙๕.๗๖๖๗	๔๔๘.๙๔๓๗	-๐.๑๗๔๙	๐.๙๗๓๓
c8	๙๕.๕๐๐๐	๔๔๖.๘๑๐๓	-๐.๐๕๗๐	๐.๙๗๓๔
d1	๙๕.๖๓๓๓	๔๒๖.๑๐๒๓	๐.๗๘๗๖	๐.๙๗๐๕
d2	๙๕.๖๐๐๐	๔๒๕.๔๘๙๗	๐.๗๖๔๑	๐.๙๗๐๕
d3	๙๕.๒๖๖๗	๔๒๑.๒๓๖๘	๐.๗๖๔๖	๐.๙๗๐๓

ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัฏ ธีรภัฏ
นางสาวสุภาวดี ธีรภัฏ

၉

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
d4	၈၃.၈၀၀၀	၃၀၈.၀၃၃၃	၀.၄၆၆၆	၀.၈၆၈၃
d5	၈၃.၄၈၈၈	၃၀၈.၈၃၃၃	၀.၄၈၈၈	၀.၈၆၈၈
d6	၈၃.၆၀၀၀	၃၁၀.၈၃၃၃	၀.၅၄၈၈	၀.၈၇၀၆
d7	၈၃.၈၀၀၀	၃၀၈.၆၈၈၈	၀.၄၈၈၈	၀.၈၆၈၈
d8	၈၃.၈၀၀၀	၃၀၈.၃၃၃၃	၀.၄၆၆၆	၀.၈၆၈၃

Reliability Coefficients

N of Cases = ၈၀.၀

N of Items = ၈၆

Alpha = .၈၇၈

ภาคผนวก ง.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่อา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ เจ้าคณะอำเภอโพธาราม
 สิ่งที่มาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพ
 ธาราม จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในการปกครองของ
 พระคุณท่านเพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวม
 ข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
 จัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์
 จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ
 ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระครูคุณสารานุกูล รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูคุณสารานุกูล
 รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม

๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่อา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นมัสการ พระมหาสมคิด อุดลธิโช รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๒
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สิทธิดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.สุพจน์
 รศ. เจ้าคณะอำเภอโพธารามรูปที่ ๒
 ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ภาควิชาปรัชญา ศนยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 นามการ พระสมุห์พงษ์พัฒน์ สุรบุญญ เจ้าอาวาสวัดเขาตมสุวรรณคีรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รัชสประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
 ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อ.พ.ดร.โพธิ์สมภาร
 พระสมุห์พงษ์พัฒน์ สุรบุญญ
 ๑๐ ม.ค. ๖๑

นามส่งมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก
 โทรติดต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายสุชนันต์ ไชยมุสิก ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ)
 อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโภ รัหสประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโภ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๙๙๙-๓๖๕๑

อนาถาให้เก็บข้อมูล
เมื่อเสร็จแล้ว ส่งตามเดิม

(นายสุชนันต์ ไชยมุสิก)

หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง

๖๖ ธ.ค. ๖๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นางพนิดา เสนอแก้ว ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) อำเภอโพธาราม
 จังหวัดราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รัหสฺสปรจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.พนิดา เสนอแก้ว
 (นาง.พนิดา เสนอแก้ว)
 ปลัดอำเภอ

เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
 ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

ดร.สุรพล สุธะพรหม
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก
 โทรศัพท์. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางวรรณ ทงลิ้ม นักวิชาการวัฒนธรรมอำเภอโพธาราม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโ ภรตประจักษ์นิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๐๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ผอ.อ.นง พงษ์
นักวิชาการวัฒนธรรมอำเภอโพธาราม

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๐

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโ
โทรติดต่อกับ ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน พันอากาศเอกวัชร ชูลีทธิ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ดิเรก ฉายา อติเรกสุโก รัหสปรจำตัวนิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพนาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ดิเรก ฉายา อติเรกสุโก
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
 ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ภายใน : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายชวลี ข้าเจริญ กำนันตำบลเตาปูน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโ ภรตประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

 ข้าเจริญ
 กำนันตำบลเตาปูน
 ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโ
 โทรติดต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายเจน สุธาพนธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลนางแก้ว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รัหสปรจำตัวนิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อ.ดร.สุเมธ ธีรนิติ
 ผอ./รพ. สุธาพนธ์
 ม.ร. ๑. ม.พ.บ.ก.
 ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่อา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายสิงหา สิริธิกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านเตาปูน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม
 จังหวัดราชบุรี
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโ ภทฺสโร รัศมีประจักษ์บัณฑิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อ.สิงหา สิริธิกุล
 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
 ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สู่ะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโ

โทรติดต่. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๑๑

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดช่องพราน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก รัศมีประจักษ์วินิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๒๐ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอ
 โพธาราม จังหวัดราชบุรี ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
 ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
 วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุญาตให้สมัคร

(นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา)
 ผอ. ร.ว.วัดช่องพราน
 ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ติเรก ฉายา อติเรกสุโก

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๙๙๔-๓๖๕๑

ภาคผนวก จ.

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง :

๑. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”
๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน
 - ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 - ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
๓. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามหรือหน่วยงานของท่าน และจะไม่มีการเปิดเผยเป็นรายบุคคลแต่อย่างใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่าน ที่ได้ตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง และตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและจะใช้สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโก (งามกาละ)
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ สถานภาพเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๑๘ - ๓๐ ปี

☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรีขึ้นไป

๔. อาชีพ

☐ เกษตรกร/รับจ้าง

☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

๕. รายได้

☐ ๖,๐๐๐ - ๙,๐๐๐บาท/เดือน

☐ ๙,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐บาท/เดือน

☐ ๑๕,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐บาท/เดือน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ

ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ในช่อง ระดับการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์
ของพระสังฆาธิการ

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล						
๑	พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอน ศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนใน สถานศึกษาและโรงเรียน					
๒	พระสงฆ์ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน					
๓	พระสงฆ์พัฒนาวัดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม ให้ความรู้ และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน					
๔	พระสงฆ์ให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต					
๕	พระสงฆ์จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กเยาวชน					
๖	พระสงฆ์ตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์ มอบทุนการศึกษาแก่เด็กเยาวชน					
๗	พระสงฆ์จัดกิจกรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา เช่นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น					
๘	พระสงฆ์จัดปฏิบัติธรรม เนื่องในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น					

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์						
๑	พระสงฆ์ประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อบายมุขและการพนัน					
๒	พระสงฆ์เชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕					
๓	พระสงฆ์ส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน					
๔	พระสงฆ์ส่งเสริมการจัดนิทรรศการให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง					
๕	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนน้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ					
๖	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้สถานที่วัดเป็นที่จำหน่ายสินค้าพื้นบ้านแก่ประชาชน					
๗	พระสงฆ์สนับสนุนให้ประชาชนจำหน่ายสินค้า OTOP					
๘	พระสงฆ์ส่งเสริมสนับสนุนริเริ่มโครงการจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น					

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๓.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ						
๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้าง ตึกผู้ป่วย					
๒	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้าง อาคารเรียนของโรงเรียน					
๓	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการสร้างถนน ประปาหมู่บ้าน					
๔	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการสร้างศาลาพักร้อน แก่ผู้เดินทาง					
๕	พระสงฆ์มีการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ ในวัดและให้ความรู้แก่ชุมชน					
๖	พระสงฆ์สร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น รวบรวมศิลปวัตถุ หรือโบราณวัตถุ					
๗	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัด กิจกรรมส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การตักบาตรเทโวโรหน เป็นต้น					
๘	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัด กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำ ทุกปี เช่น วันมาฆบูชา เป็นต้น					

ข้อที่	การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๔.ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป						
๑	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ					
๒	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ สถานสงเคราะห์ต่างๆ					
๓	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาแก่เด็กนักเรียน					
๔	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้ แก่ประชาชนให้เป็นผู้ห่างไกลยาเสพติด					
๕	พระสงฆ์จัดอบรมให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด					
๖	พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ งบประมาณอุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาล					
๗	พระสงฆ์จัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรม แก่ประชาชน					
๘	พระสงฆ์ตั้งโครงการให้ความรู้การปลูกสมุนไพร เพื่อสุขภาพ					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒. ด้านการช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓. ปัญหา อุปสรรค ในด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๔. ด้านการถือกุศลประชาชนหรือสรรพสัตว์

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

ที่อยู่

ผู้สัมภาษณ์

บันทึกข้อมูล ผู้วิจัย (จดบันทึก/บันทึกเสียง)

วันสัมภาษณ์

สถานที่

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑. ท่านคิดว่า ท่านคิดว่า สภาพและสถานการณ์ ในการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่า หลักธรรมที่เหมาะสมในการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการควรเป็นอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านคิดว่า แนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ใน ๔ ด้านต่อไปนี้ มีปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการ แก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาอย่างไรบ้าง ?

๓.๑ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ ดำเนินการ เองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรม ประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๒ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การ ช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไป เพื่อการ สาธารณะประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อเป็น แหล่ง อุปโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการ สงเคราะห์และอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๓ ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้าง ถนน ขุดลอกคูคลอง สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิด ไฟฟ้า ปลุกต้นไม้ และอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๔ ด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการคอยช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วมพร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส หรือกระบวนกรสงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย อุบัติเหตุ และสาธารณภัยซึ่งได้แก่ภัยคือ ความยากจน ความเจ็บไข้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านในความกรุณาสำหรับการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโภ

นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโก
- เกิด : วันเสาร์ที่ ๙ เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๐๕
- สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลช่องสาธิต อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน
- การศึกษา : ประถมศึกษา – โรงเรียนวัดป่าเมรุโขดการาม ตำบลมหาชัย
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
มัธยมศึกษาตอนต้น – โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร
ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.)
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์
สาขาวิศวกรรมศาสตร์เครื่องกล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- อุปสมบท : วันที่ ๑๖ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙
- สังกัด : วัดนครพิชัย เลขที่ ๑๕๐ หมู่ ๓ ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๒๐
- หน้าที่ : เจ้าอาวาสวัดนครพิชัย
เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม รูปที่ ๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดนครพิชัย เลขที่ ๑๕๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๒๐
โทร ๐๘๙ – ๙๙๔๓๖๕๑